

**T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TOPLAM KALİTE YÖNETİMİ ANABİLİM DALI**

**BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARININ UYGULAMALARI ÜZERİNE
BİR ARAŞTIRMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

İsmail SÜNDÜK

Danışman: Doç. Dr. Muammer MESCİ

**Düzce
Ekim, 2018**

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma jürimiz tarafından Toplam Kalite Yönetimi Anabilim oy birliği / oy çokluğu ile YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan (İmza)
Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Üye.....(İmza)
Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Üye.....(İmza)
Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Üye.....(İmza)
Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Üye.....(İmza)
Akademik Unvanı, Adı-Soyadı

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../20..

(İmza Yeri)
Akademik Unvanı, Adı-Soyadı
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Yüksek lisans öğrenimim süresince desteklerini her zaman yanımda hissettiğim eşim Zahide SÜNDÜK'e, bilgi ve tecrübelerini esirgemeyen Gökmen ÇİÇEK ve Mehmet SOĞUKPINAR'a öğrenim sürem boyunca katkılarından dolayı kıymetli hocalarıma, değerli katkılarını esirgemeyen Düzce Valisi Sayın Zülkif DAĞLI ve Düzce'de görev yapan Mülki idare amirlerine, bu çalışmada emeği geçen mesai arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca yüksek lisans dönemi boyunca fikir ve görüşlerini sürekli paylaşan ve bu çalışmamın tüm aşamalarında zaman mefhumu gözetmeksizin desteklerini esirgemeyen kıymetli hocam Doç. Dr. Muammer MESCI'ye sonsuz teşekkür ederim.

Sevgi ve Saygılarımla...

İsmail SÜNDÜK

ÖZET

BÖLGESEL KALKINMA AJANSLARININ UYGULAMALARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

SÜNDÜK, İsmail

Yüksek Lisans Tezi, Toplam Kalite Yönetimi Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Muammer MESCİ

Ekim, 2018, 111 sayfa

Bu çalışmanın temel amacı, kalkınma ajanslarının yapmış olduğu uygulamaları incelemektir. Bu temel amaç ışığında, bölgesel kalkınma ajanslarının Türkiye ve Japonya uygulamalarını incelemek ve bu ajanslarının yapmış olduğu faaliyetleri araştırmaktır. Öte yandan Düzce ilinde görev yapmakta olan üst düzey kurum amirlerinin Kalkınma ajanslarının uygulamaları hakkında düşüncelerini ortaya koymaktır. Araştırma kapsamında nitel araştırma yöntemlerinden biri olan görüşme tekniği uygulanmıştır. Çalışmanın verileri görüşme tekniği kullanılarak Düzce ilinde faaliyet gösteren üst düzey kurum amirlerinden elde edilmiştir. Bu bağlamda üst düzey on kurum amiri ile görüşmeler yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda, kalkınma ajanslarının kuruluş ve pratikteki uygulamalarının farklı olduğu, kalkınma ajanslarının daha çok ekonomi odaklı çalışmaları ele aldıklarını belirlenmiştir. Bununla birlikte, bölgesel kalkınma ajanslarının başarılı olması için yapması gerekenler arasında nitelikli personel istihdam etme ve bilimsel verilere kolay ulaşılabilmesi için sistem hazırlanması gerektiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kalkınma Ajansları, Bölgesel Kalkınma, Düzce

ABSTRACT

A RESEARCH ON THE APPLICATION OF REGIONAL DEVELOPMENT AGENCIES

SÜNDÜK, İsmail

Master Thesis, Total Quality Management Division

Supervisors: Assoc. Prof. Dr. Muammer MESCI

October, 2018, 111 Pages

The main purpose of this study is to examine the practices of development agencies. In light of this basic purpose is to examine the regional development agencies in Turkey and Japan practice and investigate activities that have made these agencies. On the other hand, to put forward the opinions of the senior institution superiors working in the province of Düzce about the practices of the development agencies. Interview technique, which is one of the qualitative research methods, was applied. The data of the study were obtained from the senior level superiors working in Düzce province by using interview technique. In this context, interviews were held with ten senior institutions. As a result of the study, the implementation of development agencies in practice and practice is different, It was determined that the development agencies mostly focused on economy-oriented studies. However, it has been determined that regional development agencies should be able to employ qualified personnel and to prepare a system for easy access to scientific data.

Keywords: Development Agencies, Regional Development, Düzce

İTHAF SAYFASI

Aileme...

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iii
İTHAF SAYFASI	iv
İÇİNDEKİLER	v
TABLolar LİSTESİ.....	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
KISALTMALAR	x
EKLER LİSTESİ	xi
BİRİNCİ BÖLÜM	1
Giriş	1
Araştırmanın Problemi.....	1
Araştırmanın Amacı.....	2
Araştırmanın Önemi	2
Araştırmanın Varsayımı / Sayıltıları.....	3
Araştırmanın Kapsamı / Sınırlılıkları	3
Tanımlar.....	3
İKİNCİ BÖLÜM.....	5
2.1. Kalkınma.....	5
2.2. Kalkınma Türleri.....	7
2.2.1. Sürdürülebilir Kalkınma	7
2.2.2. Bölgesel Kalkınma.....	8
2.2.3. Yerel Kalkınma.....	10
2.2.4. Kırsal Kalkınma.....	11
2.3. Bölge Kalkınma Ajansları	12
2.4. Dünya'da Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Tarihsel Gelişimi.....	13
2.5 Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Genel Özellikleri	14
2.6. Türkiye'de Kalkınma Ajansları	15
2.6.1. Türkiye'de Kalkınma Ajanslarının Kuruluş Süreci.....	16
2.6.2. Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Yapıları, Görev ve Yetkileri.....	18
2.6.3. Görev ve Yetkiler.....	18
2.6.4. Örgütlenme	19
2.7. Doğu Marmara Kalkınma Ajansı (MARKA)	21
2.7.1. MARKA'nın Organizasyon Yapısı	23

2.7.1.1. Kalkınma Kurulu	24
2.7.1.2. Yönetim Kurulu	25
2.7.1.3. Genel Sekreterlik	26
2.7.1.4. Yatırım Destek Ofisleri.....	27
2.7.2. MARKA'nın Sunduğu Destekler.....	29
2.7.2.1. Mali Destekler.....	29
2.7.2.2. Doğrudan Faaliyet/Finansman Desteği.....	29
2.7.2.3. GÜdümlü Proje Desteği.....	29
2.7.2.4. Faiz ve Faizsiz Kredi Desteği	30
2.7.2.5. Teknik Destekler	30
2.8. Japonya'da Kalkınma Ajansları.....	31
2.8.1. Japonya Bölgesel Teşvik Kanunları	33
2.8.1.1. Ülke Topraklarının Uygun Kullanımı Tipi.....	33
2.8.1.2. Dezavantajlı Bölgeler Teşvik Tipi.....	34
2.8.1.3. Sanayi Politikaları Teşvik Tipi	34
2.8.2. Hokkaido Kalkınma Ajansı	34
2.8.2.1. Hokkaido Kalkınma Kanunu	36
2.8.2.2. Özel Amaçlı Devlet Kurumu	38
2.8.2.3. Hokkaido Kapsamlı Kalkınma Planı	38
2.8.2.4. Hokkaido'nun Kalkınmasına Yönelik Ulusal Hükümetin Yoğun Yatırımları.....	39
2.8.2.5. Politika Tabanlı Finansman	39
2.8.2.6. Soğuk Bölge İçin Teknoloji.....	39
2.8.3. Hokkaido Kalkınma Ajansı Ve Marka Proje Örnekleri.....	40
2.8.3.1. Hokkaido Proje Örnekleri.....	40
2.8.3.1.1. Yol İstasyonları (Shigekazu, 2017);	40
2.8.3.1.2. Scenic By way Hokkaido (Hokkaido Yol Manzarası).....	41
2.8.3.1.3. Toyama Tarım Kulübü.....	45
2.8.4. Cupid Workshop.....	46
2.8.4.1. Sosyal Yardımlaşma Kurumu Cupid-Fair (Sosyal Yardımlaşma Kurumu Cupid-Fair, 2017);	46
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	50
3. YÖNTEM	50
3.1. Araştırma Evreni ve Örneklem	52
3.2. Veri Toplama Araçları	53
3.2.1. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenilirliği.....	53

3.2.2. Görüşmede Kullanılan Soru Formunun Hazırlanması.....	55
3.2.3. Araştırma Verilerinin Toplanması	55
3.2.4. Araştırma Verilerinin Analizi	55
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	57
4. BULGULAR VE YORUMLAR	57
4.1. Kalkınma Ajanslarının Uygulamalarına İlişkin Bulgular	57
4.1.1. Kalkınma Ajanslarının Uygulamaları Hakkında Kuruluş Misyonu ile Pratikte Sapmalar Olduğunu Düşünüyor musunuz?.....	57
4.1.2. Bölgesel Ölçekte Üretilen Kalkınma Politikalarının Toplum (Sosyal) Boyutunda Yerel Ölçekteki Olumlu ve Olumsuz Etkilerine İlişkin Bulgular	59
4.1.3. Bölgesel Kalkınmanın Bölgeye/Yöreye Çevresel Anlamda Katkılarına Yönelik İlişkin Bulgular	62
4.1.4. Bölgesel Kalkınmanın Bölgeye/ Yöreye Ekonomik Anlamda Katkılarına Yönelik İlişkin Bulgular	64
4.1.5. Türkiye’deki Bölgesel Kalkınma Projeleri Hakkında Görüşlere İlişkin Bulgular	66
4.1.6. Başarılı Bir Bölgesel Kalkınma Politikası Hangi Unsurları ve İlkeleri Benimsemeli Görüşüne İlişkin Bulgular.....	68
4.1.7. Bölgesel Kalkınma Uygulamasının Etkin ve Başarılı Olması İçin Sürecin İşleyişi ve Tasarlanmasına Yönelik Görüşlere İlişkin Bulgular	70
4.1.8. Bölgesel Kalkınma Politikalarının Uygulama Aracı Olarak Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Daha Başarılı Olması İçin Gelecekteki Rollerini Neler Olmalı Görüşlerine İlişkin Bulgular	72
4.2. Hokkaido ve Marka Kalkınma Ajanslarının Karşılaştırılması	75
BEŞİNCİ BÖLÜM.....	78
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	78
5.1. Sonuç	78
5.2. Öneriler	82
KAYNAKÇA.....	83
EKLER.....	89
EK 1: Görüşme Soruları.....	89
EK 2 : MARKA Örnek Projeler.....	90

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Modern Uygulamalar ve Yenilikçi Yöntemler ile Düzce Turizm Altyapısının Güçlendirilmesi Projesi	90
Tablo 2. Konuralp Tarihi Kent Meydanı Düzenleme ve Restorasyon Projesi	92
Tablo 3. Göz Gördüğüne Tabidir Yığılca İlçesinde Lider Çiftçi Yetiştirme Projesi .	94
Tablo 4. Kalkınma Ajanslarının Uygulamaları Hakkında Kuruluş Misyonu ile Pratikte Sapmalar Olduğunu Düşünüyor musunuz?	57
Tablo 5. Bölgesel Ölçekte Üretilen Kalkınma Politikalarının Toplu m(sosyal) Boyutunda Yerel Ölçekteki Olumlu veya Olumsuz Etkileri.....	59
Tablo 6. Bölgesel Kalkınmanın Bölgeye/Yöreğe Çevresel Boyutunda Yerel Ölçekteki Olumlu ve Olumsuz Katkıları Nelerdir?	62
Tablo 7. Bölgesel Kalkınmanın Bölgeye/ Yöreğe Ekonomik Anlamda Katkılarına Yönelik Olumlu/Olumsuz Etkileri	64
Tablo 8. Türkiye'deki Bölgesel Kalkınma Projeleri Hakkındaki Görüşler	66
Tablo 9. Başarılı Bir Bölgesel Kalkınma Politikası Hangi Unsurları ve İlkeleri Benimsemelidir	68
Tablo 10. Bölgesel Kalkınma Uygulamasının Etkin ve Başarılı Olması İçin Sürecin İşleyişi ve Tasarlanmasına Yönelik Görüşler	70
Tablo 11. Bölgesel Kalkınma Politikalarının Uygulama Aracı Olarak Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Daha Başarılı Olması İçin Gelecekteki Rollerini Neler Olmalı	73

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Türkiye’deki Bölgesel Kalkınma Ajansları.....	17
Şekil 2. Kalkınma Ajanslarının Organları.....	20
Şekil 3. MARKA’nın Organizasyon Şeması.....	24
Şekil 4. Türkiye ve Japonya Yüzölçümleri Karşılaştırması	31
Şekil 5. Japonya’da Bulunan Bölgeler.....	32
Şekil 6. Hokkaido Yıllara Göre Nüfus Değişimi.....	35
Şekil 7. Hokkaido Yol İstasyonları.....	41
Şekil 8. Hokkaido Yol Manzaraları.....	42
Şekil 9. Hokkaido Bahçe Manzaraları.....	43
Şekil 10. Hokkaido Bahçeleri Gezen Otobüs Turu.....	43
Şekil 11. Hokkaido Sonbahar Vadileri Manzarası.....	44
Şekil 12. Hokkaido Gece Manzarası.....	45
Şekil 13. Toyoma Tarım Kulübü Elma Bahçesi.....	46

KISALTMALAR

AB	:Avrupa Birliği
BKA	:Bölgesel Kalkınma Ajansı
DPT	:Devlet Planlama Teşkilatı
EURADA	:Avrupa Bölgesel Kalkınma Ajansları Birliği
GAP	:Güneydoğu Anadolu Projesi Kalkınma Ajansı
JICA	:Uluslararası Japon İş Birliği Ajansı
MARKA	:Doğu Marmara Kalkınma Ajansı
STK	:Sivil Toplum Kuruluşları

EKLER LİSTESİ

EK 1:Görüşme Formu ve Sorular

EK 2: MARKA Örnek Projeler

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Araştırmanın ilk bölümünde, yapılan çalışmaya yönelik genel bilgiler yer almaktadır. Bu bölümde, araştırmanın hangi problem üzerine kurgulandığı, çalışmanın amacı, önemi, varsayımları (sayıtları) ve kapsamı (sınırlılıkları) açıklanmıştır. Araştırmanın ilk bölümü, çalışma içerisinde kullanılan bazı önemli kavramların tanımları ile son bulmaktadır.

Araştırmanın Problemi

Kalkınma olgusuna genel olarak bakıldığında ilk göze çarpan kötü bir durumdan iyi bir duruma gelmeyi ifade etmesidir. TDK sözlüğünde¹ kalkınmak kavramı, durumunu düzeltmeyi, aşamalı bir biçimde gelişmeyi, ilerlemeyi ve zenginleşmeyi ifade etmektedir. Ancak kalkınma olgusuna salt bir ekonomik büyüme penceresinden bakmak doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Her ne kadar kalkınmaya dair başarımlar somut olarak çeşitli ekonomik göstergeler ile ifade ediliyor olsa da, kalkınmanın toplumun her kesimini etkileyen farklı boyutları da bulunmaktadır. Kişi başına düşen milli gelirdeki artış, enflasyon oranları, faiz rakamları, ithalat ve ihracat verilerindeki iyileşmeler gibi ekonomik büyüme olguları kalkınmanın başarıldığını işaret etmekle birlikte, kalkınmanın sosyal, kültürel, ekonomik, siyasi ve çevresel olmak üzere birçok boyutu bulunmaktadır (Paksu, 2014).

Kalkınma kavramının sözlük anlamında da anlatıldığı üzere, kalkınma olgusunun gerçekleşmesi için kötü bir durumdan iyi bir duruma geçişi gerekmektedir. Söz konusu durumlar ülkeler açısından uluslararası literatürde kabul görmüş haliyle, gelişmiş ülkeler, gelişmekte olan ülkeler ve az gelişmiş ülkeler olarak ifade edilmektedir. Kalkınma olgusu genellikle ekonomik veriler üzerinden ölçüldüğünden olsa gerek, gelişmemiş/geri kalmış ülkelerin/bölgelerin neden gelişemedikleri ekonomik yönler üzerinden değerlendirilmektedir. Oysa kalkınmanın birçok boyutu olduğu gibi geri kalmış ülkelerin/bölgelerin de gelişmemesinin

¹www.tdk.gov.tr Erişim: 02.06.2017

birçok nedeni bulunmaktadır. Bunlar ekonomik kaynakların yetersiz olması, coğrafi olarak sahip olunan dezavantajlar, işgücü potansiyelinin yetersizliği, eğitim kalitesinin düşüklüğü, yüksek doğum ve ölüm oranı, teknolojik gelişmelere ayak uyduramama gibi çeşitli sebeplere bağlı olabilir (Usta ve Akyol, 2015).

Türkiye'deki kalkınma ajansları Avrupa Birliğine üye olma sürecinde, 2005 yılında 5449 sayılı kanun ile kurulmuştur. Avrupa Birliğinin bölge tanımlarına uygun olarak ve ülkemizdeki coğrafi bölge tanımlarına aykırı olarak belirlenen 26 Düzey-2 bölgesinde kalkınma ajansı kurulmuştur. Temel olarak kalkınma ajanslarının görevi, kuruluş kanununda belirtildiği üzere; kendisini meydana getiren tüm unsurlar içerisinde koordinasyonu sağlamak, kamu özel kesim ve STK'ların birbiri ile ilişkilerini geliştirmek, mevcut değerlerin verimli ve etkin bir biçimde kullanmak ve bölgedeki dinamikleri harekete geçirerek bölgeler arasında meydana gelmiş olan farklılıkları en aza indirmektir.

Bu çalışmada, kalkınma olgusunun yerel ve bölgesel boyutları göz önünde bulundurularak, kalkınmanın sadece ekonomik bir gelişmeden ibaret olmadığı ve sosyal, kültürel, ekonomik, siyasi ve çevresel boyutları da olduğu düşüncesinden hareketle, Türkiye ve Japonya'daki kalkınma ajansları sürdürülebilirlik ekseninde sorgulanacaktır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, kalkınma ajanslarının bölgesel kalkınma üzerindeki rolünü belirlemektir. Bu temel amaç ışığında alt amaç ise, bölgesel kalkınma ajanslarının Türkiye ve Japonya uygulamalarını incelemek ve bu ajanslarının yapmış olduğu faaliyetleri araştırmaktır. Türkiye'de Doğu Marmara kalkınma ajansı, Japonya'da ise Hokkaido kalkınma ajansının yaptığı faaliyetler incelenmiştir. Düzce ilinde üst düzey kamu yöneticilerin bölgesel kalkınma üzerindeki görüşleri araştırılmıştır.

Araştırmanın Önemi

Bölgesel gelişmişlik farklarının önemli bir şekilde artması ve globalleşmenin de etkisiyle göz ardı edilemez seviyelere ulaşmaya başlaması bölgeler arasında

meydana gelen farklılıkların bertaraf edilmesi amacıyla bölgesel kalkınma ajansları desteklenmiş ve yenileri kurulmuştur.

Bu çalışmada, bölgesel kalkınma ajansları incelenecektir. Kalkınma ajanslarının gelişmiş bir ülke olan Japonya ve gelişmekte olan bir ülke olan Türkiye örnekleri karşılaştırılarak, ülkemizdeki kalkınma ajanslarının kalkınmaya yönelik olumlu veya olumsuz yönelik ne gibi çıkarımlar yapılabileceği değerlendirilecektir.

Araştırmanın Varsayımı / Sayıtları

Araştırmanın varsayımları aşağıda belirtildiği gibidir;

- Araştırma kapsamında Türkiye’de Doğu Marmara Kalkınma Ajansı(Marka) ile Japonya’da ise Hokkaido kalkınma ajansının yaptıkları faaliyetlerin benzerlikleri ile farklılıkların karşılaştırılması düşünülmektedir.(Her Ülkeden bir adet kalkınma ajansı çalışmaya dahil edilmiştir)
- Araştırma kapsamında görüşmeye dahil edilen üst yöneticilerin görüşme sorularına verdikleri cevapların samimi ve dürüst olduğu varsayılmaktadır.

Araştırmanın Kapsamı / Sınırlılıkları

Araştırmanın kapsamı Türkiye ve Japonya’da bulunan bölgesel kalkınma ajansları ile sınırlıdır. Bahse konu iki ülkede bulunan 2 adet bölgesel kalkınma ajansı ile 10 soruluk sözlü mülakat gerçekleştirilmiştir.

Tanımlar

Kalkınma: İçerisinde büyümeyi de barındıran bu yönüyle ekonomik, sosyal, kültürel ve birçok alanda sürekli olarak ilerleme, gelişme ve dolayısıyla toplumsal refahta meydana gelen artıştır (Tolunay ve Akyol, 2006).

Yerel Kalkınma: Toplumu meydana getiren kişi, kurum ve kuruluşların organize bir şekilde ekonomik kalkınmayı gerçekleştirdiği ve böylece sosyal yaşam ve refah düzeyinin artması (Aydın ve Yıldırım, 2013).

Bölgesel Kalkınma: Bölge sınırları belirlendikten sonra, bölgesel dengesizlikleri gidermek ve bölgeler arası gelişmişlik farklarını en alt düzeye indirmek amacıyla yapılan plan, program, proje ve bu amaçla yapılan tüm etkinlikler bölgesel anlamda kalkınmaya yönelik çalışmaları ifade etmektedir (Usta ve Akyol, 2015).

Bölgesel Kalkınma Ajansları: Dünyada ve ülkemizde bölgesel dengesizlikler sonucu ortaya çıkan bölgeler arası farklılıkları ortadan kaldırmak amacıyla kurulan özerk kuruluşlardır (Avaner, 2005).

Sürdürülebilir Kalkınma: Gelecek kuşakların en doğal hakkı olan yaşama hakkına müdahalede bulunmadan, sonraki nesillere sağlıklı ve yaşanabilir bir dünya bırakabilmek için şimdiki neslin ihtiyaçlarını karşılarken kaynakların dengeli ve yenilenebilirliğine özen göstererek kendi ihtiyaçlarını karşıladığı kalkınmadır (World Commission on Environment ve Development, 1987).

Kırsal Kalkınma: Köy ve şehir arasındaki sosyo-kültürel ve ekonomik düzeyde ortaya çıkmış farklılıkların giderilmesini amaçlayan ve aynı zamanda bu farklılıkların optimum seviyede bir dengeye çekilebilmesini hedefleyen, kırsal alanlarda yaşayan insanların hayat koşullarının daha iyi olması için yapılan yaşam şartlarının iyileştirilebilmesi için meydana gelmiş tüm gelişim ve değişimleri ifade etmektedir (Işık ve Baysal, 2011).

İKİNCİ BÖLÜM

2.1. Kalkınma

İnsanoğlu var olduğu günden beri doğası gereği, sürekli olarak hayat kalite seviyesini arttırmak istemiş ve her zaman daha iyi olanı hedeflemiştir. Bu hedefler ve sürekliliğin sonucunda da kalkınma olgusu ortaya çıkmıştır.

Kalkınma kavramı, ekonomide meydana gelen değişim ve gelişimler ile birlikte, öncelikli olarak ekonomistlerin gündeminde yer almıştır. Diğer bilim alanlarının da gündeminde olmasına rağmen, öncelikli olarak iktisadi büyüme ile eş olarak kabul görmüştür. Sanayi devrimi gerçekleşene kadar farklı görüş ve değerlendirmelerin dışında iktisadi büyüme genel olarak kalkınma ile eş anlamlı görülmüş, tarım da ise en önemli büyüme aracı olmuştur. Sanayi devrimiyle birlikte ortaya çıkan, üretim, sermaye ve verimlilik artışları kalkınmanın yeniden anlamlandırılmasına sebep olmuştur. II. cihan harbi sonrasında dünya savaşı sonrasında sanayi alanında gelişme göstermiş devletler ile gelişme göstermemiş devletler arasında ortaya çıkan gelir farklılıklarının hatırı sayılır düzeye gelmesiyle birlikte, kalkınma kavramının, bu seferde daha çok iktisadi alanlarda yaşanan problemler üzerinde durularak değerlendirilmesini gerektirmiş, kalkınma kavramı bu sefer modernizasyon ile aynı anlamda düşünölmeye başlanmıştır. Kalkınma kavramının anlam değişikliği sonuç olarak ekonomik odaklılıktan insan odaklılığına doğru yönelmiştir (Kaya, 2007).

Kalkınma sadece iktisadi konuları kapsayan bir kavram olarak değerlendirmemeli, içerisinde sosyolojik, siyasal ve kültürel öğeler gibi birçok bileşeni de barındırmaktadır. Kalkınma kültürel, ekonomik, sosyal, siyasal ve her alanda topyekûn bir ilerlemenin gelişmenin ortaya çıkmasıdır (Paksu, 2014).

Kalkınma kavram olarak, ilerleme, değişim, gelişim, modernleşme, büyüme, inovasyon gibi bir anlamda artı değer sağlama anlamıyla ilişkilendirilmiştir. Daha çok büyüme ile Kalkınma kavramları birbiri yerine kullanılsa da aralarında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Genel olarak büyüme; yatırımlardaki, çıktı

miktarlarındaki, kişi başına düşen gelirdeki ve harcamalarındaki artışlar ile ekonomik olarak meydana gelen değişimleri ifade etmekte; kalkınma ise; ekonomide meydana gelen büyümeyi de kapsayan, toplumsal refah, eğitim, sağlık, gelir düzeyi gibi kavramları içerisinde barındırmaktadır (Erbaş, 2014). Diğer bir deyişle ülke ekonomisinde doğal kaynak ve üretim faktörlerinde meydana gelen artışlar büyüme şeklinde ifade edilmektedir. Kalkınma ise, ekonomide meydana gelen pozitif yöndeki değişimleri ifade eder (Dülgeroğlu, 2003: 9).

Kalkınmayı sadece ekonomik gelişmeler ile sınırlamamak ve toplumda meydana gelen pozitif anlamdaki değişim ve gelişimlere indirgememek lazımdır. Kalkınma; sosyal, siyasal ve ekonomik süreçleri etkilemek ve yönlendirmek için uygulanan geliştirici müdahale ve politikalarla çok yakından ilişkilidir. Aynı zamanda kalkınma değişimi ve gelişimi devamlı bir şekilde bünyesinde barındıran statik olmayan bir yapıya sahiptir (Loş, 2011).

Kalkınma süreci; ekonomik, sosyal ve insan kalkınması olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Bunları açıklamaya çalışıldığında (Tolunay ve Akyol, 2006);

Ekonomik Kalkınma ile gelişmiş bir ekonomide insanların ihtiyaçlarının üretilerek karşılanması sonucunda, toplumsal refah oranının artmasıdır.

Sosyal Kalkınma ile eğitim, sağlık, ulaşım, alt ve üst yapı ve benzeri konularda sağlanan gelişmelerdir. Bu gelişmeler bahsedilen ana konulardan anlaşılacağı üzere sosyal hayatın şartlarının geliştirilmesi için daha çok hizmet yönü ön plana çıkan kalkınma konusu olarak karşımıza çıkmaktadır.

İnsan Kalkınması ile de toplumun tüm fertlerinin elde ettikleri bilgi ve becerilerini yine toplumun tüm fertlerinin faydalanabileceği bir şekilde kullanıma sunabilmektir.

Yukarıdaki açıklamalardan anlaşılacağı üzere kalkınma; içerisinde büyümeyi de barındıran bu yönüyle ekonomik, sosyal, kültürel ve birçok alanda sürekli olarak ilerleme, gelişme ve dolayısıyla toplumsal refahta meydana gelen artış olarak tanımlamak mümkündür.

2.2. Kalkınma Türleri

Kalkınma türlerini, sürdürülebilir, yerel, kırsal ve bölgesel kalkınma olmak üzere dört başlık altında incelemeye çalışılacaktır.

2.2.1. Sürdürülebilir Kalkınma

Sürdürülebilirlik 19. yüzyıl başlarında ön plana çıkmaya başlamış, ilk olarak Britanya'daki tarım arazilerinin işlenmesi, üretimin sürekli bir şekilde artması, bu ürün artışının sürekli hale getirilmeye çalışılması iktisatçıların bu konudaki tespitleri ve ormancılık alanında Almanya'da sürdürülebilir bir orman varlığının amaçlanması literatüre sürdürülebilirlik kavramının girmesine neden olmuştur. 20. yüzyılda kalkınma hamleleri ile birlikte doğal kaynakların hesapsız bir şekilde kullanımı, ekolojik tartışmaların ana temasının sürdürülebilirlik olmasına neden olmuştur. Bu konunun kavramsallaşması başta Birleşmiş Milletler olmak üzere birçok uluslararası kuruluşlar düzeyinde görüşülmeye başlanması ile olmuştur. Sürdürülebilir kalkınma kavramının yerleşmesindeki en önemli çalışma, Dünya Koruma Stratejisi-DKS (The World Conservation Strategy-WCS) yayınlanması olmuştur. Uluslararası Doğal Kaynakları ve Doğayı Koruma Birliği (International Union For The Conservation Of Nature And Natural Resources-IUCN), Dünya Yabani Hayat Fonu (World Wild life Fund- WWF) ve Birleşmiş Milletler Çevre Programı- BMÇP (United Nations Environment Programme-UNEP) tarafından 1980 yılında hazırlanan bu strateji raporu ile DKS, uzun vadede bir toplumu varlığını devam ettirebilecek sağlayabilmek amacıyla yapılan faaliyetler ön plana çıkarılmaktadır. Sürdürülebilir kalkınma kavramı, dünyada ilk defa Dünya Koruma Stratejisi'nde kullanılmıştır (Loş, 2011: 45- 46). Bundan sonra günümüze kadar birçok uluslararası düzeyde sürdürülebilir kalkınmayla ilgili olarak uluslararası organizasyonlar düzenlenmiştir.

Dünya Çevre ve Gelişme Komisyonu (World Commission on Environment and Development) 1987 yılında Birleşmiş Milletlere sunduğu "ortak geleceğimiz" (commonfuture) adlı raporda sürdürülebilir kalkınmanın tanımını yapmıştır. Buna göre sürdürülebilir kalkınma; sonraki kuşakların gereksinimlerini tedarik etme sürecini engellemeden; mevcut kuşağın gereksinimlerin karşılanması sürecidir (World Commission on Environment ve Development, 1987).

Bugün ve geleceği birbiri ile bütünleştiren ve ilk olarak çevresel etki odaklı olan bu kalkınma modeli, zamanla sosyal, kültürel ve siyasal alanlarda da gündeme gelmiştir (Zengin vd., 2014: 99).

Sürdürülebilir kalkınmanın özünde; dünyada sınırsız bir şekilde büyüme yöneliminin olduğu, bu sınırsız yönelimin devam etmesi durumunda ekonomik gelişmenin belirli bir zaman aralığı içerisinde bir sınırının olduğu, bu sınıra gelindiğinde gelişmenin duracağını ve dolayısıyla bu öngörüğü engellemek için ekonomik büyümenin sürdürülebilir şekilde olması gerektiği vurgulanmaktadır. Aslında bu yaklaşımın temelinde; Ekolojik dengede bir tahribat meydana getirmeden ekonomik kalkınmanın olması hedeflenmektedir. Yani çevresel dengenin korunarak dahi kalkınmanın olabileceği ve sonraki nesillerin göz ardı edilmediği sürdürülebilir kalkınmanın olması hedeflenmektedir (Loş, 2011).

Sürdürülebilir kalkınmanın, genel olarak Ekonomik, Çevresel ve Sosyal olmak üzere kanıksanan üç boyutu bulunmaktadır. Bu boyutlarla; ekonomik anlamda, mal ve hizmetler üretimi mevcut yönetimin dış borç politikası, tarımsal ve endüstriyel üretilere zarar verebilecek dengesizliklerin önlenmesi sürdürülebilirlik amaçlanmaktadır. Çevresel anlamda, çevreye zarar verilmeden ekosistemin dengesinin bozulmadan korunmasını amaçlamaktadır. Sosyal anlamda ise, topluma sunulan eğitim, sağlık, barınma gibi sosyal imkânların yeterli ve dengeli bir şekilde gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır (Harris, 2000).

Yukarıda anlatılanlar ışığında öncelikle doğa gelecek kuşakların bize olan emanetidir. Gelecek kuşakların en doğal hakkı olan yaşama hakkına müdahalede bulunmadan, sonraki nesillere sağlıklı ve yaşanabilir bir dünya bırakabilmek için şimdiki neslin ihtiyaçlarını karşılarken kaynakların dengeli ve yenilenebilirliğine özen göstererek kendi ihtiyaçlarını karşıladığı kalkınma sürdürülebilir kalkınmadır.

2.2.2. Bölgesel Kalkınma

Yukarıda da belirtildiği gibi kalkınmayı bir bütün olarak düşünmek gerekir. Ulusal, bölgesel ve yerel kalkınma birbiriyle bağlantılı olup, yerel kalkınma

bölgeselin, bölgesel kalkınma da ulusal kalkınmanın alt basamağını meydana getirmektedir (Kaya, 2007).

Kavramsal olarak bölgesel kalkınmayı açıklamaya çalışacak olursak, bu kavram bölge kavramının üstlendiği anlama göre değişiklik göstermektedir. Burada bölge tanımının dar veya geniş kapsamda ele alınması öne çıkmakta, dolayısıyla bu tanımın hangi şekilde yapılacağı bölge sınırının tespiti açısından önemlidir. Bölge değerlendirilirken, ülkeler arası mı yoksa bir ülkenin belirli yerleri arasındaki kıyaslamayı belirleyici olacak veya ekonomik farklılıklar mı? Kültürel farklılıklar mı? Kıstas olacak şekilde ayrımlar bölge kavramının kapsamını belirlemektedir (Arslan, 2005).

Bölge kavramını kapsam açısından değerlendirme ister geniş anlamda isterse dar anlamda olsun, bir ülkenin bölgeleri arasında önemli kalkınma farklılıkları ortaya çıkabilmektedir. Bu durum özellikle az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde yüksek düzeydedir. Bölgeler arasındaki farklılık, gelişmemiş bölgelerden gelişmiş bölgelere doğru göçe sebep olmuş bunun sonucunda göç veren bölgelerdeki sorunlar daha çözülmez bir hal alırken, göç alan bölgelerde de artan nüfusa bağlı olarak hizmet ve alt yapı sorunlarının ortaya çıkmasına sebep olmuştur (Usta ve Akyol, 2015).

Burada gelişmişlik farklılıklarının nedenleri açıklanmaya çalışılırsa bunun üç ana nedeni olduğu ifade edilebilir. Bunlar (Usta ve Akyol, 2015:1059);

Tabii ve coğrafi dengesizlik; bölgenin doğal olarak elinde bulundurduğu ikliminin, tarımsal alan zenginliğinin, tarımsal çeşitliliğin fazla olması gibi özellikler diğer bölgelere göre avantaj sağlamaktadır.

Ekonomik dengesizlik; üretim faktörleri bakımından ulaşılabilirliğin, verimlilik oranlarındaki farklılıkların sonucunda ortaya çıkan avantaj ve dezavantajları ifade etmektedir.

Sosyal dengesizlik; eğitim, sağlık, ulaşım, alt yapı, gelir seviyesi gibi etkenlerden kaynaklanan dengesizliği ifade etmektedir.

Anlatılanlardan hareket ile bölgesel kalkınmayı yeniden tanımlamaya çalışırsak; bölge sınırları belirlendikten sonra, bölgesel dengesizlikleri gidermek ve bölgeler arası gelişmişlik farklarını en alt düzeye indirmek amacıyla yapılan plan, program, proje ve bu amaçla yapılan tüm etkinlikler bölgesel anlamda kalkınmaya yönelik çalışmaları ifade etmektedir.

2.2.3.Yerel Kalkınma

Yerel kalkınma; toplumda yaşayan tüm fertlerin yaşam kalite standartlarının üst seviyelere çıkarılması amacıyla, toplumun tüm unsurlarının koordineli ve uyumlu bir şekilde olduğu ve bu sayede iktisadi bir gelişim ve değişimin sonucunda istihdam oluşturularak toplumun refah düzeyinin artırılması olarak tanımlanabilir (Aydın ve Yıldırım, 2013). Bir diğer tanıma göre; yerel kalkınma, yerel toplum içerisinde yer alan tüm unsurların birbiri ile iş birliği içerisinde olmalarını ve aynı amaca yönelik olarak eylem gerçekleştirmeleridir (Zengin, ve diğ., 2014). Yerel kalkınma; yerelde yaşayan toplumların ve bu toplumları meydana getiren unsurların iktisadi büyümeye bizzat katılımlarını da gerekli kılmaktadır (Kaya, 2007).

Burada toplumun tüm unsurlarını açıklandığında, toplumu meydana getiren insanların yanında, gerek özel sektör, gerekse kamu sektörünün yanında kar amacı güden ve gütmeyen kuruluşlar, sivil toplum teşkilatları, üniversiteler gibi kişi kurum ve kuruluşları kapsamaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken durum, yereli meydana getiren tüm unsurların koordineli ve uyumlu bir şekilde, adeta bir saatin işleyen tüm parçaları gibi olması gerektiğidir. Buda bir sinerji durumunun ortaya çıkmasına sebep olmaktadır.

Kalkınma ister ulusal ister bölgesel isterse de yerel düzeyde olsun birbirinden bağımsız olarak düşünülemez. "Ulusal kalkınmanın bir alt basamağını bölgesel kalkınma oluştururken, bölgesel kalkınmanın alt basamağını da yerel kalkınma oluşturmalıdır. Bir benzetme yapılacak olursa; ulusal kalkınmanın, insan vücudundaki kan dolaşım sistemi olarak değerlendirmesi durumunda, bölgesel kalkınma da ana damarları, yerel kalkınma ise kılcal damarları temsil edecektir. Sistemin sağlıklı işlemesi ise, ancak sistemi oluşturan her parçanın sağlıklı işlemesi ile mümkündür"(Kaya, 2007: 19).

Yerel kalkınmanın amaçlarına değinecek olursak, bunları üç temel amaca indirgeyebiliriz. Bunlar (Aydın ve Yıldırım, 2013);

- 1- Öncelikle herkesin sosyal yaşam ve refah kalitesinin arttırılması,
- 2- Sürdürülebilir bir ekonomik büyümenin gerçekleştirilmesi,
- 3- İktisadi, sosyokültürel ve siyasal alan gibi her kategoride sürdürülebilir gelişmelerin sağlanması.

Yukarıda anlatılandan yola çıkarak yerel kalkınmanın toplumu meydana getiren kişi, kurum ve kuruluşların organize bir şekilde ekonomik kalkınmayı gerçekleştirdiği ve böylece sosyal yaşam ve refah düzeyinin arttığını bir kalkınma olduğu sonucuna ulaşılabilir.

2.2.4. Kırsal Kalkınma

"Az gelişmiş ülkelerde kalkınma bir taraftan kaynakların etkin bir şekilde kullanılması, üretim hayatının geliştirilmesi, sanayileşmenin sağlanması, teknolojik ilerlemenin hızlandırılması gibi temel ekonomik konular üzerinde yoğunlaşırken, diğer taraftan tarımsal verimliliğin artırılması, altyapı olanaklarının geliştirilmesi ve ülke insanların eğitim, beslenme ve sağlık sorunlarının çözülmesini gerektirmektedir" (Tolunay ve Akyol, 2006: 121).

Özellikle az gelişmiş ekonomilerde insanların büyük bir kısmı köy veya kırsal alan diye tabir ettiğimiz alanlarda yoğun olarak yaşamakta, yine burada tarım, hayvancılık, balıkçılık gibi faaliyetlerle geçimlerini sağlamaktadır. Yapılan bu faaliyetlerin geleneksel yapının dışına çıkılmadan devam etmesi kırsal alandan elde edilebilecek verimin düşük kalmasına sebep olmaktadır. İşte burada kırsal kalkınmanın önemi ve gerekliliği ortaya çıkmaktadır (Işık ve Baysal, 2011).

Yukarıdaki açıklamalardan hareketle; kırsal kalkınma, köy ve şehir arasındaki sosyo-kültürel ve ekonomik düzeyde ortaya çıkmış farklılıkların giderilmesini amaçlayan ve aynı zamanda bu farklılıkların optimum seviyede bir dengeye çekilebilmesini hedeflemektedir. Kısaca kırsal alanlarda yaşayan toplumun yaşam şartlarının iyileştirilebilmesi için gerçekleştirilen yapısal, sosyal ve kültürel değişiklik kırsal kalkınmayı tanımlamaktadır. Kırsal kalkınma, kırsal kalkınma

politikalarının belirlenip uygulamaya konulmasıyla gerçekleşebileceğinden, kırsal kalkınma politikalarını; kırsal alanda yaşayan insanların ekonomik, sosyal, kültürel ve benzeri standartlarının yükseltilerek refah düzeylerini artırmak ve kırsalın topyekûn bir biçimde katılımı sağlamak amacıyla, toplum ve devletin bir bütün olarak ortaya koyduğu ilerlemeler olarak tanımlayabiliriz (Işık ve Baysal, 2011).

2.3. Bölge Kalkınma Ajansları

Kalkınma ajanslarından söz edilirken yukarıda bölgesel kalkınma için; bölge sınırları belirlendikten sonra, bölgesel dengesizlikleri gidermek ve bölgeler arası gelişmişlik farklarını en alt düzeye indirmek amacıyla yapılan plan, program, proje ve bu amaçla yapılan tüm etkinlikler bölgesel anlamda kalkınmaya yönelik çalışmalar olduğuna işaret edilmiştir. Her ne kadar kalkınma ajansları şeklinde bir kavram kullanılıyor olsa da aslında kullanılan tanım açısından kalkınma ajansları ile Bölge/Bölgesel kalkınma ajanslarının birbiri yerine kullanılmaktadır. Burada özellikle belirtmek gerekirse dünyada ilk olarak ekonomik kalkınma ajansları adıyla kurulan ajanslar, üretim anlayışındaki değişim ve etkileşim ile birlikte kalkınma ajansları olarak adlandırılmışlardır.

Bölge kalkınma ajanslarını tanımlamaya çalışırsak; merkezi yönetimden ayrı olarak yapılanmış, belirli bir coğrafi alan içerisindeki geri kalmışlığı bertaraf ederek gelişmeyi hedef edinen, kar amacı gütmeyen faaliyet gösteren bir kuruluş olarak tanımlayabiliriz (Avaner, 2005).

Orijinal ismi European Association of Economic Development Agencies olan Avrupa Bölgesel Kalkınma Ajansları Birliği (EURADA)'ne göre; bölgesel kalkınma ajansları, belirli bir coğrafi alan içerisinde mevcut olan dinamikleri harekete geçirmek için bu alan içerisindeki kurum, kuruluş ve sektörlerin canlanmasını sağlamak ve dolayısıyla hedeflenen kalkınmayı engelleyen etmenlerin belirlenmesi ve bunları ortadan kaldırmaya yönelik olarak plan, program ve projelerin hayata geçirilmesine yönelik faaliyette bulunan kurumlar olarak ifade edilmektedir (EURADA, 1999).

Bir diğer tanıma göre; "sınırları belli olan bölgelerin çok yönlü olarak gelişimini sağlamaya yönelik alternatif politikaların üretilmesini olanaklı kılan, yerel/bölgesel dinamikler ile merkezi hükümetler arasında bir köprü vazifesi gören, bununla birlikte, ilgili bölgenin soysa-kültürel yapısı yanında sosyo-ekonomik gelişimine de katkıda bulunarak yerel/bölgesel ekonomik potansiyelin, ekonomik güce dönüşmesini sağlayan ve yerel/bölgesel girişimciliğin önünü açmak suretiyle bölgesel gelişime katkıda bulunan kurumsal yapıdır" (Engin, 2011: 68).

Yukarıda anlatılanlardan hareketle; neticede dünyada ve ülkemizde kalkınma ajanslarının genel amacı bölgesel dengesizlikler sonucu ortaya çıkan bölgeler arası farklılıkları ortadan kaldırmaktır.

2.4. Dünya'da Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Tarihsel Gelişimi

Kalkınma ajanslarının dünyadaki ilki 1933 yılında ABD'de TVA (Tennessee Valley Authority) adıyla kurulan ve ABD'nin sekiz güney eyaletinin kalkındırılması için kurulmuş bir bölgesel kalkınma ajansıdır. Bölgenin elektrik ihtiyacının karşılanması amacıyla kurulmuş olan ajans zamanla kuruluş amacına ek olarak farklı yapıları içerisinde barındırmıştır (Dinler, 1994).

Genel olarak Avrupa'da 2. Dünya savaşının etkisiyle ortaya çıkan tahrip ve zararların bertaraf edilmesi süreci bölgesel kalkınma ajanslarının da gelişimini hızlandırmıştır. "Kalkınma ajansları, Avusturya, Belçika, İrlanda ve Fransa ilk kez 1950'li yıllarda, Almanya, Hollanda, İngiltere ve İtalya 1960'lardan sonra, Yunanistan, İspanya, Finlandiya ve Danimarka ise 1980'lerde kurulmuştur. Kalkınma ajansları Amerika ve İngiltere'de özel sektör ve kamu sektörünün bölgesel kalkınmayı işbirliği içerisinde gerçekleştirmek amacıyla 1960'lardan beri faaliyette olan yarı-özerk nitelikli oluşumlar iken, Japonya ve Fransa'da geri kalmış bölgelerin sorunlarına çözüm üreten, uzun süreli programları yürütmek üzere kurulmuş ülkemizdeki GAP benzeri kuruluşlardır" (Özen, 2005: 4).

Özellikle Batı Avrupa ülkelerinde bölgesel kalkınma ajansları bölgesel ekonomik hareketliliği ortaya çıkarmak ve geliştirmek amacıyla kurulmuştur. Avrupa Birliğinin kurulmasıyla birlikte ve bu birliğe destek olarak Globalleşmenin etkisiyle

önemli kazanımlar elde edilmiştir. Doğu ve Orta Avrupa ülkelerinde 1990 sonraları kurulmaya başlayan bölgesel kalkınma ajansları, Avrupa Birliğine katılım sürecinin bir parçasını oluşturmuştur. Bölgesel kalkınma ajansı kurulmayan Avrupa Birliğine katılan geçiş ülkesi bulunmamakla birlikte, genel olarak bu kalkınma ajansları AB tarafından kurulmuş ve yine AB tarafından ekonomik kaynak açısından desteklenmişlerdir (Baran, 2006).

Günümüzde Dünyada yaklaşık olarak 20.000 civarında kalkınma ajansı bulunmaktadır (Özen, 2005). Avrupa'da yaklaşık olarak 1.600 kalkınma ajansı olup (Koyuncu, 2005), Türkiye'de ise 26 Kalkınma Ajansı faaliyet göstermektedir.

2.5 Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Genel Özellikleri

Dünya'da Bölgesel kalkınma ajanslarını en fazla Avrupa'da bulunmakla birlikte yaklaşık olarak 20.000 civarında kalkınma ajansının olduğuna yukarıda değinilmiştir. Burada genel olarak BKA'ların örgüt yapısı, faaliyet, amaç ve görevleri ile finansman kaynaklarını incelemeye çalışıldığında;

BKA'lar günümüzde klasik örgütlenme modeli olan tavandan tabana örgütlenmenin aksine, tabandan tavana doğru bir örgütlenme modelini benimsemişlerdir (Berber ve Çelepçi, 2005: 146). Bu sayede bürokratik ve siyasi olarak ortaya çıkabilecek müdahale ve sorunların bertaraf edilmesi amaçlanmaktadır.

İdari yapılarına değinildiğinde; BKA'lar kendi karar ve uygulamalarını yerine getirmek amacıyla yönetim kurulu bulunan, bağımsız bir yapıda kurulmuş kuruluşlardır. Bölgesel alanlarda faaliyete bulunan BKA'lar harcamaları bakımından kamu kurum ve kuruluşlarına karşı sorumlu olup, uygulama politikaları açısından mevzuat sınırlarında serbestlerdir. BKA'lar her ne kadar merkezi yönetimden bağımsız bir yapıda kurulmuş olsalar bile genel olarak merkezi yönetimler tarafından kuruldukları görülmektedir (Baran, 2006).

BKA'ların en genel amacı kuruluş kanunu olan 5449 sayılı kanunda belirtildiği üzere; bölgesel dengesizlikleri, bölgeler arası gelişmişlik farklılıklarını ortadan kaldırmak, bölgenin sahip olduğu potansiyeli ortaya çıkarmaktır.

Dünyadaki bölgesel kalkınma ajanslarının başlıca görevler ve faaliyetleri şu şekilde sıralanabilir (Özen, 2005: 8);

- Bilgi bankaları oluşturarak bölgeyi izlemek,
- Bölgesel kalkınma için stratejik planlar hazırlamak ve planların uygulanmasını takip etmek,
- Girişimci ve yatırımcılar için bilgi vermek ve onlara teknik destek sağlamak,
- Yerel girişimcilerin yatırımlarını desteklemek,
- Yabancı yatırımcıları bölgeye çekmek amacıyla tanıtım faaliyetleri gerçekleştirmek,
- KOBİ'ler için finans kaynakları sağlamak,
- Yerel, ulusal veya uluslararası fonlar, kredi kuruluşları ve bankalarla işbirliği içerisinde hareket etmek,
- Yeni buluş ve teknolojilerin tanıtılmasına yönelik çaba göstermek.

BKA'lar finansman yönünden merkezi yönetim tarafından desteklenmekle birlikte, ayrıca özel fonlar ile de desteklenmektedir. Bu fonlar Avrupa Birliği ve dünya bankası tarafından sağlanmaktadır. Ayrıca çeşitli kurum ve kuruluşlarca sağlanan kredi imkânları da bulunmaktadır (Berber ve Çelepçi, 2005: 149-150).

2.6. Türkiye'de Kalkınma Ajansları

Ülkemizde istiklal harbinden tek partili dönemin sonuna kadar yatırımlar devlet eliyle yapılmaya çalışılmış, milli ekonomi ve devletçi bir yapı öne çıkmıştır. Demokrat Parti döneminde liberal bir yapıya bürünen ekonomi 1960 darbesi ile birlikte batılı devletler gibi ülkemizde üretimin dışarıya karşı korunmaya çalışıldığı bir yapı oluşturmuştur. 1980'lere gelindiğinde dünya da meydana gelen gelişmelere paralel olarak liberal politikalar ön plana çıkmaya başlamıştır. 2001 krizinden sonra uygulanan politikalar ile birlikte ulusal ve bölgesel kalkınma stratejileri oluşturulmaya çalışılmıştır. Kısacası milli ekonomiye dayalı devletçi bir yapıdan dünyadaki gelişmelere paralel olarak fordist üretim yapısına buradan da Post-Fordist üretim yapısına yönelim olmuştur (Yılmaz, 2010).

Daha önce de değinildiği gibi bölgeler arasındaki kalkınmışlık arasındaki farklılıklar hemen hemen her ülkede dolayısıyla ülkemizde görülmektedir. Gerek ülkemizde gerekse diğer ülkelerde bu dengesizliklerin bertaraf edilmesi için farklı yöntemler denenmeye çalışılmıştır. Ülkemizde bu dengesizliklerin ortadan kaldırılması amacıyla sanayileşme planları ve beşer yıllık kalkınma planları hazırlanmıştır (Aydın ve Yıldırım, 2013: 29).

Ülkemizi bölgesel gelişmişlik bakımından değerlendirdiğimizde; bazı bölgelerimiz gelişmiş ülkelerin seviyesinde iken, bazı bölgelerimiz ise gelişmemiş ülkelerin seviyesindedir. Ortaya çıkan bu tablo, ülkemizde bölgesel farklılıkların ortadan kaldırılmasının ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu farklılıkların ortadan kaldırılması amacıyla Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) kurulmuş, 1960'larda uygulanmak üzere 5'er yıllık kalkınma planları yapılmaya başlamıştır. AB süreciyle birlikte uygulanan Kalkınma ajansları modelinden önce ülkemizde beşer yıllık sekiz kalkınma planı hazırlanmıştır. Bu planlarda mevcut olan yetki karmaşası sorunları, kurumlar arasında olması gereken koordinasyonun sağlanamaması, hazırlanan plan ve projelerin ihtiyaca cevap verecek şekilde planlanamaması gibi nedenlerden dolayı bazıları başarılı olamamış, bazıları ise yarım kalmıştır (Işık ve diğ., 2010).

2.6.1. Türkiye'de Kalkınma Ajanslarının Kuruluş Süreci

1999'da Helsinki Zirvesi ile birlikte Ülkemizin Avrupa Birliği'ne üyelik için adaylığımızın tescili ile Bölgesel kalkınma ajanslarının kurulması gündemimize girmiştir. AB'ye tam üyelik müzakereleri katılım ortaklığı belgesinde bölgesel kalkınma ajanslarının orta vadede kurulması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca AB tarafından bölge planlaması ile ilgili olarak yeni bir bakış açısı gerekliliği, bununda bölgesel kalkınma ajanslarıyla gerçekleştirileceğini belirtmiştir (Aydın ve Yıldırım, 2013).

AB'ye uyum süreci ile birlikte idari, yerel yönetim ve kalkınma politikaları ile ilgili olarak önemli değişiklikler ortaya çıkmıştır. Bu değişiklikler ile birlikte bakanlar kurulu kararı ile 2002 yılında Avrupa İstatistikî sınıflandırmasına göre istatistikî açıdan Türkiye; 12 Düzey 1 Bölge ile 26 Düzey 2 Bölgeye bölünmüştür.

Bu bölgeler aşağıda şekilde görülmektedir. Bu gelişmelerin devamında 2003 yılındaki katılım ortaklığı belgesine istinaden AB fonlarından yararlanabilmek amacıyla Bölgesel Kalkınma Ajanslarının kurulması amacıyla 5449 sayılı “Kalkınma Ajansları’nın, Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı” hazırlanmıştır. Hazırlanan bu tasarı Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 25.01.2006 da kabul edilmiş, 08.02.2006 da resmi gazetede yayımlanmıştır (Engin, 2011: 73). Bölgesel Kalkınma Ajansları, kanunda belirtildiği şekilde Bakanlar kurulunun kararı ile kurulmaktadır. BKA'lar ile ilgili ilk olarak 2006’da İzmir ve Çukurova kalkınma ajansları kurulmuş olup, devamında 8 tanesi 2008’de ve 16 tanesi ise 2009 da kurularak 26 sayısına ulaşmıştır (Yılmaz, 2010: 186).

TR10: İstanbul	TR71: Aksaray, Kırıkkale, Kırşehir, Niğde, Nevşehir
TR21: Edirne, Kırklareli, Tekirdağ	TR72: Kayseri, Sivas, Yozgat
TR22: Balıkesir, Çanakkale	TR81: Bartın, Karabük, Zonguldak
TR31: İzmir	TR82: Çankırı, Kastamonu, Sinop
TR32: Aydın, Denizli, Muğla	TR83: Amasya, Çorum, Samsun, Tokat
TR33: Afyon, Kütahya, Manisa, Uşak	TR90: Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon
TR41: Bilecik, Bursa, Eskişehir	TRA1: Bayburt, Erzincan, Erzurum
TR42: Bolu, Düzce, Kocaeli, Sakarya, Yalova	TRA2: Ağrı, Ardahan, Iğdır, Kars
TR51: Ankara	TRB1: Bingöl, Elazığ, Malatya, Tunceli
TR52: Karaman, Konya	TRB2: Bitlis, Hakkari, Muş, Van
TR61: Antalya, Burdur, Isparta	TRC1: Adıyaman, Gaziantep, Kilis
TR62: Adana, Mersin	TRC2: Diyarbakır, Şanlıurfa
TR63: Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	TRC3: Batman, Mardin, Şırnak, Siirt

Kaynak:<http://www3.kalkinma.gov.tr/PortalDesign/PortalControls/WebContentGost erim.aspx?Enc=51C9D1B02086EAFB87C09C48D70E71D1> (18.02.2018 Erişim tarihi)

Şekil 1: Türkiye’de ki Bölgesel Kalkınma Ajansları

2.6.2. Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Yapıları, Görev ve Yetkileri

Ülkemizde Bölgesel kalkınma ajansları 5449 sayılı kanunda da belirtildiği üzere, bölgeler arasında ortaya çıkmış bulunan dengesizliklerin bertaraf edilmesi ve aynı zamanda bölgenin kalkınmasının sağlanması amacıyla DPT koordinesinde kurulan özerk kamu kuruluşlarını ifade etmektedir. BKA'lar kamu sektörü, özel sektör, üniversiteler ile STK (sivil toplum kuruluşları) arasında koordinasyonu sağlayarak bölge içerisinde mevcut bulunan değerlerin ön plana çıkarılmasını amaçlamaktadır. Bu anlatılanlardan BKA'ların direkt yatırımı yapan veya gerçekleştiren olmadığı açıktır.

2.6.3. Görev ve Yetkiler

Ajansların görev ve yetkilerini 5449 sayılı kanununun 5. maddesine göre sıralanmıştır (Mevzuat, 2018);

- Yerel yönetimler tarafından gerçekleştirilen plânlamalar için yapılan çalışmalara gerekli teknik, bilgi ve desteği sağlamak,
- Bölgede uygulanacak plan ve programlara ilişkin faaliyet ve projelere destek olarak, bunların süreçlerini takip ve değerlendirmesi ile birlikte DPT ye bildirmek,
- Bölgenin kırsal ve yerel kalkınmasının geliştirilmesi için gerekli katkıları sağlayarak bölge için belirlenen plan ve program dahilinde projeleri desteklemek,
- Bölgedeki kurum ve kuruluşların yürüttükleri projeleri Bölgenin plân ve programlarına uygun olarak değer ifade eden projeleri takip etmek ve bu kurum ve kuruluşlar arasındaki ilişkileri geliştirmek,
- Kendisine tahsis edilen kaynakları yine kalkınma hedeflerine yönelik olarak belirlenen plan ve program çerçevesinde kurum ve kuruluşlara kullanırmak,

- Bölgenin potansiyelini geliştirmek amacıyla araştırmalar yapmak veya yaptırmak. Bunların yanında bu amaca yönelik olarak kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan çalışmalarına destek olmak,
- Bölge ile ilgili potansiyellerin kamu, özel sektör, üniversite ve STK'lar ile birlikte koordine olarak yerel ve ulusal düzeyde reklamını yapmak,
- Bölgedeki yatırımcılar ile ilgili olarak bürokratik engellerin aşılması ve zaman kaybının önlenmesi amacıyla, resmi ruhsat ve izinler ile ilgili gerekli koordinasyon ve takibi sağlamak,
- Kobilerin faaliyetlerini destekleyerek gelişmesini sağlamak gibi faaliyetler öncelikli ve genel olarak sıralanabilir.

2.6.4. Örgütlenme

5449 sayılı kanunun 4. maddesinde; Kalkınma ajanslarının genel koordinesinden DPT sorumludur. Yine aynı kanunun 7. Maddesine göre kalkınma ajanslarının örgütlenmesini kısaca aşağıda açıklanmıştır.

Kalkınma kurulu: Kalkınma ajanslarını oluşturan illerin temsilcilerinin tümünden meydana gelmektedir.

Yönetim kurulu: Kalkınma ajanslarını oluşturan illerin Valileri, belediye başkanları, il genel meclis başkanları aynı zamanda üye illerin ticaret ve sanayi odası başkanlarından oluşan karar organıdır. Yönetim kurulu Başkanı Valilerdir. Burada büyükşehir statüsündeki illerde il genel meclislerinin olmamasından kaynaklı olarak kurullarda il genel meclis başkanları bulunmamaktadır.

Genel sekreterlik: Genel sekreterlik makamı, yönetim kurullarına karşı sorumlu olup, yatırım ve destek ofislerinin amiri, aynı zamanda Kalkınma ajansının yapması gereken faaliyetleri yerine getiren organdır.

Yatırım ve destek ofisleri: Kalkınma ajansının işlemleri için yapılan faaliyetlerin konusuna göre uzman olan kişileridir. Mevzuatla ilgili başvuruların takipleri, koordinasyonu, ön incelemelerin yapılması gibi hususlar yatırım destek ofisleri tarafından yapılmaktadır. Ajansların mutfağı şeklinde bir tabir kullanılabilir.

Ülkemizdeki bölgesel kalkınma ajanslarının yerel unsurlar ile dünyada meydana gelen değişim ve etkileşim ile birlikte belirlenen kalkınma stratejilerine istinaden bölgesel anlamda dengesizliklerin giderilmesinde kuşkusuz önemli katkıları olduğu açıktır. En sonuncu Kalkınma ajansının 2009 da kurulduğu dikkate alınırsa bölgelerde kalkınma ajanslarından kaynaklanan önemli yatırımların ve buna istinaden bölgelerde bir hareketliliğin ortaya çıktığı aşikâr bir durumdur. Burada önemli olan belli bir zaman dilimi sonucunda kalkınma ajanslarının amaçları doğrultusunda iyi bir analiz sürecinin işlenmesi ve aksayan yönleri var ise bunların iyileştirebilmesi için gerekli önlemlerin alınmasıdır.

Kalkınma ajanslarının organlarının görevleri ile ilgili olarak MARKA incelenirken ayrıntılı olarak değinileceğinden burada ayrıntılı olarak açıklamayacağız.

http://www.ankaraka.org.tr/tr/organizasyon-yapisi_3.html (erişim 18.02.2018)

Şekil 2: Kalkınma Ajansları Organları

2.7. Doğu Marmara Kalkınma Ajansı (MARKA)

MARKA; 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluş, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun'un üçüncü maddesine istinaden, 25.07.2009 tarih ve 27299 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 14.07.2009 tarihli ve 2009/15236 karar sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuştur.

MARKA; Bolu, Düzce, Sakarya, Yalova ve Kocaeli illerini kapsayan, Kamu Tüzel kişiliğine sahip, kendisine bağlı illerin kamu ve özel kesim ile sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyon ve işbirliği ortamı oluşturan bir kurumdur. MARKA sorumlu olduğu bölgede Kalkınma stratejileriyle bölge potansiyellerini ön plana çıkarmak, mevcut kaynakların etkili ve doğru biçimde kullanılmasına olanak sağlamak amacıyla çalışmalar gerçekleştirmektedir (MARKA, 2017).

MARKA'nın yönetim kurulunu bölgeye dâhil olan şehirlerin Valileri, Belediye/Büyükşehir belediye başkanları, il genel meclis başkanları, sanayi ve ticaret odaları başkanlarından meydana gelen karar organıdır. Kamu ve özel sektör ile STK'larda meydana gelen Kalkınma Kurulu bölgeye dahil olan illerin bütün temsilcilerinin bir araya gelmesiyle oluşmaktadır. Genel sekreterlik yönetim kurullarına karşı sorumlu olan aynı zamanda yatırım ve destek ofislerinin birinci derecede amiridir. Yatırım ve destek ofislerinde alanında uzman olan, gerek özel gerekse kamu sektöründen tecrübeli kişilerin bir araya gelerek iş ve işlemlerini devam ettirdiği bir yapı bulunmaktadır. MARKA, bölgede amaçlanan kalkınmayı gerçekleştirmek amacıyla yukarıda belirtilen görev ve sorumluluklara bağlı olarak aşağıda belirtilen faaliyetleri gerçekleştirmektedir (MARKA, 2017);

- Kuruluş kanunundan kaynaklı olarak kamu, özel sektör ile diğer kurum ve kuruluşların birbirleri ile bir uyum sağlayarak birliktelik oluşturmak,
- Bölgenin geleceği ile ilgili olarak Ülke kalkınması da göz önüne alınarak gerekli strateji ve planları hazırlamak,
- Bölgedeki yatırımcılara teknik ve mali yardım imkânlarını sunmak,

- Gerek Kamu gerekse ve STK'lara teknik destek vererek gelişimlerini desteklemek,
- Yatırım destek ofisleri ile yatırımcılara iş ve işlemleri açısından destek olarak yatırımların takibini yeknesak yürütmek,
- Bölge ile alakalı ön plana çıkarılması gereken özellikleri gerek ulusal gerek uluslar arası arenada ön plana çıkararak tanıtımını yapmak şeklindedir.

MARKA bölgedeki gelişim ve kalite standardizasyonunu arttırmak çeşitli ilkeler belirlemiştir. Bunlar (MARKA, 2017);

- **Katılımcılık:** Bölgeyi meydana getiren bütün kurum ve kuruluşları bir araya getirerek, bölge ile ilgili plan ve programların şekillenmesinde tüm unsurların rol almasını sağlamak amaçlanmaktadır.
- **Dinamiklik:** Teknik donanımı yüksek bir personel yapısı ile değişen ve gelişen şartlara uyum sağlar.
- **Şeffaflık:** ilgili kanunlarda ön görülen denetim ve değerlendirme faaliyetleriyle hesap verilebilirlik öne çıkmaktadır.
- **İnsan ve bilgi odaklılık:** İnsan odaklı bir yönetim anlayışıyla bilginin vazgeçilmez gücünü düstur edinmektedir.
- **Yenilikçilik:** Değişen ve gelişen dünyadaki yenilikleri dinamik yapısı sayesinde yakından takip eder.
- **Rekabetçilik:** Bölgeyi meydana getiren şehirlerin gerek yerel gerekse global rekabet alanında güçlenmesini amaçlar.
- **Koordinatörlük:** Kanunlardan kaynaklanan avantajlarla bölgeyi oluşturan tüm üyelerini koordine ederek kalkınma amaçlı elde ettiği verileri aktararak kalkınmanın sürekli ve sürdürülebilir olmasını amaçlar.

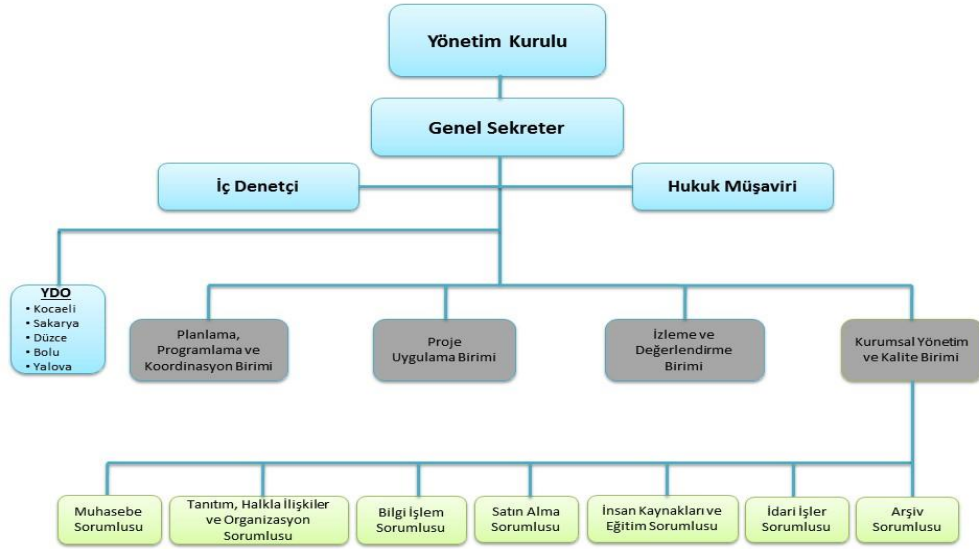
MARKA, bulunduğu bölgede sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak başarabilmek için çeşitli hedefler belirlemiş olup bunlar (MARKA, 2018);

- Yerelde mevcut bulunan değerleri etkin olacak bir biçimde yerinde kullanma,
- Sosyo- ekonomik düzeyde gelişimi ve rekabet olanaklarını arttırabilmek amacıyla çalışmalar yapmak,
- Araştırma ve geliştirme faaliyetleri ile birlikte teknolojik gelişmeleri takip ederek nitelikli istihdamın arttırılabilmesi için eğitim faaliyetlerini geliştirmek,
- Bölge içerisindeki aidiyet duygusunu arttırarak ortak bir amaca yönelmiş bir ortamı sağlamaya çalışmak,
- Bölge potansiyellerini ön plana çıkararak global ölçekte rekabet sağlayabilmek amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği içerisinde ulusal ve uluslar arası arenada bölgenin tanıtımını yapmak,
- Bölge içerisinde plan ve projelerin geliştirilmesi ve yenilerinin ortaya çıkarılması kültürünün yerleşmesini sağlamak,
- Bölge içerisinde katılımcı bir yapı ile insan odaklı bir yönetişim anlayışı sergileyerek yerelde mevcut bulunan potansiyeli ortaya çıkarmak.

MARKA'nın misyonu; "Doğu Marmara'da sürdürülebilir kalkınmayı sağlayabilmek amacı ile sosyal ve iktisadi kaynakların en fazla katkı sağlayacak Şekilde değerlendirileceği stratejileri belirlemek ve tüm paydaşlarla koordinasyonu ve çalışanlarının katılımını sağlayarak, bu stratejileri uygulamak için hazırlanan plan ve programlar çerçevesinde nitelikli ve yönlendirici faaliyetlerde bulunmak." olarak belirlemiştir. MARKA'nın vizyonunu ise; "Doğu Marmara için sürdürülebilir kalkınmada küresel standartları yakalamış ve iş mükemmelliği doğrultusunda sürekli kendini yenileyen MARKA ajans olmak" Şeklinde belirlenmiştir(MARKA,2018).

2.7.1. MARKA'nın Organizasyon Yapısı

MARKA'nın teşkilat yapısı 5449 sayılı Kanununun 7. Maddesine göre örgütlenmiş olup, karar organı olarak görevini yerine getiren Yönetim Kurulu, yönetim kuruluna bağlı olarak çalışan aynı zamanda icra görevini üstlenen genel sekreterlik ve Yatırım destek ofislerinden meydana gelmiştir (Mevzuat, 2018).

Kaynak: <http://marka.org.tr/sayfa/13/76/organizasyon-yapisi>, Erişim

Tarihi:20.02.2018

Şekil 3: MARKA'nın Organizasyon Şeması

2.7.1.1. Kalkınma Kurulu

"Kalkınma Kurulu ajansın danışma organı olup, bölgesel gelişme hedefine yönelik olarak; bölgedeki kamu kurum ve kuruluşları, özel kesim, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve yerel yönetimler arasında işbirliğini geliştirmek ve ajansı yönlendirmek üzere oluşturulmuştur. Kalkınma kurulu, illerin dengeli şekilde temsilini sağlayacak yapıda, en fazla yüz üyeden oluşur. Kalkınma kuruluna temsilci gönderecek kamu kurum ve kuruluşları ile özel kesim ve sivil toplum kuruluşlarının gönderecekleri temsilcilerin sayısı, görev süresi ve diğer hususlar kuruluş kararname ile belirlenir. Kalkınma kurulu, yapacağı ilk toplantıda kendi üyeleri arasından bir Başkan ve bir Başkan Vekili seçer. Başkan ve Başkan Vekilinin görev süresi iki yıldır." Kalkınma Kurulu'nun görev ve yetkileri 5449 sayılı kuruluş kanununun 9. maddesinde aşağıdaki şekilde açıklanmaktadır (Resmi Gazete, 2006);

- "Tek ilden oluşan bölgelerde Yönetim Kurulunda yer alacak özel kesim ve/veya sivil toplum kuruluşları temsilcilerini ve iki katı yedeklerini sırasıyla seçmek",
- "Ajansın yıllık faaliyet ve iç denetim raporlarını görüşmek, değerlendirmek ve Yönetim Kuruluna önerilerde bulunmak",
- "Bölgenin sorunlarına ve çözüm önerilerine, tanıtımına, potansiyeline ve önceliklerine yönelik olarak Yönetim Kuruluna tavsiyelerde bulunmak",
- "Toplantı sonuçlarını T.C. Kalkınma Bakanlığı'na raporlamak ve toplantıya ilişkin bir sonuç bildirisi yayımlamak".

MARKA Kalkınma Kurulu kendisini meydana getiren şehirlerin temsilini dengeli bir biçimde olacak şekilde 98 üyeden meydana gelmektedir. Kurul üyelerinin %70'i özel ve sivil toplum kuruluşlarından, %30'u ise kamu kesiminden meydana gelmektedir (MARKA, 2018).

2.7.1.2. Yönetim Kurulu

Yönetim Kurulları kalkınma ajanslarının karar organıdır. Kalkınma ajanslarını oluşturan şehirlerin Valileri, belediye başkanları, il genel meclisi başkanları ve her ilin Ticaret ve Sanayi Odası başkanlarından meydana gelir. Yönetim kurulu başkanı her dönem bir ilin valisidir (5449 Sayılı Kanun 9 Maddesi).

MARKA yönetim kurulu, Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova Valileri, Sakarya ve Kocaeli büyükşehir belediye başkanları, Bolu, Düzce ve Yalova Belediye başkanları, illerin il genel meclisi başkanları ve illerin Ticaret ve sanayi odası başkanından meydana gelmektedir. Yönetim kurulu başkanının daveti üzerine düzenli olarak her ay en az bir defa bir araya gelmektedir. Yönetim kurulunun bir araya gelip toplanması için aranan çoğunluk üye tam sayısının yarısından bir fazlasıdır. Kararlar ise toplantıya katılanların oy çokluğu ile karar almaktadır. Burada belirtilmesi gereken bir diğer durum genel sekreterin, oy hakkı olmadan Yönetim Kurulu toplantılarına katılabilir (MARKA, 2018)

Yönetim Kurulu'nun görev ve yetkileri yine 5449 sayılı kanununa uygun olarak şu şekilde belirlenmiştir (MARKA, 2018);

- Ajansın senelik belirlediği çalışma programlarını kabul edip DPT onayına sunmak,
- Sene içerisinde değişen şartlara istinaden bütçede yenileme yapmak,
- Senelik gerçekleşen mali raporu ile kesin bütçeyi onaylamak,
- Menkul ve gayrimenkul her türlü mal ve hizmetin alım, satım ve kiralanmasına karar vermek,
- Belirli periyotlar ile yıllık gerçekleşen faaliyet raporlarını ilgili bakanlığa göndermek,
- Kalkınma ajansının bütçesini onaylayarak kalkınma bakanlığına göndermek,
- Yönetim kuruluna bağlı olarak çalışan genel sekreterliğin hazırladığı ve yönetime sunulan program, proje ve faaliyetlerin kabul edilmesi ve aynı zamanda kurum ve kuruluşlar ve kişilere yapılacak yardımları kabul etmek,
- Kalkınma ajansına yapılan çeşitli bağış ve çeşitli hibeleri kabul etmek,
- Kalkınma ajansında çalışan personelin çalıştırılması ve işten çıkarılmasına karar vermek,
- Yönetim kuruluna bağlı olarak çalışan genel sekreter tarafından belirlenen birimleri ve iş bölümünü onaylamak,
- Kalkınma ajansı genel sekreterini belirleyerek kalkınma bakanlığının onayına sunmak,
- Çeşitli konularda konularında genel sekretere yetki vermek.
- Gerek özel gerekse kamu kurum ve kuruluşları tarafından gerçekleştirilmek istenen yatırımların doğru bir şekilde ve zamanında gerçekleşmesi, mevzuata uygun olarak yerine getirilmesi amacıyla yatırım destek ofisleri kurmak.

2.7.1.3. Genel Sekreterlik

Genel sekreterlik içerisinde yatırım destek ofisleri ve çalışma birimlerinin olduğu ve başında genel sekreterin bulunduğu, yönetim kuruluna karşı sorumlu olan Kalkınma ajansının icra organıdır. Genel sekreterliğin görev ve yetkileri aşağıda belirtildiği gibidir (MARKA, 2018);

- Yönetim Kurulu tarafından alınan kararları uygulamak,
- Kalkınma ajansının yıllık çalışma program ve bütçesini hazırlayıp bunları yönetim kurulunun onayına sunmak,

- Kalkınma Ajansının gelirlerini toplayarak bunları bütçeye ve yönetim kurulunun kararlarına istinaden harcamaları gerçekleştirmek,
- Yönetim Kurulunun belirleyeceği sınırlar çerçevesinde, Menkul ve Gayrimenkul her türlü mal ve hizmetin alım, satımına karar vermek,
- Ajansın amacına uygun olarak bölgedeki özel ve tüzel kişiler ile yine özel ve kamu kurum ve kuruluşların plan, proje, uygulama ve üretim kapasitesini artırmak amacıyla çeşitli faaliyetlerde bulunmak,
- Özel kurum ve kuruluş ile STK'ların ve yerel yönetimlerin proje ve faaliyetlerine mali destek sağlamak amacıyla tekliflerini Yönetim Kuruluna iletmek,
- Ajans tarafından Destek olunan projeleri izlenmesi, denetlenmesi, değerlendirilmesi ve bunları raporlamak,
- Bölgesel kalkınmayla alakalı gerek ulusal gerekse uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve ortak projeler yapılmasının sağlamak,
- Yerel yönetimler tarafından hazırlanan planlama çalışmalarına destek ofisleri aracılığıyla teknik destek sağlamak,
- Ajans personelinin performans kriterlerini belirleyip performanslarını değerlendirmek,
- Ajansta çalıştırılacak personellerin işe alınması ve iş akdinin sonlandırılmasını Yönetim Kuruluna teklif etmek,
- Bölgesel kalkınma ile ilgili ulusal ve uluslararası toplantılara Kalkınma Ajansı genel sekreterliği adına katılmak ve çeşitli temaslarda bulunmak,
- Ajansın sekreteryaya görevine istinaden hizmetleri yürütmek,
- Yönetim Kurulu tarafından devredilen yetkileri kullanmak.

2.7.1.4. Yatırım Destek Ofisleri

5449 Sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkındaki Kanunu 15. maddesi gereğince; "kalkınma ajansının kapsadığı bölgedeki illerde, yönetim kurulunun kararıyla en fazla beş uzmanın çalıştırılabileceği ve bunlar arasından birinin koordinatör olarak belirlendiği Yatırım Destek Ofisleri oluşturulmaktadır. Yatırım Destek Ofislerinin görev ve yetkileri Kalkınma Ajansları

Yatırım Destek Ofisleri Yönetmeliğinin 6. maddesinde şu şekilde açıklanmaktadır (Resmi Gazete, 2006)";

- İlin iş ve yatırım ortamına ilişkin analiz, rapor ve strateji çalışmaları yapmak/yaptırmak,
- İlin iş ve yatırım ortamına ilişkin envanter çalışmaları yürütmek,
- Yatırımcılara bilgi sağlamak ve onları yönlendirmek,
- İş ve yatırım ortamının geliştirilmesine yönelik olarak ilgili kurum ve kuruluşlarla ortak çalışmalar yapmak,
- Yatırımları izlemek,
- İlin iş ve yatırım ortamını tanıtmak ve ile yatırımcı çekmek,
- Devlet yardımlarına ilişkin olarak, ilgili mevzuatta belirtilen iş ve işlemleri yapmak,
- Yatırımcıların izin ve ruhsat işlemleri ile diğer idari iş ve işlemlerini, ilgili makam ve merciler nezdinde sonuçlandırmak üzere ajans yönetim kurulu adına tek elden takip ve koordine etmek,
- Bilgilendirme ve raporlama çalışmaları yapmak,
- Kanununun 4 üncü maddesine dayanılarak çıkarılan düzenlemelerde belirtilen iş ve işlemleri yapma."

Yatırım destek ofislerinin yukarıda sayılanların haricinde MARKA'nın kendi iç düzenlemesiyle bu ofisle bazı sorumluluklar yüklenmiştir. Bunlar (MARKA, 2018);

- Ofisin kendi alanı ile alakalı olarak faaliyet raporu hazırlamak,
- Genel sekreterin vereceği talimata istinaden bölgedeki illerdeki ilgili birimlerin talep, ihtiyaç ve bilgi gereksiniminin takibini yaparak, il düzeyindeki plan, koordine, program, izleme ve değerlendirmelere yönelik desteklerde bulunmak,
- Genel sekreterliğe bağlı çalıştıklarından, bu kurum tarafından verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

2.7.2. MARKA'nın Sunduğu Destekler

MARKA, Mali ve Teknik destek olarak 2 tür destek vermektedir.

2.7.2.1. Mali Destekler

Mali Destek Programları, Doğrudan finansman desteği, Faiz desteği, Faizsiz kredi desteği olmak üzere 3 tanedir (Kalkınma Ajansları Proje Ve Faaliyet destekleme Yönetmeliği Resmi Gazete, 2008).

Belirli bir dönemde uygulanacak mali destek programları için proje destek çağrısı yapılmaktadır. Bu çağrı da proje başvuru şartları ve belirli uyulması gereken kriterler belirtilmektedir (MARKA, 2018).

2.7.2.2. Doğrudan Faaliyet/Finansman Desteği

Kalkınma Ajansının, bazı konularda projeler hazırlanırken ortaya çıkacak yükümlülükleri koşullarını yumuşatmak ve proje hazırlığını direk yönetebilmek amacıyla proje teklif çağrısı yapmaya gerek olmadan belirli usul ve esaslara göre, belirli proje ve faaliyetlere karşılıksız olarak doğrudan faaliyet desteği verebilmektedir. Bu destek bölgenin kalkınma ve rekabet gücü ile alakalı olarak ortaya çıkabilecek riskleri bertaraf etmek amacıyla acil yapılması gereken araştırma ve planlama çalışmalarına, yine bölgenin kapasitesini geliştirmek için kurulacak tesislerin fizibilite gibi çalışmalarının desteklenmesine yönelik çalışmalara ve büyük yatırımlara etki edebilecek faaliyetlere destek verilmektedir. Buradaki destek miktarı 4734 sayılı kamu ihale kanununa göre Büyükşehir belediyelerinde uygulanacak doğrudan temin üst sınırının iki katı olarak sınırlandırılmıştır (MARKA, 2018).

2.7.2.3. GÜdümlü Proje Desteği

Proje teklif çağrısı yapılmadan ve projeler hazırlığını kolaylaştırmak, yapılması gerekli şartları hafifletmek amaçlı uygulanan destek türüdür. Bu destek ile bölgesel kalkınmayı daha da arttırmak için, bölgedeki yapılan plan çalışmaları sonucunda yine bölgedeki kurum ve kuruluşların iş kapasitelerini arttırmak ve geliştirmek amacıyla uygulanmaktadır. Bu amaçla bölgede teknoparklar gibi merkezleri, çeşitli kurum ve kuruluşların yararlandıkları fuar, sergi salonu, atölye ve

benzeri merkezler ile ilgili projelere doğrudan tektik ve mali destekler sağlanabilmektedir. Bu projelerin amacı bölgenin amaçlarına ve özüne uygun olarak ihtisaslaşmalar hedeflenmektedir (MARKA, 2018).

2.7.2.4. Faiz ve Faizsiz Kredi Desteği

Faiz desteği, bölgede mevcut olan kâr amaçlı kurum ve kuruluşların başvuru rehberinde belirlenen projeleri ile ilgili olarak bankalar gibi aracı kuruluşlardan aldıkları/alacakları kredilere ilişkin ödeyecekleri faiz bedelinin ajans tarafından karşılandığı destektir. Faizsiz kredi desteği ise, bölgede mevcut olan kâr amaçlı kurum ve kuruluşların başvuru rehberinde belirlenen projeleri ile ilgili olarak, aracı kuruluşlar vasıtasıyla kredi sağlanması ve bu sağlanan kredi desteğinin faizsiz olarak kalkınma ajansına taksitli olarak ödendiği destektir (MARKA, 2018).

2.7.2.5. Teknik Destekler

Bölgedeki kurum ve kuruluşların kalkınması için önemli olan fakat kurumların için gerekli kapasitenin olmaması nedeniyle sıkıntı yaşadıkları konuların aşılması amacı ile ilgili sağlanan desteklerdir. Kalkınma ajansı tarafından yayımlanan proje teklif çağrılılarıyla ilgili olamamak üzere bu destekler verilmektedir. Yerel yönetimlerin yapmak istedikleri planlama ve yerel kalkınma kapasitelerinin arttırılmasını amaçlayan faaliyetler ile bölgedeki tüm kurum ve kuruluşların kalkınma ajansının kurulma amacına ve özüne uygun olarak gerek yerel ölçekte gerekse bölgesel ölçekte gelişim ve değişime katkı sağlayabilecek çalışmalara sağlanan desteklerdir. Bu destekler; gerekli konularda eğitim verilmesi, ihtiyaç duyulan programlar ve projelerin hayata geçirilmesine destek verme, bunların yapılabilmesi için gerektiğinde geçici olarak uzman personel ile desteklemek amacıyla görevlendirme yapma, danışmanlık tedarik etme, uluslararası ilişkileri arttırmak amacıyla lobi faaliyetlerinde bulunmak gibi destek ve faaliyetlerdir. Bu destek ve faaliyetlerin bir aylık süresi ve maksimum 15.000 TL bütçesi vardır (MARKA, 2018).

2.8. Japonya'da Kalkınma Ajansları

Japonya 1868'deki Meiji devrimine kadar samuraylar, Edo yönetimi olarak ifade edilir, tarafından yönetilmiştir. Bu dönem dışı kapalı bir yönetim tarzı sergilemiştir. Özünde uzak doğu ülkelerine karşı sömürgeci bir yapıya sahip olan Japonya batıya karşı kapalı bir yaşam tarzı sürdürmekteydi. Japonya'nın batıya açılmasını ABD zorlamış ancak ilişki şeklini nihai olarak İngiltere belirlemiştir. Batıya açılmasının zorlanmasının temelinde Japonya'nın Batı tarafından Çin ve Asya devletlerine açılan bir kapı olarak görülmesinden kaynaklanmaktadır. Batılı ülkeler Asya ve çevre ülkeleri kuşatmış, tek kalan Japonya'yı limanları açmaya zorlamıştır. Ambargolara daha fazla direnemeyen bir adalar ülkesi olan Japonya limanların açılmasıyla birlikte yönetim, kültür, mimari anlamda batılı kültür etkili olmaya başlamıştır (Büyükbaş, 2003).

Burada meydana gelen değişimlerin temelinde Japonya'nın batının zorlamalarına karşı direnemeyişinin sonucu dayatmalar bulunmakta olup, modernleşme bir anlamda sömürgeleşmenin alternatifi olarak benimsenmiştir.

Japonya'nın yüz ölçümü 377.972 km², nüfusu ise 126.952.000'dir. Ülkemizin yüz ölçümü 783562 km², nüfusu ise 77.696.000'dir (IDA, 2017/1).

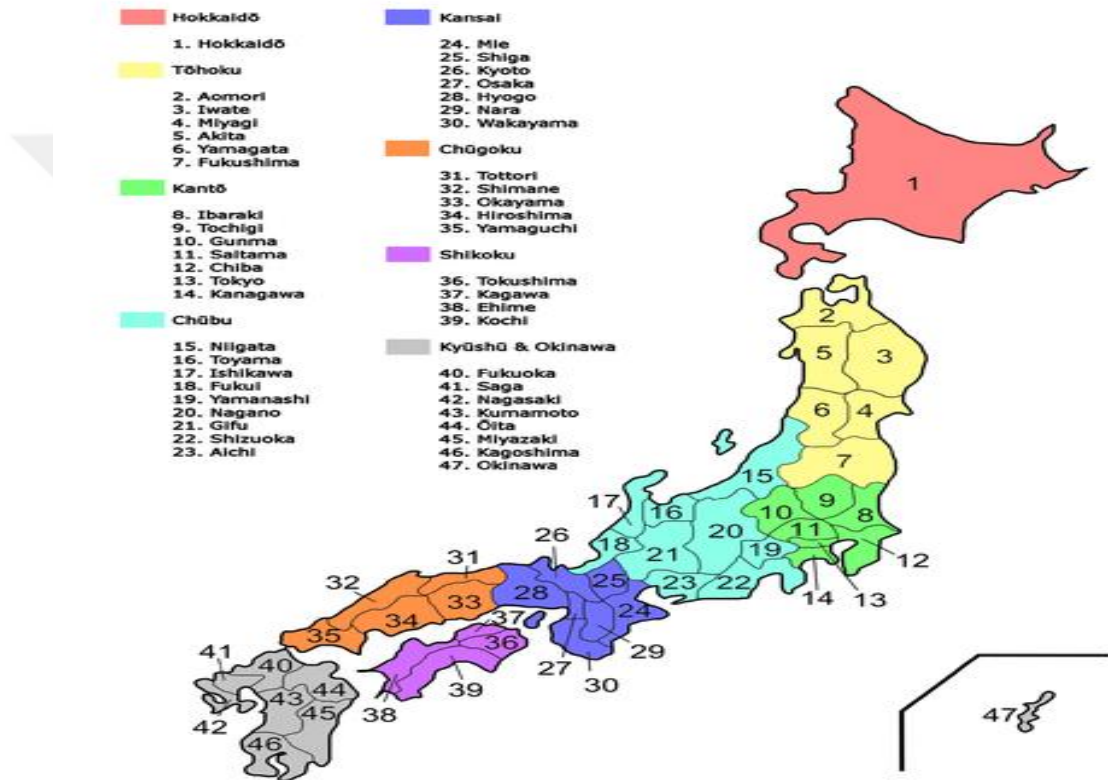

Kaynak: (Taizo IDA, arazi, altyapı, ulaştırma ve turizm bakanlığı, Hokkaido kalkınma Bürosu, Geliştirme ve Denetleme bölümü; Uluslararası dairesi Başkanı Erişim tarihi: 23.01.2017 sunumundan s.18).

Şekil 4: Türkiye ve Japonya Nüfus ve Yüzölçümü Karşılaştırması

Bu verilerden hareketle yüz ölçümü bakımından Türkiye'nin yaklaşık olarak yarısına sahip olan Japonya'da nüfus yoğunluğu yüksektir. Ülkemizin aksine doğu batı şeklinde bir coğrafi yapıdan ziyade kuzey güney şeklinde bir coğrafi yapı bulunmaktadır.

Japonya, coğrafik alan olarak 8 bölgeye ayrılmıştır. Bu bölgeler aşağıdaki şekilde görülmektedir.

Kaynak:(https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Regions_and_Prefectures_Japan.png, Erişim tarihi: 06.02.2018.)

Şekil 5: Japonya'da Bulunan Bölgeler

Genel olarak günümüz itibariyle Japonya'da 47 il (veya eyalet denebilir), 1719 ilçe, belediye ve köy standardında yerleşim mevcuttur. Belirtilmesi gereken diğer bir husus ise, Japonya'nın irili ufaklı 6.852 adaya sahip bir adalar ülkesi olmasıdır. İllerin başında seçilmiş valiler ve yönetiminde il meclisi, belediyelerin başında seçilmiş belediye başkanları ve meclis üyeleri bulunmaktadır. En basit

anlamda hizmet tanımı yerel ve ulusal ölçeklerdeki rollere göre belirlenmiştir (Soga, 2017).

Japonya'da bölgesel kalkınma ile ilgili olarak ciddi bir şekilde gündeme alınması 2. Dünya savaşından sonra olmuştur. 2. dünya savaşından mağlup bir şekilde çıkan Japonya kendine bağlı bulunan kolonileri ve topraklarını kaybetmesi sonucunda, askerlerin terhisine buna bağlı olarak işsizliğin artması ve aynı zamanda Ulusal endüstrinin büyük hüsrana uğraması, gıda kıtlığı, yeni enerji ve hammadde ihtiyaç duyulması gibi sebeplerden dolayı merkezi hükümet tarafından Bölgesel kalkınma hamleleri başlatmıştır. 2. Dünya savaşından önce kalkınma ile ilgili olarak sadece 1868 den itibaren Hokkaido bölgesindeki Kalkınma hamleleri başlamıştır (IDA, 2017/1) (Taizo IDA, Arazi, Altyapı, Ulaştırma ve Turizm Bakanlığı, Hokkaido Kalkınma Bürosu, Geliştirme ve Denetleme bölümü; Uluslararası Dairesi Başkanı 23.01.2017 sunumundan).

2.8.1. Japonya Bölgesel Teşvik Kanunları

Japonya Bölgesel kalkınma hamlelerini Bölgesel Teşvik Kanunları çıkararak başlatmıştır. Bu kanunlar ile belirli bölgelere kamu projeleriyle ayrıcalıklı uygulamalar yapılmasını ve bu sayede bu bölgeleri geliştirmeyi amaçlayan yerel şartlar göz önüne alınarak önceliklerin belirlendiği özellikleri içerisinde barındırmaktadır. Bu kanunların en önemlileri Hokkaido Kalkınma Kanunu, Okinawa Teşvik Özel Önlem Kanunu, Uzak Adalar Teşvik Kanunu, Şiddetli Kar Yağışlı Bölgeler Özel Önlem Kanunu örnek olarak gösterilebilir (IDA, 2017/2). (Taizo IDA Uluslararası İlişkiler Bölümü Başkanı 06.02.2017 sunumundan).

Japonya Bölgesel Teşvik Kanunlarının Başlıca Örneklerini incelersek karşımıza genel olarak 3 tip teşvik kanunları çıkmaktadır. Bunlar sırasıyla (IDA, 2017/2);

2.8.1.1. Ülke Topraklarının Uygun Kullanımı Tipi

Japonya topraklarının doğal koşulları göz önüne alınarak, toplumsal, ekonomik ve kültürel özelliklerin göz ardı edilmeden kapsamlı bir bakış açısıyla ülkedeki toprak kullanımı, işlenmesi, bakım ve korunmasını teşvik eden kullanım

tipidir. Örnek olarak, Ülke Toprakları Replasman Planı Kanunu, Ülke Toprakları Kullanım Planı Kanunu, Hokkaido Kalkınma Kanunu verilebilir.

2.8.1.2. Dezavantajlı Bölgeler Teşvik Tipi

Japonya'daki doğal ve tarihsel şartlardan kaynaklı olarak gelişme sergileyemeyen bölgeler ile ilgili ortaya çıkmış, bölgeler arası gelişmişlik farklarını bertaraf etmek amacıyla verilen destek tipidir. Okinawa Teşvik Özel Önlem kanunu, Uzak Adalar Teşvik Kanunu, Dağ Köyleri Teşvik Kanunu, Şiddetli Kar Yağışlı Bölgeler Özel Önlem Kanunu örnek olarak gösterilebilir.

2.8.1.3. Sanayi Politikaları Teşvik Tipi

Japonya'da Belirli sanayi tiplerinin gelişmesi amacıyla buna uygun bölgelerin belirlenip sanayi bölgelerini geliştirmeyi amaçlayan teşvik tipidir. Sanayi Geliştirme Özel Bölgeler Bakım Teşvik Kanunu, Genel Sağlık Bakım Bölge Kanunları örnek gösterilebilir.

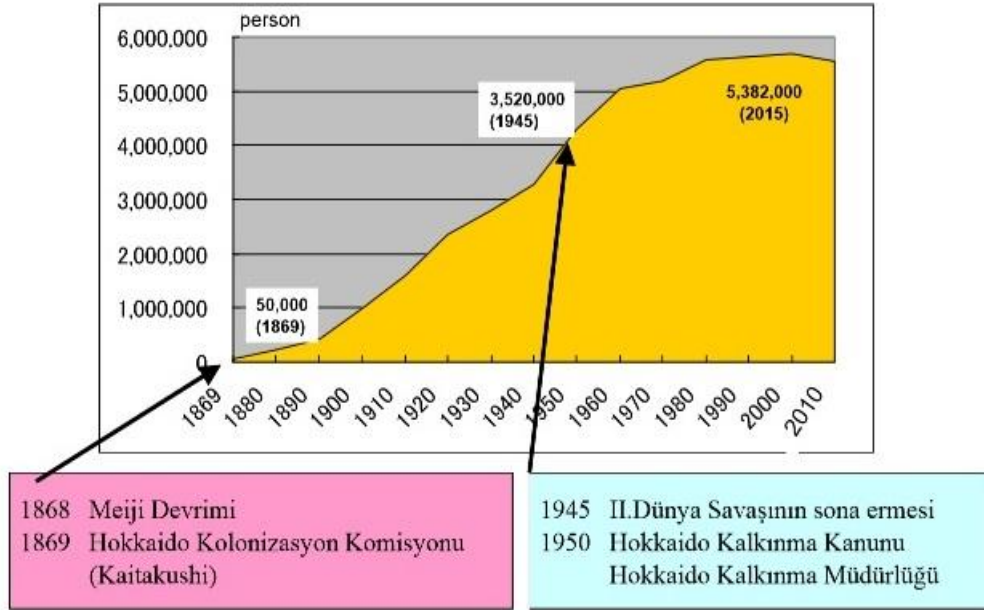
2.8.2. Hokkaido Kalkınma Ajansı

Japonya ile ilgili olarak TC. İçişleri Bakanlığı ile JICA (Japan International Cooperation Agency) tarafından gerçekleştirilen "Mülki İdare Amirlerinin Kırsal Kapasitelerinin Arttırılması projesi" kapsamında incelememizin konusu ocak-şubat 2017 döneminde 1 aylık yerinde ziyaret ve inceleme yaptığımız Hokkaido bölgesinin kalkınma faaliyetleri incelenecektir.

Hokkaido bölgesi, Japonya'nın en kuzey kesiminde bulunur, büyük bir ana ada parçası yanında bir kaç küçük adayı da içerisinde barındırmaktadır. Kuzeyde yer almasından kaynaklı olarak kış mevsimi oldukça sert geçmekte, yazları ise serin geçmektedir. Japonya'nın en fazla kar yağın bölgesidir. Dağları, doğal manzaraları, bakir ormanları, büyük gölleri ve aktif volkanları içerisinde barındırmaktadır. Tarım, ormancılık faaliyetleri ve Balıkçılık en önemli gelir sektörleridir. Bölgede 19. yy. sonuna kadar sadece Ainu adında yerel halkın dışında bölgede başka yabancı ya da etnik grup yokken, Meiji dönemiyle birlikte Japonlar bölgeye yerleşmeye başlamıştır (http://web-japan.org/factsheet/en/pdf/e02_regions.pdf. 05.02.2018).

Yüz ölçümü olarak Japonya'nın %22'sini kapsayan Hokkaido, Meiji döneminde 50.000 nüfusa sahip olmuş devamında 2. dünya savaşından sonra 2. önemli göçü almıştır. Günümüz itibariyle yaklaşık olarak bölge nüfusu 5.4 milyon civarına ulaşmıştır (Fujimura, 2017).

Hokkaido Nüfus Değişimi

Kaynak: IDA, 2017

Şekil 6: Hokkaido Yıllara Göre Nüfus Değişimi

Hokkaido'da yerel yönetim olarak Hokkaido Valiliği ve 179 ilçe, belde ve köy bulunmaktadır. Hokkaido, kendi yetki alanındaki görevleri paylaştırmak için bölgelere toplam 14 tane kalkınma genel müdürlüğü ve kalkınma müdürlüğü kurmuş ve her biri için yönetim alanını belirlemiştir. Hokkaido'nun başkenti Sapparo 44 derece enlemindedir. Kış mevsiminde ciddi anlamda kar yağışı olduğundan dolayı önemli bir festival olan kar festivaline ev sahipliği yapmaktadır (Soga, 2017).

Yukarıda da belirtildiği gibi Japonya da gerçek anlamda bölgesel kalkınma 2. Dünya savaşı sonrası olmasına rağmen, Japon hükümeti Hokkaido'da 1868 den beri sistematik bir biçimde kapsamlı gelişimi desteklemiş ciddi destekler olarak ciddi toprak tarıma kazandırılmış, çeşitli teşviklere sahip olmuştur. Bu politikalar

sonucunda yeni arazi ve yeni kaynakların elde edilmesiyle bölgede istikrarlı bir gelişim ortaya çıkmıştır. Özellikle 2. Dünya savaşından sonra bu bölgenin gelişim ve değişim sürecine daha da önem verildiği görülmekte olup, bu amaçla 1950 yılında Japonya'nın ilk bölgesel kalkınma kanunu olan Hokkaido Kalkınma Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanunla birlikte Hokkaido kalkınma Müdürlüğü/Ajansı kurulmuştur. Hokkaido'da bölge nüfusu yaklaşık 150 yıllık süreçte 50.000 civarında iken günümüz itibariyle 5 milyonun üzerine çıkmıştır. Bununla birlikte yaklaşık 20 trilyon yen'lik bir ekonomiyle birçok Avrupa ülkesini geride bırakmıştır (http://www.mlit.go.jp/en/hkb/about_h.html, 2017).

2.8.2.1. Hokkaido Kalkınma Kanunu

この北海道開発法（昭和25年6月1日施行）の翻訳は、平成十一年法律第百十七号までの改正（平成11年9月24日施行）について、「法令用語日英標準対訳辞書」（平成18年3月版）に準拠して作成したものです。
 なお、この法令の翻訳は公定訳ではありません。法的効力を有するのは日本語の法令自体であり、翻訳はあくまでもその理解を助けるための参考資料です。この翻訳の利用に伴って発生した問題について、一切の責任を負いかねますので、法律上の問題に関しては、官報に掲載された日本語の法令を参照してください。
 This English translation of the Hokkaido Development Act (Effective June 1, 1950) has been prepared (up to the revisions of Act No. 117 of 1999 (Effective September 24, 1999)) in compliance with the Standard Bilingual Dictionary (March 2006 edition).
 This is an unofficial translation. Only the original Japanese texts of laws and regulations have legal effect, and the translations are to be used solely as reference material to aid in the understanding of Japanese laws and regulations.
 The Government of Japan shall not be responsible for the accuracy, reliability or currency of the legislative material provided in this Website, or for any consequence resulting from use of the information in this Website. For all purposes of interpreting and applying law to any legal issue or dispute, users should consult the original Japanese texts published in the Official Gazette.

Hokkaido Development Act (Act No. 126 of 1950)

Article 1 (Purpose)

The purpose of this Act is to provide for basic matters concerning the comprehensive development of resources in Hokkaido.

Article 2 (Comprehensive Development Plan of Hokkaido)

- (1) In order to contribute to the restoration of the national economy and to the settlement of population problems, the State shall make the Comprehensive Development Plan of Hokkaido (hereinafter referred to as the "Development Plan"), and carry out projects based on it, pursuant to the provisions of acts relevant to the projects (including orders thereof), beginning fiscal 1951.
- (2) The Development Plan shall be made in order to comprehensively develop resources in Hokkaido including land, water, forests, minerals, and electricity, and their range shall be provided for in a Cabinet Order.

Article 3 (Offer of opinions by relevant local governments)

- (1) A relevant local government may offer its opinion about the Development Plan to the Cabinet.
- (2) Upon receipt of the opinion set forth in the preceding paragraph, the Cabinet shall respond to it without delay.

Article 4 (Study and deliberation, etc. by National Land Council)

- (1) The National Land Council shall study and deliberate important matters concerning the Development Plan, based on which results the National Land

Council may offer its proposals to the Minister of Land, Infrastructure, Transport and Tourism.

(2) The National Land Council shall study and deliberate important matters concerning the Development Plan pursuant to the consultation of the Minister of Land, Infrastructure, Transport and Tourism.

Supplementary Provisions (Extract)

(1) This Act shall come into force as from June 1, 1950.
(Omitted)

Supplementary Provisions (Act No. 117 of 1999) (Extract)

Article 1 (Effective Date)

(1) This Act shall come into force as from the date specified by a Cabinet Order within a period not exceeding three months from the day of promulgation

Kaynak: <http://www.cas.go.jp/jp/seisaku/hourei/data/hd.pdf> Erişim tarihi 30.12.2017.

Hokkaido'daki kaynakların geliştirilmesi ve desteklenmesi amacıyla çıkarılan bu kanun 4 maddeden oluşmakta ve haziran 1950 yılında yürürlüğe girmiştir. Hokkaido Kalkınmasının Amacı Hokkaido Kalkınma Kanunu: 2. maddesinde Hükümetin, nüfus sorununun ulusal ekonomi rehabilitasyonu ve çözümüne katkıda bulunmak için, Hokkaido Kapsamlı Kalkınma Planı'nı formüle etmesi gerekir. Bu maddeden hareketle Hokkaido Kapsamlı Kalkınma sistemi için 5 temel ilke belirlenmiştir (IDA, 2017/1:27-48);

1. Hokkaido'nun kalkınması için özel amaçlı devlet kurumu,
2. Hokkaido'nun kalkınması için kapsamlı kalkınma planı,
3. Hokkaido'nun kalkınması için hükümetin yoğun yatırımları,
4. Bölgesel kalkınma için politika tabanlı finansman,
5. Soğuk bölge için teknoloji.

2.8.2.2. Özel Amaçlı Devlet Kurumu

Arazi, Altyapı, Ulaştırma ve Turizm Bakanlığına bağlı olarak merkezi Tokyo da olan Hokkaido müdürlüğü ve yerelde faaliyette bulunan Hokkaido Bölgesel Kalkınma Müdürlüğü şeklinde bir yapı içerisinde. 2001 öncesindeki yapı farklı durumdadır. Burada mevcut durum incelenmektedir(IDA, 2017/1:27-48);

Hokkaido Müdürlüğünün genel olarak 2 görevi bulunmaktadır.

- 1) Kapsamlı Hokkaido Kalkınma Planını hazırlamak.
- 2) Hokkaido kalkınmasının yıllık bütçe taslağını hazırlamak.

Hokkaido Bölgesel Kalkınma Müdürlüğü nün başlıca görevleri ise;

- 1) Kapsamlı kalkınma planı ile uyumlu olarak kamu projelerin uygulanması: Nehirler, karayolları, limanlar, havaalanları ve tarım tesisleri vs.
- 2) Kalkınma planı için faaliyet çalışmaları.

2.8.2.3. Hokkaido Kapsamlı Kalkınma Planı

Birinci Dönem Kapsamlı Kalkınma Planı 1952 ile 1962 yılları arasında kapsamakta ve günümüzde de devam eden şu an 2016 ile 2025 yılları 8'incisi uygulanmaktadır.

Bu planlar hükümet tarafından belirlenen ve yürütülen siyasi planlardır. Özel sektörün buradaki rolü ise yine hükümet tarafından belirlenen plana paralel olarak katkı sağlamak şeklinde olabilmektedir. Bu kapsamlı kalkınma planlarının içerisinde; doğal kaynaklar ve gıdaların tedariki, Birinci ve ikinci sanayinin geliştirilmesi, Ağır kimya sanayinin davet edilmesi, toplumla uyumlu endüstri ve yaşamın oluşturulması (aşırı nüfuslu olmayan, çevre kirliliği olmayan), Hokkaido'nun her bir bölgesinin potansiyelinin teşvik edilmesi, bölgesel inisiyatif üzerine planlanan projelerin desteklenmesi, Hokkaido'nun yeni girişimlerinin açıklanması, global olarak takdir edilen değerleri yaratan bir bölgenin şekillendirilmesi bulunmaktadır. Şunu belirtmek

gerekir ki Hokkaido kapsamlı kalkınma planı, sadece altyapının inşası değil, sosyal alt yapının geliştirilmesi gibi tedbirleri de içermektedir (IDA, 2017/1:27-48).

2.8.2.4. Hokkaido'nun Kalkınmasına Yönelik Ulusal Hükümetin Yoğun Yatırımları

Hokkaido'nun kalkınması için gerekli olan kamu proje bütçesi, Hokkaido Müdürlüğü (Hokkaido Kalkınma Ajansı) tarafından tahsis edilir. Toplu tahsisatı, planlara dayalı koordinasyonun tümünün uygulanmasını ve her bir kamu projesinin yerine getirilmesi için gerekli fonun kullanıma açık sağlamaktadır. Hokkaido için Özel Devlet Yardım Oranı uygulanmaktadır. Hokkaido Japonya'nın ulusal refahı üzerinde hayati rol oynamakta olup, kamu projelerine diğer illerden daha yüksek oranda devlet yardımı verilmektedir. Kamu projeleri için ayrılan tüm devlet bütçesi içindeki payı % 10'dan fazladır. Burada da toprak alanı Japonya'nın % 22'si iken nüfusun % 4,4'e tekabül ettiğine dikkat etmek gerekir (IDA, 2017/1:27-48).

2.8.2.5. Politika Tabanlı Finansman

Japon kalkınma bankası tarafından desteklenen restorasyon ve çeşitli enerji kaynaklarının finanse edilmesi amacıyla yapılan uygulamalardır (IDA, 2017/1:27-48).

2.8.2.6. Soğuk Bölge İçin Teknoloji

Hokkaido Kalkınma ajansı 1937 yılından beri soğuk bölgeler için inşaat mühendisliği araştırma kurumlarına sahiptir. Hokkaido'nun Japonya'nın kuzey kesiminde ve en soğuk bölgede olmasından kaynaklı olarak yapısal problemlerin bertaraf edilmesi amacıyla bu kurumlar kurulmuştur. Zeminin yumuşak olması, yolların çatlaması, donmuş liman problemleri, tarımsal üretim problemleri gibi tüm bu problemlerin bertaraf edilmesi amaçlanmış, buna yönelik teknolojiler geliştirilip uygulanmıştır (IDA, 2017/1:27-48).

2.8.3. Hokkaido Kalkınma Ajansı Ve Marka Proje Örnekleri

2.8.3.1. Hokkaido Proje Örnekleri

2.8.3.1.1. Yol İstasyonları

A. Yolların görevleri ve Yol durumu

B. Yol ve bölge düzenlemesi

C. Yol İstasyonlarının işlevleri ve tescili vs.

Bu çalışmalar kapsamında, şehirlerarası yolculuk kişilerin kolaylık sağlamak ve güvenli ve konforlu yol ortamı sağlamaya çalıştıkları görülmektedir. Bu amaçla, otopark, tuvaletler, bilgilendirme tesisleri, dinlenme tesisleri düzenlenmeye rehberlik edilmektedir. Rehberlik faaliyetleri, yol yöneticisi veya belediye tarafından düzenlenir. Ayrıca, bölgesel kalkınma tesisleri (Kültürel tesisler, Turizm tesisleri gibi) oluşturulur. Bu tesislerin açılmasına belediye aracılık etmektedir. Kurulan Yol İstasyonlarının amaç ve fonksiyonları üç temel boyuta odaklandığı görülmektedir. Bunlar;

- **Dinlenme** (Ücretsiz Alanlar, Ayak Dinlendirme Havuzları, Tuvalet v.b)
- **Bilgi Paylaşma** (Ücretsiz internet, Bilgi Paylaşım büroları v.b)
- **Bölgesel İşbirlikleri** (Müzeler, Yöresel Yiyecekler, Hafif Atıştırmalıklar v.b)

Yol İstasyon Hana Road Eniwa yapılan yenileme çalışmaları kapsamında, turistik hizmetler zenginleşmiş, yerel ürünlerin satışı artmış, köpek gezdirme parkurunun bulundurulması ve etkinliklerin düzenlenmesi ile yeni çalışmaların hayata geçirilmesiyle tüketici memnuniyeti artmıştır. Örneğin Yol İstasyonların da bulunan Teshikagacho'ya gelen turist sayısı 2010 ile 2012 yılları arasında 7 kat artarak hızla artış göstermiştir" (Shigekazu, 2017).

Şekil 7: Hokkaido Yol İstasyonları

Kaynak: (Sato, Shigekazu, 2017)

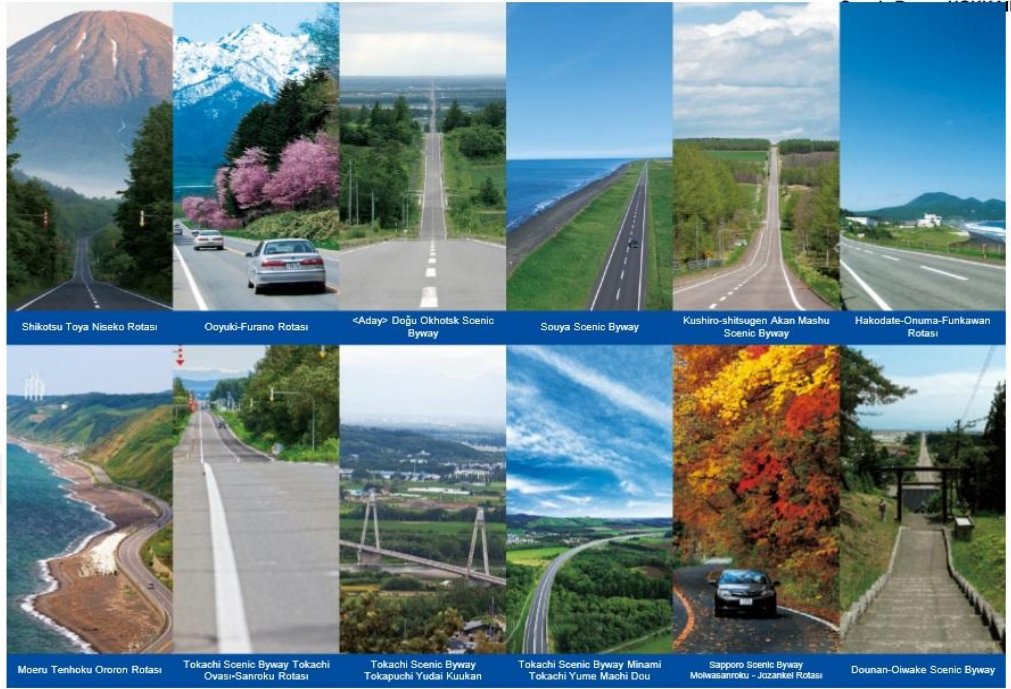
2.8.3.1.2. Scenic By way Hokkaido (Hokkaido Yol Manzarası)

YOL”dan başlayarak, bölgenin öncülüğüyle, idare ve şirketler ile işbirlik yapılarak geniş alanda Sato,(2017);

- A) Güzel Peyzaj Oluşturma
- B) Canlı Bölge Oluşturma
- C) Cazip Turizm Alanları Oluşturma

Konuları uygulanarak sevgi ve gurur duyulan bir bölgenin yapılanmasını hedefleyen çalışmalar yapılmaktadır. 1990'larda Amerika Birleşik Devletleri'nde kurumsallaşmış "Scenic By Way" in "Bölgesel Teklif ve Öncülük", "Sahne Arkasında Destek Olan İdare", "Bölgesel Kaynakların Ortaya Çıkartılması" gibi ilkeleri sürdüren Japonya'nın kendine özgü bir çalışmasıdır. Scenic By Way Hokkaido başladıktan sonra peyzaj iyileştirme ve koruma çalışmaları genişlemiştir.

(Çiçeklendirme ve temizlik faaliyetleri genişleme, yol işaretlerinin iyileştirilmesi vs.)
(Sato, 2017).

Şekil 8: Hokkaido Yol Manzaralar

Kaynak: Sato, 2017, s.18

Bu proje kapsamında, ‘Bahçeleri gezen otobüs turu’ ve ‘Sonbahar vadileri gezen sararmış yaprak otobüs turu’, şehrin turizm kaynaklarını geliştirme ve bunun için yöntemler konusunda bir deneme olarak büyük bir sonuç vermiştir.

Şekil 9: Hokkaido Bahçe Manzaraları

Kaynak: Scenic By Hokkaido - Eniwascenicproject (Eniwa Manzara Projesi) Ocak 2017 sunumundan, bahçeleri gezen otobüs turu.)

Şekil 10: Hokkaido Bahçeleri Gezen Otobüs Turu

Kaynak: Scenic By Hokkaido - Eniwascenicproject (Eniwa Manzara Projesi) Ocak 2017 sunumundan, bahçeleri gezen otobüs turu.

Şekil 11: Hokkaido Sonbahar Vadileri Manzarası

Kaynak: Scenic by Hokkaido - Eniwascenicproject (Eniwa Manzara Projesi) ocak 2017 sunumundan, Sonbahar vadileri gezen sararmış yaprak otobüs turu.

Dikkat çeken bir diğer proje ise Scenic Night (Gece manzarası) projesi yine Eniwa Belediyesi tarafından gerçekleştirilen sosyal hareketlere destek sistemidir.

Şekil 12: Hokkaido Gece Manzarası

Kaynak: Scenic By Hokkaido – Eniwascenic Nightproject, ocak 2017 sunumundan.

2.8.3.1.3. Toyama Tarım Kulübü

2000 yılında kurulan kulüp, 2001 de ilk defa ürettiği ürünleri pastanelerde satışa sunmuş, daha sonrasında farkındalıklar oluşturmak için kiraz festivali gibi festivaller düzenlenmiştir. 2003 yılında Tarım ilkokulunun kurulması tarımın devamı açısından önemli bir gelişme olmuştur. Kurulduğundan günümüze kulüp üyelerine eko çiftçilik sertifikası verilerek Tarımın devamı için destek sağlanmış, hükümet teşviklerinden yararlanılarak teknolojik avantajlar kullanılıp elde edilen ürünler geniş sahalara sunulmaya başlanmıştır. Japonya bu bölgede çalışma ve turizm, tarım ve yerel sanayinin teşvikine çok önem verdiği için yerel rota çalışmaları ve satış planları çalışmaları yapılmıştır (Sato, 2017).

Toyoma Tarım kulübü ile ilgili yerinde yaptığımız gezi ve incelemelerden genel bir değerlendirme yaparsak; Kısa sürede sonuç alınamayacak ama uzun zamanda etkili sonuçlar alınabilecek bir yapı kurulmuştur. Bölge genel olarak çok

soğuk ve kalabalık olmamasından dolayı işçi bulma sıkıntıları, pazar problemleri maliyetlerin yükselmesi gibi bir durum ortaya koysa da bu problemler devlet eliyle sübvansede edilerek aşmaktadır.

Şekil 13: Toyoma Tarım Kulübü Elma Bahçesi

Kaynak: Toyoma tarım kulübü Ocak 2017 sunumundan.

2.8.4. Cupid Workshop

2.8.4.1.Sosyal Yardımlaşma Kurumu Cupid-Fair (Sosyal Yardımlaşma Kurumu Cupid-Fair, 2017);

Bu kurum engellilere destek tesisleri olan ‘Cupid Workshop’, ‘Cupid Heim’ ve ‘Pasio’, engelliler için sosyal yardımlaşma ve hizmetler ofisleri olan ‘Agora’ ve ‘K.P’96’, özel bakım ve huzur evi ‘Kobushi’, gündüz bakım evi ‘Hohoemi Plaza’, evde bakım destekleme ofisi ‘Hohoemi Plaza’, muayenehane ‘Cupid Clinic’ olmak üzere 4 tesis, 4 ofis ve 1 klinikten oluşmaktadır.

Cupid-Fair, engelliler ve yaşlıların sahip oldukları becerileri azami şekilde kullanarak iş, spor ve kültür faaliyetleri aracılığıyla manevi açıdan tatmin olduğu, sosyal katkıları yapabildiği, kendini ifade edebildiği ve bölge toplumuna katkı

sağlayabildiği bir tesis olmayı hedefleyen, hem tesislerde hem de bölgede mükemmel bir sosyalleşmeyi amaç edinmektedir.

Engellilere yönelik olarak, çalışma becerilerine sahip oldukları halde genel toplumda işe alınmaları zor olan engelliler için, her birinin becerilerine uygun çalışma yerini tahsis etmek suretiyle engellilerin çalışarak topluma katkı sağlamaları, hayat seviyesini yükseltmeleri ve manevi istikrarlılık kazanmalarına yönelik çalışmalar yaparak topluma ait bir birey olarak görevini yerine getirmelerini amaçlanmaktadır. Hassas makine parçalarının montaj çalışması, bilgisayar çalışması, evcil hayvan mamalarının paketlenmesi veya kutulanması, LED kullanımlı sebze fabrikasında marul yetiştirme, patatesleri soyma işlemleri, kahve çekirdekleri kavurma, peksimet gibi gıda işleri, kafeterya işleri ve sosyal yardım makinelerinin imalat işleri vs. yürütülmektedir. Ayrıca, engelli sporlarına da önem veriliyor, tesis içindeki spor salonu, havuz ve spor sahasında çeşitli engelli sporları yapılıyor ve il veya ülke çapında engelliler yarışmalarına oyuncular gönderilmektedir.

Kurumun bir diğer çalışma alanı ise yaşlılar ve evde bakım hizmeti ihtiyacı olanlara yönelik olarak, kişileri sosyal hayattan koparmayarak toplumun bir parçası olduğunu ve kendilerine değer verildiğini hissettirerek çeşitli etkinlik ve uygulamalara dahil etmek. Bununla birlikte ihtiyaç duyulan sağlık hizmetlerinin yerine getirilmesi için klinik hizmetleri de verilmektedir.

Genel olarak proje değerlendirildiğinde kaynak olarak kamu kaynakları ön plana çıkmakta, bu kuruluşlarda çalışanların kamu çalışanı oldukları ayrıca gönüllü çalışan kişilerinde olduğu, bu kurumun hizmetinden faydalananların durumuna göre kuruma katkı yaptıkları, kurum aracılığıyla üretime katkı sağlayanların bunlardan kazanç sağladığı, her şeyden önemlisi de belli bir düzen ve nizam içerisinde toplumun dezavantajlı kesimi olan yaşlı ve engellilerin sosyal hayatın tam ortasına yerleştirilerek sosyalleşmenin sağladığı tarafımca gözlemlenmiştir (Sosyal Yardımlaşma Kurumu Cupid-Fair, 2017).

Kaynak: Resimde bedensel engellilerin bireylerin küçük bilyeleri yerine monte ettikleri görülmektedir.

Kaynak: paketleme servisinde çalışan engelli bireyler

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Bu çalışmanın amacı, kalkınma ajanslarının bölgesel kalkınma üzerindeki rolünü belirlemektir. Çalışmadaki diğer bir amaç ise, bölgesel kalkınma ajanslarının Türkiye ve Japonya uygulamalarını incelemek ve bu ajanslarının yapmış olduğu faaliyetleri araştırmaktır. Bu doğrultuda, örneklem olarak belirlenen her iki ülkedeki kalkınma ajanslarından birer tane seçilmiş yerel ve bölgesel kalkınmanın başarılmasına yönelik izlenen politikalar, yapılan teşvikler ve genel uygulamalar incelenmiştir.

Araştırmanın yöntemi, çalışmanın gidişatı doğrultusunda nitel araştırma yöntemi olarak belirlenmiştir. Nitel araştırmalar, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama teknikleri, olaylar ile algıların doğal ortamda gerçek ve bütüncül bir şekilde sergilenmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 41).

Özdemir ise (2010, 326), "nitel araştırmayı, insanın kendi sınırlarını çözmek ve kendi çabasıyla biçimlendirdiği toplumsal sistemlerin derinliklerini keşfetmek üzere geliştirdiği bilgi üretme yollarından birisi olarak" tanımlamaktadır. Nitel araştırmalarda belli bir konuda araştırma yaparken konunun dar bir kapsamda ele alınmasından ziyade daha geniş bir bakış açısı ile ele alınması amaçlanmaktadır (Ataseven, 2012, 547). Bu bağlamda, "nitel araştırma süreci, çalışmanın çeşitli boyutları arasındaki içsel bağlantıların araştırmacı tarafından yönetilmesi ile ortaya çıkan veri ve analizlerin yer aldığı diyalektik bir süreçtir" (Bülbül, 2003, 168).

Nitel araştırmalarda bulunması gereken özellikler aşağıda yer almaktadır (Büyüköztürk, vd., 2014:235);

- "Olguların, olayların ya da davranışların gerçekleştiği doğal ortamda çalışır".
- "Araştırmacı verilere doğrudan kaynağından ulaşır".

- "Bağlam ve olguların derinlemesine anlaşılabilmesi için detaylı incelemeler yapılır".
- "Olgu ve olayların nasıl gerçekleştiğine odaklanır".
- "Sentezlenerek elde edilen bilgilerden yola çıkarak ikna edici genellemeler yapılır".
- "Araştırma deseni, çalışmanın gerçekleştiği duruma göre gelişir ve değişir".

Usta (2012: 140), yöntemin çalışma süreci olduğunu ve yöntem konusunda karar vermeden evvel öncelikle amaçların, denencelerin tanımlanması gerektiğini, arkasından ihtiyaca uygun yöntem belirlenmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bu araştırmada da yöntemin belirlenmesinde, araştırmanın amacı, hedef kitlesi bununla birlikte verilerin toplanması ve değerlendirilmesinde daha objektif olunması gibi kriterler göz önünde bulundurulmuştur. Bu kriterler dikkate alınarak çalışmada görüşme yöntemi kullanılmıştır. Türnüklü'ye (2000: 544) göre "görüşme tekniği kullanmanın temel amacı genellikle bir hipotezi test etmek değil, bunun aksine diğer insanların deneyimlerini ve bu deneyimleri nasıl anlamlandırdıklarını anlamaya çalışmaktır". Bu bakımdan sosyal bilimlerde kullanılan araştırmalar içinde görüşme tekniği görüşülecek kişilerin baskı altında kalmalarının önüne geçmektedir. Konu sınırlandırılması olmadan görüşlerini rahatlıkla ifade etmeleri sağlanmaktadır. Görüşme yöntemiyle katılımcıların görüşlerinin daha etkili bir şekilde araştırmaya katkı yapılması sağlanmıştır. Ayrıca katılımcıların görüşlerini tam anlamıyla yansıtmaları ve kendilerini daha iyi ifade edebilmeleri için de görüşme yöntemi tercih edilmiştir.

İlk bakışta görüşme yöntemi kolay bir veri toplama aracı olarak görülebilir. Ancak "görüşme beceri, duyarlık, yoğunlaşma, bireyler arası anlayış, öngörü, zihinsel uyanıklık ve disiplin gibi pek çok boyutu kapsaması açısından hem sanat ve hem bilim olarak karşımıza çıkmaktadır" (Yıldırım ve Şimşek, 2016:129).

Görüşme yönteminde "araştırmacı, araştırmakta olduğu konu hakkında önceden hazırlamış olduğu soruların kılavuzluğunda ya da o anda amaçlı sorular yönelterek hedef kişinin düşüncelerini ve duygularını sistematik olarak ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır" (Türnüklü, 2000: 544). Görüşme türleri kendi içinde

birçok sınıflamaya tabi tutulurken yazında en çok kullanılan görüşme sınıflandırması, *görüşme kurallarının katılığına göre görüşmeler* olarak 3'e ayrılmaktadır. Bunlar; yapılandırılmış görüşmeler, yarı- yapılandırılmış görüşmeler ve yapılandırılmamış görüşmeler olarak karşımıza çıkmaktadır (Karasar, 2005).

Çalışmada yarı yapılandırılmış görüşme deseni tercih edilmiştir. bu görüşme tekniği, belirlenen soruların içerdiği temalar doğrultusunda derinlemesine bilgi edinmek için tasarlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme türünde avantaj olarak esneklik, kolay ulaşılabilirlik ve görüşülenin kendini kolayca ifade etme sayılabilirken dezavantaj olarak ise, kontrolün elinde olamaması, daha çok süre tüketilmesi ve mülakat yapılan kişilerle standart bir kalıp uygulanmadığı için güvenilirliğin azalması gibi etkenler sayılabilir (Altunay ve diğ., 2014:66). Türnüklü (2000:547) bu tekniği şu şekilde ifade etmektedir: “Araştırmacı önceden sormayı planladığı soruları içeren görüşme protokolünü hazırlar. Buna karşın araştırmacı görüşmenin akışına soru sayısında esneklik sağlayabilir”.

Gözlem, bir yer veya kuruluştaki süregelen davranışları detaylı bir biçimde açıklamak için tercih edilen bir teknik biçimdir. Gözlem, yapılandırılmamış ve yapılandırılmış olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2000:124). Bu çalışmada Hokkaido bölgesinde yapılandırılmamış gözlem tekniği kullanılarak da veriler elde edilmiştir. Bu veriler elde edilirken Hokkaido bölgesinde kurum ve kuruluşlar yerinde incelenmiş, bu kurum ve kuruluşların temsilcileri ile görüşülmüş, yapmış oldukları çalışmalar gözlemlenmiştir. Bu bağlamda Hokkaido kalkınma ajansının ve MARKA'nın yapmış oldukları çalışmalar karşılaştırılmıştır.

3.1. Araştırma Evreni ve Örneklem

Gegez (2007: 43), evreni, araştırmacı tarafından konuya dahil olan tüm değerler olarak nitelendirmektedir. Bir diğer tanıma göre Büyükoztürk ve arkadaşları (2014: 80) evreni, “araştırma yapılan konuya ilişkin soruların cevaplanabilmesi için ihtiyaç duyulan her türlü canlı ya da cansız varlıkların oluşturduğu büyük gruptur” olarak nitelendirmiştir. Çalışmanın evreni Türkiye’de ve Japonya bölgesindeki faaliyet gösteren yerel kalkınma ajanslarıdır. Evren oldukça büyük olduğu için örnekleme yoluna gidilmiştir. Bu bağlamda, örneklem olarak her iki ülkedeki

kalkınma ajanslarından birer tanesi seçilmiştir. Türkiye’den Doğu Marmara Kalkınma Ajansı(MARKA) Japonya’dan ise hokkaido kalkınma ajansıdır.

Araştırma Evreni Doğu Marmara Kalkınma Ajansı(MARKA) kapsayan illerdir. Evrenin oldukça geniş olmasından dolayı çalışmada örneklem tercih edilmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2016:115) "örnekleme yöntemlerini olasılık temelli (seçkisiz, sistematik, tabaka, küme, vb.) ve amaçlı örneklem yöntemleri (aşırı ve aykırı durum, maksimum çeşitlilik, benzeşik, tipik durum, kritik durum, kartopu ve zincir, ölçüt, doğrulayıcı ve yanlışlayıcı durum, kolay ulaşılabilir durum)" olmak üzere 2 grupta değerlendirmektedir. Bu çalışmada amaçlı örneklem türlerinden biri olan ölçüt örneklem tekniği kullanılmıştır. Büyüköztürk ve arkadaşlar (2016: 91) ölçüt örnekleme tekniğini, “bir çalışmada gözlem birimleri belli niteliklere sahip kişiler, olaylar nesnelere ya da durumlardan oluşturulabilir” olarak tanımlamaktadırlar. Bu çalışma örnekleme Düzce ili ve ilçelerinde görev yapan kamu üst düzey birim amirlerinden oluşmaktadır. Düzce ili ve ilçelerinde görev yapan kamu üst düzey birim amirlerin sayısı 10 dur. Kalkınma ajanslarının bölgesel kalkınma üzerindeki rollerini tespit etmek amacıyla MARKA bölgesinin Düzce ilinde kamu kesiminde görevli üst düzey yöneticilerle (Vali, Vali Yardımcıları ve Kaymakamlar) mülakat planlaması yapılmış ve bu bağlanma 10 görüşme gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada kalkınma ajanlarının bölgesel kalkınmaya etkisine yönelik verilerin elde edilmesi için görüşme tekniği tercih edilmiş ve araştırma verileri Düzce ilinde kamu kesiminde görevli üst düzey yöneticilerden elde edilmiştir.

3.2. Veri Toplama Araçları

3.2.1. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenilirliği

Bilimsel araştırmalar ile ilgili en dikkat edilmesi gereken konulardan biri sonuçların inandırıcılığı olarak kabul edilmektedir. “Geçerlilik” ve “güvenilirlik” bundan dolayı açıdan çalışmalarda sık bir şekilde ölçüt olarak kullanılmaktadır. *Güvenilirlik* temel olarak, bir araştırmanın tekrar uygulanması söz konusu olduğunda yine aynı durumların ortaya çıkıp çıkmayacağı ya da mülakata katılanlar ile ilgili

farklı bir durum gerçekleşmediği ortamda yine aynı şekilde tepki verip vermeyeceklerini gösteren bir ölçüttür (Gegez, 2007: 212). Eğer bir test veya ölçek farklı zamanlarda tekrar uygulandığında benzer sonuçları veriyorsa o test güvenilirdir (Coşkun, vd., 2015: 124).

Bu araştırmanın **geçerliliği**, yürütücü eliyle sağlanırken, elde edilen bulgular derinlemesine bir şekilde incelenmiş ve bulguların ne şekilde elde edildiği açıkça belirtilmiştir. Bulgular arasında tutarlılık ve bütünlük olmasına büyük önem verilmiştir. Ortaya çıkan veriler analiz edebilme yeterliliğine sahiptir. Araştırmanın **güvenilirliğini**, sağlamak için ise araştırmacı, süreçteki rolünü tam olarak ifade etmiştir. Araştırmanın yöntem kısmını ve izlenecek yolları ayrıntılı bir şekilde açıklamıştır. Bu doğrultuda görüşme yapılacak kişilerin buldukları makamın özellikleri dikkate alınarak uygun zamanlarının belirlenmesi açısından sürekli irtibat halinde olarak randevu talep edilmiştir. Randevuların olumlu olarak sonuçlandırılmasının ardından kurumlarına bizzat gidilerek görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Söz konusu görüşmeler gerçekleştirilirken izin alınması halinde ses kaydı yapılmıştır. Ses kaydı için izin verilmemesi halinde yazıya geçirilerek görüşme formu doldurulmuştur. Bu aşamada öncelikle randevu alınırken konu hakkında bilgilendirilen görüşmeciler, görüşme esnasında tekrar konu hakkında ön bilgilendirilmeye tabi tutulmuşlardır. Görüşme esnasında anlaşılmayacak herhangi bir olumsuz durumda görüşmecinin fikirlerine müdahale edilmeyecek şekilde açıklamalar yapılmıştır.

Bu çalışmanın ilerleyen zamanlarda yapılacak olan çalışmalarda örnek teşkil edeceği ve daha fazla restoran üzerinde araştırması yapılarak çalışmanın genişletilmesi gerektiği düşünülmektedir. Çalışma kapsamında genel kriterler doğrultusunda 10 görüşme sorusu hazırlanarak Düzce ili ve ilçelerinde görev yapan kamu birim amirlerine sorular yöneltilip değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır. Ayrıca görüşme formunun soruları hazırlanırken hem literatür taraması hem de konu hakkında uzman kişilerin desteği ile hazırlanmıştır.

3.2.2. Görüşmede Kullanılan Soru Formunun Hazırlanması

Görüşmede kullanılan soru formu hazırlanırken, araştırma konusu ile ilgili ayrıntılı bir şekilde literatür taraması yapılmıştır. Konunun yazını hazırlanmasından itibaren görüşme soruları oluşturulmuştur. Görüşme soruları hazırlandıktan sonra, konunun uzmanları tarafından iki defa gözden geçirilip gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Tüm bunlar yapıldıktan sonra uygulanmaya karar verilmiştir. Bu aşamada uzmanların görüşleri çerçevesinde görüşme formu oluşturulmuştur. Uzmanların görüşleri doğrultusunda hazırlanan görüş formunun son hali tekrar uzmanlara sunularak değişikliklerin yapıldığının belirtilmesi sağlanmıştır. Bu görüşme formları hazırlanırken soruların yalın ve anlaşılır olmasına özen gösterilmiştir. Görüşme formlarında yer alan ifadeler özenle seçilmiş herhangi bir yönlendirme ve yöneltmeye imkan verilmemiştir.

3.2.3. Araştırma Verilerinin Toplanması

Araştırmada ilk olarak konuya ilişkin literatür taraması yapılmış, ardından bölgede görev yapan kamu üst düzey yöneticilerin kalkınma ajanslarının bölgesel kalkınma üzerinde etkisini belirleyebilmek için görüşme sağlanmıştır. Görüşme formu hazırlanırken konu ile uzman kişilerin görüşleri alınmış ve pilot uygulama gerçekleştirmiştir. Pilot uygulama sonrasında görüşme soruları tekrar gözden geçirilmiş ve son hali oluşturulmuştur.

Üst düzey kurum amirleri ile görüşmeler 05.03.2018 ile 13.03.2018 tarihleri arasında kurum amirlerinin çalışma ofislerinde gerçekleşmiştir. Görüşmeler de iletişim kopukluğunu engellemek, daha akıcı bir şekilde ilerlemesini sağlamak, veri kaybını önlemek ve tüm görüşmeleri daha düzenli kaydetmek amacı ile ses kaydı alınmıştır. Görüşmelere başlarken ilk olarak konu ile ilgili açıklama yapılmış daha sonra anlaşılmayan sorular varsa tekrar edilmiş yöneticinin sorulara karşı tutumuna göre soruların yerleri değiştirilmiştir.

3.2.4. Araştırma Verilerinin Analizi

Bu araştırmada görüşmeler sonucu elde edilen veriler doküman analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Doküman analiz yönteminde, "araştırılması hedeflenen,

olay veya olgular hakkında, bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Doküman incelemesi, geleneksel olarak, tarihçiler, antropologlar ve dil bilimcilerin kullandığı bir yöntem olmakla birlikte, sosyologlar ve psikologlar da doküman incelemesi kullanarak önemli kuramların geliştirilmesine katkıda bulunmuşlardır" (Şimşek, 2016:190). Diğer bir tanıma göre Krippendorff (2004:27) metinlerden geçerli ve güvenilir çıkarımlar yapmaya yarayan bir araştırma yöntemi olarak ifade etmektedir. Bu çalışmada doküman incelemesi kapsamında Türkiye ve Japonya bölgesel kalkınma ajanlarının yapmış oldukları faaliyetler incelenmiştir. Japonya bölgesinde Hokkaido bölgesi bulunan kalkınma ajansı araştırmacı tarafından veriler ilk elden toplanmış ve kaynak gösterilerek yer verilmiştir. Türkiye’de kalkınma ajansı bağlamında Doğu Marmara Kalkınma Ajansı (MARKA) incelenmiş veriler hem web araçlığı hem de daha önce yayınlanmış kaynaklardan(kitap, dergi v.b.) elde edilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Kalkınma Ajanslarının Uygulamalarına İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında görüşme yapılan 10 yöneticinin tamamı kalkınma ajansları uygulamaları hakkında görüşlerini ifade etmişlerdir. Elde edilen veriler betimsel analiz aracılığı ile analiz edilmiştir. Analiz sonuçları aşağıdaki tablolarda özet olarak sunulmuştur.

4.1.1. Kalkınma Ajanslarının Uygulamaları Hakkında Kuruluş Misyonu ile Pratikte Sapmalar Olduğunu Düşünüyor musunuz?

Kalkınma Ajanslarının Uygulamaları Hakkında Kuruluş Misyonu ile Pratikte Sapmalar Olduğunu Düşünüyor musunuz? sorusuna ilişkin yöneticilerden alınan cevaplar Tablo 4'te ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

Tablo 1. Kalkınma Ajanslarının Uygulamaları Hakkında Kuruluş Misyonu ile Pratikte Sapmalar Olduğunu Düşünüyor musunuz?

Katılımcılar	Katılımcıların Görüşleri
1.Katılımcı	Evet düşünüyorum. Çünkü kalkınma ajansları sadece kalkınmanın sadece ekonomik boyutunu dikkate alarak ilerlemektedirler. Bunun yanında kalkınma ajanslarının geleceği yıl bazlı düşünüldüğü için sürdürülebilirliği önemsenmektedir. Bunun yanında personel dağılımında sıkıntıları vardır. İl bazlı bir iletişim esnasında ulaşmada sıkıntı yaşadığımız için bölgesel olarak iletişime geçmek zorunda kalıyoruz. Bunun neticesinde net bilgi alamıyoruz bölge kapsamında çalışan personelin il bazında yeterli bilgiye sahip olmadığını görüyoruz.
2.Katılımcı	Kalkınma ajanslarının temel amacının, çeşitli nedenlerden dolayı geri kalmış bölgelerin kalkınmasını sağlamak ve diğer bölgelerle rekabet edebilir güce ulaşmasını hedeflemektedir. Fakat kuruluş amacı ile pratikte sapmalara baktığımızda kalkınma ajanslarının bunu tek başına yapamadıklarını yetersiz kaldıklarını görmekteyiz. Bu sebepten dolayı bölgesel kalkınma ajansları yerel aktörlerden destek

	<p>olarak gerekli işgücünün yetiştirilmesine ve sosyal altyapının düzenlenmesine özen göstermelidir.</p>
3.Katılımcı	<p>Kalkınma ajanslarının kuruluş amacı, kuruldukları bölgeye etki edecek tüm aktörlerle işbirliği içinde olup bölgedeki kaynakları etkili kullanarak bölgeler arası eşitsizliği ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. Kuruluş amacında birçok faktör varken kalkınma ajansları bunun sadece ekonomik ve üretim boyutu ile ilgilenmektedirler. Bu durumda bölgede bulunan diğer kaynakların atıl duruma düşmesine ve gelişiminin engellenmesine neden olacaktır.</p>
4.Katılımcı	<p>Kalkınma ajanslarının amacı, dezavantajlı bulunan illeri avantajlı durumdaki illere yaklaştırarak aradaki farkı ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. Fakat amaçlanan ile pratikte bu uygulamayı yapmak zor görünmektedir. Bunun birçok sebebi bulunmakta bunlar ajansın merkezine yakın iller daha avantajlı konumda iken diğer iller daha geride kalmakta problem çözme aşamasında zorluk yaşamaktadır. Ajansların merkezlerinin kurulduğu yerler daha büyük illerde kurulduğu için gelişmemiş iller ile aradaki farkı kapatmak daha zor olmaktadır.</p>
5.Katılımcı	<p>Kalkınma ajanslarının kuruluş amacı, ulusal ölçekte kalkınma bakanlığının belirlemiş olduğu politikaları bölgesel ölçüğe indirmekle sorumludur. Ancak her ne kadar böyle bir göreve sahip olsalar da bunu yerine getirdikleri söylenemez. Çünkü kalkınmaya sadece ekonomik boyutla bakıldığı ve sosyal ve diğer boyutların göz ardı edildiğidir.</p>
6.Katılımcı	<p>Kalkınma ajansları, devlet, özel ve sivil toplum kuruluşları arasında işbirliği sağlayarak, kaynakların bölgelerarası dağılımındaki eşitsizliği ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır. Ancak amaçlanan eşitsizliği ortadan kaldırma eylemi pek mümkün olmamaktadır. Buna örnek bir bölge içerisinde bulunan farklı iller baz alındığında proje destelerinin bile eşit dağıtılmadığı görülmektedir.</p>
7.Katılımcı	<p>Kalkınma ajansları deyince aklıma ekonomik kalkınma ve üretim odaklı düşünme anlayışı gelmektedir. Burada asıl amaç bölgelerarası ekonomik ve diğer tüm eşitsizlikleri ortadan kaldırmak amaçlanırken rekabet olgusu ile bu mümkün olmamaktadır. Bunun sonucunda bölgesel iç gelişmişlik farkları artmaktadır.</p>
8.Katılımcı	<p>Kalkınma ajanslarının temel hedefinin yatırımcılara ve bölgede bulunan ilgili kuruluşlara yardım etmek olduğunu düşünüyorum. Fakat kuruluşta başlattıkları hibe yardımları belli bir süreden sonra standart hibeye dönüştü. Kuruluştaki bu ödenek teşvik amaçlı iken şimdi hibe olarak veriliyor olması misyona ters düşmektedir.</p>
9. Katılımcı	<p>Kalkınma ajanslarının kuruluş misyonuna aykırılıklar olduğu kanaatindeyim. Kuruluş misyonunun az gelişmiş bölgeler ile gelişmiş bölgelerin kalkınma farklarını en aza</p>

	indirmek için yapılacak çalışmalara teknik destek sağlamak ve teşvik amaçlı hibe vermek olan kalkınma ajanslarının hibe veren bir kurum halini aldığı görülmektedir.
10.Katılımcı	Kalkınma ajanslarının kuruluş misyonunda sapmalar olduğu kanaatindeyim. Kalkınma ajansları, vizyonu gereği ekonomik ve sosyal anlamda gelişim ve değişimi hedeflerken, önceleri bölgenin kapsadığı alanlarda teknik destek amaçlı iken daha çok hibe veren bir kurum haline gelmiştir.

Araştırmaya dahil edilen 10 katılımcıdan alınan cevaplar doğrultusunda kalkınma ajanslarının kuruluş ve pratikteki uygulamalarının farklı olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır. Uygulamada olması gereken bölgelerarası gelişmişlik düzeyini eşitlemek ya da farkı en aza indirmek iken pratikte bu eşitsizlik giderek artmakta ve gelişmemiş bölgelerin veya illerin gelişmiş bölge veya illerle rekabet edebilme gücü azalmaktadır. Bunun yanında Kalkınma ajanslarının vizyonu gereği bölgelere vermiş olduğu teşvikler ilerleyen zamanlarda hibeye dönüştürmüştür.

Katılımcılardan alınan bilgiler ışığında ulaşılan bir diğer sonuç ise, kalkınma ajanslarının sadece ekonomik boyutu ele aldıklarını çevre, sosyal ve toplumsal olarak hiçbir faaliyette bulunmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Tüm bu sonuçlar doğrultusunda kalkınma ajanslarının kuruluş amaçlarının bölgelerarası eşitsizliği ortadan kaldırma amaçları pek ulaşılabılır bir amaç olmadığı gözükmemektedir.

4.1.2. Bölgesel Ölçekte Üretilen Kalkınma Politikalarının Toplum (Sosyal) Boyutunda Yerel Ölçekteki Olumlu ve Olumsuz Etkilerine İlişkin Bulgular

Bu başlık altında katılımcılara bölgesel ölçekte kalkınma politikalarının toplum (sosyal) boyutunda yerel ölçekte olumlu ve olumsuz etkilerinin olup olmadığı sorusu yöneltilmiş olup alınan cevaplar ayrıntılı bir şekilde Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 2. Bölgesel Ölçekte Üretilen Kalkınma Politikalarının Toplum (sosyal) Boyutunda Yerel Ölçekteki Olumlu veya Olumsuz Etkileri

Katılımcılar	Katılımcı Görüşleri
1.Katılımcı	Bölgesel ölçekte üretilen kalkınma planları tamamen sosyal yönü ayrıntılı bir şekilde planlanmaktadır. Fakat hayata geçirme noktasında sıkıntılar oluşmaktadır. Bu üretim

	<p>seviyesinde ulaşılabilirlik sadece eğitim seviyesi yüksek insanlara hitap etmektedir. Her kesime hitap eden n bilgilendirme yapılırsa bu sorunun aşılabileceği görülmektedir. Bunun yanı sıra sosyal boyut ele alındığında bölgesel değil il bazında değerlendirme yapıldığı zaman amaca uygunluk daha da artacaktır. Son olarak ta ekonomik değerlendirmenin en son değerlendirme kriteri olarak ele alınması genel kalkınma politikalarının daha sürdürülebilir olmasını sağlayacaktır.</p>
2.Katılımcı	<p>lkemizde bölgesel kalkınma ajanslarının yerelleşmeyi arttıracadığı düşüncesi bir önyargıyı da beraberinde getirmektedir. Bunun sebebinin merkezietçi devlet anlayışının yapısının zayıflayacadığı yönünde olmasıdır. Bunun yanı sıra bölgesel kalkınma ajanslarının istihdam sağlayacadığı düşüncesidir.</p>
3.Katılımcı	<p>Merkezi kuruluşların yönetim şekillerinden farklı olarak, yarı bağımsız ve bağımsız olarak kurulan kalkınma ajansların yönetim kurulları, faaliyet gösterdikleri bölgelerde işlev gösteren yerel aktörlerin katılımları ile oluşturulmasına bağlı olarak, aktörler arasında çatışmalar kalkınma ajanslarının yönetimde sorunların yaşanmasına neden olmaktadır. Oluşturulan politikaların uygulamaya konulmaması bu sorunun bir sonucudur.</p>
4.Katılımcı	<p>Ajanslar genellikle ekonomik boyut ile ilgilendikleri için sosyal boyutu bir kenara atmaktadırlar. Aynı ajans bölgelerindeki idari birimlerde sosyal, ekonomik ve birçok yönden farklılık bulunmaktadır. Bölgesel ölçekte tek bir kalkınma politikasının hazırlanıp tüm idari birimlerce benimsenmesi ve uygulanması beklenmemelidir.</p>
5.Katılımcı	<p>lkemizde üretilen kalkınma politikalarının sosyal boyutu fazlasıyla bulunmakta fakat bu politikaların uygulanmaya indirgenememesi veya çeşitli siyasi kaygılarla sadece ekonomik yöne kaymasıdır. Bunun sebebi kalkınma ajanslarının karar organlarının yönetim katında veriliyor olmasıdır. Kalkınma politikaları oluşturulurken sosyal yönü göz ardı edilmektedir.</p>
6.Katılımcı	<p>Sağlıklı bir kalkınma politikası için sosyal alanın da ekonomik alan kadar önemsenmesi ve desteklenmesi gerekmektedir. Kalkınma politikalarının sosyal boyutu; eğitim, sağlık, sosyal hizmetlerinin yeterliliği, eşit dağılımı, cinsiyet eşitliği, politik sorumluluk ve katılımı sağlayabilen insan odaklı sürdürülebilir bir sistemle mümkün olabilmektedir.</p>
7.Katılımcı	<p>Bölgesel ölçekte üretilen politikaların yerel ölçekte önemli bir yere sahip olduğu bilinmektedir. Ancak politika belirleme ve karar alma sürecinde katılımcı alınması esastır. Bu katılımcıların yerel ölçeğe indirgenerek yapılması da büyük ölçekle aradaki rekabeti arttırmaktadır. Diğer yandan</p>

	bölgesel planlama ve uygulamada yereldeki planlamalarda çelişki ve farkları da beraberinde getirmektedir. Bunun sebebi bu planlamalar yapılırken yerel yönetimlerin planlamaya dahil edilmemesinden kaynaklanmaktadır.
8. Katılımcı	<p>Kalkınma ajanslarının ürettiği politikaların olumlu yanlarının yanı sıra olumsuz yanları da mevcuttur. Olumlu yanı daha ulaşılabilir kurumlar olarak girişimcilerin projeli iş yapma, yaptıkları projeleri faydalı kurumlarla beraber yürütme kültürünü arttırdı. Küçük işletmelerde geliştirmese de orta ve büyük işletmelerde kalkınma ajansları proje kültürünü geliştirdi.</p> <p>Olumsuz yanı ise; vatandaşlara ildeki kendi imkanlarıyla yapılabilecek en doğru yatırım ne olduğu ve hangi aşamalarda gerçekleştirilebileceği yönünden sosyal boyutta yeterli karşılık bulamamıştır.</p>
9.Katılımcı	<p>Kalkınma ajansların sosyal anlamda ürettiği politikalar küçük işletmelerin gelişmesine katkı sağlamıştır. Olumsuz yönü ise, küçük işletmelerin orta ve büyük işletmeler ile arasındaki farkın daha da artmasına neden olmuştur.</p>
10.Katılımcı	<p>Kalkınma ajanslarının ihtiyaç odaklı bir çalışma politikasının olması şüphesiz bölgenin kalkınma ve değişimine olumlu katkıları bulunmaktadır. Kalkınma ajansında yönetim kurulunun vizyonu çok önem arz etmektedir. Kalkınma ajansını oluşturan şehirlerin hem öncelikleri hem de gelişmişlik düzeyleri aynı değildir. Bir ilde yapılan veya uygulanan projenin diğer illerde de ihtiyaç olup olmadığına bakılmaksızın uygulanmaya kalkışılması kalkınma ajanslarının amacı dışına çıkmasına neden olabilir.</p>

Araştırmaya dahil edilen katılımcıların çoğu verdiği cevaplar doğrultusunda bölgesel ölçekte oluşturulan kalkınma planlarının genel itibari toplumsal(sosyal) boyutu değil ekonomik boyutu ele alarak hazırlandığı sonucuna varılmıştır. Fakat buna ilave olarak sosyal boyuta da olumlu etki ettiği görüşleri de yer almaktadır.

Katılımcı 1 bu soru ile ilgili görüşünü "hazırlanan bölgesel ölçekte oluşturulan kalkınma planlarının sosyal yönünün ağırlıklı olduğunu fakat uygulama esnasında problem yaşandığını bunun da yerel ekonomiye aktarılmadığı için olumsuz bir sonuç doğurduğunu " ifade etmiştir.

Katılımcı 4 ve 5 bölgesel ölçekli kalkınma politikalarının yönünün sürekli ekonomik boyutuna kaydığını belirtirlerken bu yüzden de sosyal yönün zayıf kaldığını söylemişlerdir.

Katılımcı 8,9 ve 10 kalkınma ajanslarının sosyal anlamda küçük işletmelere sağladığı politikalar ile gelişmesine katkı sağladığı niteliğindedir.

4.1.3. Bölgesel Kalkınmanın Bölgeye/Yöreye Çevresel Anlamda Katkılarına Yönelik İlişkin Bulgular

Bu başlık altında katılımcılara bölgesel kalkınmanın bölgeye ve yöreye çevresel anlamda ne gibi katkılarının olduğu sorularak alınan Tablo 6’da ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

Tablo 3. Bölgesel Kalkınmanın Bölgeye/Yöreye Çevresel Boyutunda Yerel Ölçekteki Olumlu ve Olumsuz Katkıları Nelerdir?

Katılımcılar	Katılımcı Görüşleri
1.Katılımcı	Bölgesel ölçekte oluşturulan kalkınma politikalarının çevresel boyutta etkilerinin sadece teorikte kaldığını bunların uygulamaya geçmediğini düşünmekteyim.
2.Katılımcı	Ülkemizde oluşturulan bölgesel kalkınma politikalarının çevresel boyutta çalışmalarının yetersiz kaldığını düşünmekteyim. Çevre, yenilenebilir enerji kaynakları ve temiz üretim ile ilgili konularda destek miktarının yetersiz olması ve toplam bütçe miktarı içinde payının az olması ve ajanslara dağılımının yetersiz kalması yönü ile olumsuzluklar ortaya çıkmaktadır.
3.Katılımcı	Kalkınma ajanslarının çevreye yönelik uygulamaları bulunmamaktadır. Uygulamada genellikle ekonomik boyut ağır basmaktadır.
4.Katılımcı	Kalkınma ajansları değerlendirildikleri projelerde çevresel boyutu dikkate almaktadırlar. Güneş enerjisi, atık arıtma tesislerine yönelik destek vermektedirler.
5.Katılımcı	Ülkemizde üretilen bölgesel kalkınma planlar çevresel boyut dikkate alınarak hazırlanmamaktadır. Üretilen politikalarda uygulamaya geçebilenler genellikle çevresel olarak korunması gereken ve ekonomik olarak getirisi olan özel alanlardır.
6.Katılımcı	Kalkınma politikalarının çevreye duyarlı “sürdürülebilir” bir kalkınma ve gelişme politikası sürdürmesi gerektiği algısı çoğunlukla kabul edilmiş olup ilkeler ve eylem planlarına yansımıştır. Bölgelerarası dengesizlikleri ortadan kaldıran politikalar uygulanırken çevrenin korunmasına özen

	gösterilmeli, sürdürülebilir insani gelişme anlayışı doğrultusunda çevreye duyarlı projelere öncelik verilmelidir.
7.Katılımcı	Kalkınma ajanslarının çevre konusundaki program ve desteklerin yetersiz olduğunu düşünüyorum. Özellikle yerel yönetimler, çevre şehircilik ve doğal kaynakların etkin verimli kullanımı ile yenilenebilir enerjiler konusunda programlar ve finansmanların artırılması gerektiğini düşünüyorum.
8.Katılımcı	Kalkınma ajanslarının, çevresel boyutta olumlu etkisi olduğunu düşünüyorum. Çünkü projeli işlerdeki bazı ayrıntılara dikkat etmek, ister istemez kurum ve kuruluşları çevre konusunda duyarlı hale getirmiştir. Kalkınma ajansları daha yeni teknolojileri desteklediği için buna bağlı olarak proje faydalanıcıları daha çevreye duyarlı projeler yapma konusunda kendilerini zorunlu hissettikleri için hem verim artırıcı hem de çevresel etkilere daha dikkat edilmesi durumunu ortaya çıkarmıştır.
9.Katılımcı	Kalkınma ajansları tarafından çevreye duyarlı projelerin desteklenmesiyle birlikte çevresel boyutta pozitif bir gelişme sağladığı görüşündeyim. Çünkü yeni teknolojilerin belirli standartları karşılamaları zorunlu olduğundan ve kalkınma ajansları tarafından desteklenen projeler yeni teknolojileri de kapsadığından dolayı da olsa çevresel boyutta olumlu yönleri olmuştur.
10.Katılımcı	Kalkınma ajanslarında daha çok teknoloji ve girişimcilik konuları desteklenmektedir. Örneğin bu yıl otomotiv yedek parçasıyla ilgili bilimsel çalışma yapan kurum ve kuruluşlara destek verildiğini varsayarsak, çevre ile ilgili faktörler ön plana çıkacaksa bu projelere öncelik verilebilir. Kalkınma ajanları hibe vermekten ziyade, çevre ile ilgili çevre ile ilgili bilimsel çalışmalara öncelik vermelidir.

Katılımcılardan alınan cevaplar doğrultusunda bölgesel ölçekte üretilen kalkınma politikalarının çevre konusundaki plan ve programlarının yetersiz olduğu görülmektedir. Toplam bütçe içindeki çevreye ayrılan kısmının yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcı 6 diğer 6 katılımcı haricinde “*Kalkınma politikalarının çevreye uyumlu olarak hazırlandığını düşünüyorum. Sürdürülebilir bir kalkınma ve*

politikanın izlendiği hazırlanan eylem ve ilkelere yansıtıldığını düşünmekteyim” görüşünü belirtmiştir.

Katılımcı 10 ise bu soru ile ilgili görüşünü “ *Kalkınma ajansları genelde teknolojik ve farklı konulara destek vermekte asıl öncelik vermesi gereken çevre konularına yeterince dikkat etmediğini düşünmekteyim” ifade etmiştir.*

4.1.4. Bölgesel Kalkınmanın Bölgeye/ Yöreye Ekonomik Anlamda Katkılarına Yönelik İlişkin Bulgular

Bölgesel kalkınmanın bölgeye/ yöreye ekonomik anlamda ne gibi katkılarının olduğu sorularak alınan cevaplar Tablo 7’de ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

Tablo 4. Bölgesel Kalkınmanın Bölgeye/ Yöreye Ekonomik Anlamda Katkılarına Yönelik Olumlu/Olumsuz Etkileri

Katılımcılar	Katılımcı Görüşleri
1.Katılımcı	Bölgesel ölçekte üretilen kalkınma politikalarının en yüksek oranda etki ettiği boyut hiç kaçınılmaz olarak ekonomik boyuttur. Kalkınma birçok faktörün birleşmesi ile mümkündür ve ekonomi, kalkınmanın en önemli ilkesidir. Ekonomi alanında sürdürülebilirliği olan her proje her bağlamda güçlü bir projedir.
2.Katılımcı	Bölgelerin gelişmişlik düzeyleri arasındaki farkları en aza indirmek için bölgesel kalkınma ajansları kurulmuştur. BKA’ların buradaki en önemli rolü bölgenin avantajlı ve dezavantajlı yönlerini ortaya çıkarmak olacaktır. Bunlar belirlendikten sonra önemli bölgesel projeleri üstlenerek, girişimcilere ve özel kuruluşlara danışmanlık hizmeti vererek, destinasyonlara yerli/ yabancı yatırımları çekerek bölgenin tanıtılması sağlanmalıdır.
3.Katılımcı	Kalkınma ajanslarının en önemli rolü ekonomik kalkınmayı kapsadığı illerde sağlamak ve bölgelerarası eşitsizliği ortadan kaldırmak olacaktır. Kalkınma ajansları yatırımları teşvik ederek, esnek ve rekabetçi bölgesel politikalar geliştirerek, teknolojik değişime ayak uydurarak ve destekleyerek, bilgi bankaları oluşturarak bölgeleri izleyerek ekonomik eşitsizliği ortadan kaldıracaktır. Bunları yerine getirdikten sonra gelişimini makroekonomik olarak devam ettirecektir.
4.Katılımcı	Bölgesel ölçekte oluşturulan kalkınma politikaları her ilde farklı refleksler göstermektedir. Her ilin gelişmişlik düzeyi farklı olduğu için ekonomik gelişmişlik düzeyi de farklı olacaktır. Her ilin hatta ilçenin kendi potansiyeline göre

	değerlendirilmesi gerekmektedir.
5.Katılımcı	Kalkınma ajanslarının politikaları arasında en önemli olan ekonomik boyuttur. Öyle ki kalkınma ajanslarının personel yapısı incelendiğinde yarısından fazlasının ekonomi ve benzer alanlarda eğitim aldığı göze çarpmaktadır. Kalkınma ajanslarının ekonomi anlamında ürettiği politikaların üst ölçek olan ulusal ölçekte planlanması gerekmektedir. Bu gereklilik tam olarak yerine getirilmediği zaman bölgelerarası eşitsizlik azalacağına artırılmış olacaktır. Tutarlı ve sürekliliği olmayan ekonomik programın faydadan çok zarar getireceği aşikardır.
6.Katılımcı	Türkiye düzeyinde hazırlanan kalkınma politikalarının tamamı benzer stratejilerle hazırlandığı hiçbir bölgenin özellikleri dikkate alınmadan hazırlandığı görülmektedir. Bunun yanı sıra küreselleşme ve rekabetin dengesiz bir şekilde artması ile bölgelerarası eşitsizlikler daha da artmış ekonomik ilişkiler birbirine girmiştir. Sayılan bu olumsuzlukları ortadan kaldırma görevini bölgesel kalkınma ajansları üstlenmektedir.
7.Katılımcı	Kalkınma ajansları bulunduğu bölgede ekonomik kalkınmayı sağlamak ve bölgelerarası farklılıkları kaldırmayı amaçlamaktadır. Ancak yapılan çalışma ve desteklemelerde bölgelerarası eşitsizliğin giderek arttığını düşünüyorum. Çünkü bölge içindeki illerde sektörlerdeki gelişmişlik düzeyi farklı olduğu için yapılan çalışmalar ve destekler ona göre farklılık göstermekte ve aradaki farklılık giderek açılmaktadır.
8.Katılımcı	Kalkınma ajanslarının genel olarak destekledikleri projeler daha çok verimliliğin artışı üzerine olduğundan istihdam odaklı olmadığından bu anlamda ekonomiye çok büyük katkısı olduğunu düşünmüyorum. Küçükte olsa, yenilikçi proje ve teknolojilerin daha küçük ölçekli işletmeler tarafından kullanılmasına fırsat verildiğinden ister istemez ekonomik anlamda katkı sağlanmıştır.
9. Katılımcı	Kalkınma ajanslarının yerel düzeyde işletmelerin gelişmesiyle alakalı olarak, verilen hibe ve teknik desteklerden dolayı ekonomik anlamda yerel ölçekte elbette katkıları olmuştur. Ancak bu durum komple bir değişiklik olduğu anlamına gelmemektedir.
10.Katılımcı	Bölgesel kalkınma ajansları iyi çalıştırıldığı takdirde, küçük kaynaklar kullanılarak çok büyük değişim ve gelişimler ortaya çıkabilir. Tabi ki burada her işte olduğu gibi alternatifler içerisinden o bölge için en önemlilerini bulmak gerekiyor. Öncelikler iyi belirlenemediği takdirde kalkınma ajansları para veren kurum olmaktan öteye geçemez. Kalkınma ajansları tarafından verilen hibe ve desteklerle ilgili olarak bunların amacına ne kadar ulaştığına yönelik etki analizlerinin iyi yapılması gereklidir. Yapılan bu analizlerle projelerin çıktılarının devamlılığı iyi denetlenmeli ve bunun sonucunda, daha çok sürdürülebilirliği olan projelere ağırlık verilmelidir.

Tablo 7’de verilen cevaplar incelendiği zaman bölgesel kalkınma planlarının bölgede bulunan illeri ekonomik anlamda olumsuz etkilemektedir. Bunun nedeni olarak ise kalkınma ajanslarının bölgelerarası eşitsizliği sağlamak yerine büyük illere daha fazla proje desteği ve yatırım yaptığı için diğer küçük illere bu oranda yardım sağlanmamakta aradaki gelişmişlik düzeyini daha da arttırmaktadır.

4.1.5. Türkiye’deki Bölgesel Kalkınma Projeleri Hakkında Görüşlere İlişkin Bulgular

Ülkemizde ve yurtdışındaki bölgesel kalkınma planları hakkında 10 katılımcının görüşleri alınmıştır bu görüşler Tablo 8’de ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

Tablo 5: Ülkemizdeki Bölgesel Kalkınma Uygulamaları Hakkındaki Görüşler

Katılımcılar	Katılımcı Görüşleri
1.Katılımcı	Bilindiği üzere AB(Avrupa Birliği) uyum sürecinde ülkemizde de kalkınma ajansları kurulmuştur. Ülke içerisinde kalkınma bölgeleri oluşturulmuştur. Ülkemizdeki bölgesel kalkınma projelerinin eksikliği her ilin farklı olarak düşünülmesi bunun aksine bütünlük arz eden projeler oluşturulursa daha başarılı olunacağını düşünüyorum.
2.Katılımcı	Türkiye’de 1960 yılından bu yana ekonomik ve toplumsal gelişimi sağlamak için bölgesel eşitsizlikleri ortadan kaldırmak için “beş yıllık kalkınma planları” hazırlanmış daha sonra planlı ekonomiye geçişler birlikte Devlet Planlama Teşkilatına bu görev verilmiştir. Türkiye’de bölgesel kalkınma ajansları 1990’lı yıllarda faaliyet göstermiştir. Bu sürecin başlatılması Türkiye’nin AB sürecine girmesini hızlandırmıştır.
3.Katılımcı	Türkiye’de kalkınma ajanslarının kuruluş amaçlarından en önemlisi AB sürecine girişi hızlandırmak amaçlı olmuştur. Diğer amaçlarından en önemlileri ise toplumsal ve ekonomik olarak az gelişmiş ya da gelişmemiş bölgelerde eşitsizliği ortadan kaldırmak amaçlı kurulmuşlardır.
4.Katılımcı	İlk olarak Bölge ekonomisine katkı sağlar. Ajans bölgelerinde tek elden kalkınma politikaları üretebilir. Bölgede ihtiyaç duyulan yatırımları ve insan kaynaklarının eğitimlerini destekler. Bölgenin ekonomik potansiyellerini ortaya çıkarabilir. Karar alma süreçlerinde yönetim uygulanmaktadır.
5.Katılımcı	Kalkınma ajanslarının kuruluşu AB sürecine girebilmek için alınmış bir karardır. Fakat ülkemizde kalkınma ajanslarının kuruluş amaçları ile uygulamaları tam tersi şekilde

	işlemektedir. Öte yandan yurtdışına bakıldığında kalkınma ajansları sosyal örgütlenmeler haline getirmişler ekonomik politikalarını daha da yerele indirgeyerek yerel iş üretme ortakları kuran İngiltere artık sadece iş üretmeye odaklanmıştır.
6.Katılımcı	Kalkınma ajanslarının başarılı olmasında birçok faktörün etkisi bulunmaktadır. Bu faktörler; Ajansların kurulmuş oldukları ülkenin kamu yönetimi sistemi, ekonomisi ile ulusal ve uluslararası politikalar gibi dışsal faktörler ve ajansların yönetim organlarının yapısı, personelin niteliği gibi içsel etkenler olarak sıralanabilir.
7.Katılımcı	Kalkınma ajanslarının ülkemize getirdiği en önemli kazanım planlı kalkınma anlayışının yerel düzeyde anlaşılması ve benimsenmesi olmuştur kanaatindeyim.
8.Katılımcı	Kalkınma ajansları ülkemizin bütün bölgelerinde mevcut olduğu için, en küçük ilinden en büyük iline kadar proje yapma kültürünün gelişmesine sebep oldu. Bu durum İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerimizde mevcuttu ancak kalkınma ajansları sayesinde ülkemizdeki küçük yerleşimlerde bu gelişim ve değişimden faydalandı.
9.Katılımcı	Kalkınma ajansları tarafından verilen destekler sayesinde bazı atıl olan potansiyeller ortaya çıkarılmaya çalışılmış bu sayede güzel çıktılar elde edilmiştir. Gerek kamu gerekse özel sektör uygulamaları desteklenerek kapasite gelişmesine sebep olmuştur. Kalkınma ajansları ile birlikte proje kültürü gelişmiş ve yapılacak işlerle ilgili alternatif destek alanı gelişmiştir.
10.Katılımcı	Ülkemizde her iş, ve her yatırım her yerde olmamalıdır. Bölgeler içerisinde hangi yatırımın hangi bölgeye yapılması gerektiği iyi planlanmalıdır. Bazı bölgelerde turizm, tarım veya organize sanayi bölgelerinin desteklenmesi gerekebilir. Yersiz ve yanlış bir yatırım yapılmaması gerektiği görüşümdedir. Her bölgenin avantajlı olduğu sektörler iyi belirlenerek buna göre destekler sağlanmalı ve avantajlı olan özellikler ön plana çıkarılmalıdır.

Tablo 8’de katılımcılardan alınan cevaplar verilmiştir. Bu doğrultuda kalkınma ajanslarının ülkemize birçok faydası bulunmaktadır. Alınan tüm cevapların ortak noktası ise kalkınma ajanslarının kuruluş amacının AB’ne girme sürecini hızlandırması için olmuştur.

Katılımcı 4 bu soru ile ilgili görüşünü şu şekilde ifade etmiştir.
“Kalkınma ajansları birçok yönden ülkemize katkı sağlıyor bunların başında bölge ekonomisine katkı sağlaması, ajans bölgelerinde tek elden kalkınma politikaları üretilebilmesi, bölgede ihtiyaç duyulan yatırımları desteklemesi, bölgede insan

kaynaklarının eğitiminin desteklenmesi, bölgenin ekonomik potansiyelleri ortaya çıkarıyor olması karar alımında yönetim uygulanıyor.”

4.1.6. Başarılı Bir Bölgesel Kalkınma Politikası Hangi Unsurları ve İlkeleri Benimsemeli Görüşüne İlişkin Bulgular

Başarılı bir bölgesel kalkınmanın politikası unsurları ve ilkeleri neler olmalıdır sorusuna katılımcıların verdikleri cevaplar Tablo 9’da ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

Tablo 6. Başarılı Bir Bölgesel Kalkınma Politikası Hangi Unsurları ve İlkeleri Benimsemelidir

Katılımcılar	Katılımcı Görüşleri
1.Katılımcı	İlk olarak bölgeler kendi arasında gelişmişlik düzeylerine göre sıralanmalı, her bölge aynı amaca riayet etmelidir. Bölgedeki yaşayan halkında görüşleri alınmalı değerlendirmelere katılmalıdır. Proje hazırlama eğitimleri artırılmalıdır. İllerde uzmanlık alanına ilişkin personel sayısı artırılarak başarı oranı artırılmalıdır.
2.Katılımcı	BKA’larının hizmetlerini etkin bir biçimde sunabilmesi için, yarı kamusal, özel kuruluş işlev gösteriyor olmalarından kaynaklanmaktadır. Bunun nedeni özel kuruluş olarak işlev göstermesinden dolayı kurumlara esneklik sağlayabilir.
3.Katılımcı	Bölgesel kalkınma ajanslarının hedefi, bölgesel olarak izlenecek olan politikaların ülke geneline göre planlanıp izlenmesi daha faydalı olacaktır. İlkelerden bahsedecek olursak sosyal, ekonomik ve çevre faktörlerini bir arada yürütmek, başarılı kırsal kalkınma için yararlı görülecek yeniliklerin benimsenmesi, kırsal alanda üretim ve kalitenin artırılması bunun yanında istihdam alanları açabilme, girişimcilere ve özel kuruluşlara danışmanlık hizmeti verebilme son olarak ta bölgeye yerli/yabancı girişimcilerin yönelmesini sağlamaktır.
4.Katılımcı	Karar almada Yerellik ilkesi uygulanmalıdır. Karar almada Bölge modeli terk edilerek, il sistemine geçilmelidir. Hesap verilebilirlik ve şeffaflık ilkesi hayata geçirilerek, projelerin gerçek anlamda yerinde denetlenmesi sağlanarak özel sektörün fatura şişirme yöntemiyle kendisinin sağlayacağı eş finansmanı da ajanstan çıkarmasının önüne geçilebilmelidir.
5.Katılımcı	Bölgesel kalkınma politikalarının başarılı olabilmesi için öncelikle ülke genelinde ortaya konacak olan bir ulusal plan çerçevesinde kendi üzerlerine düşen rolleri oynaması gerekmektedir. Bunun yanı sıra, bölgesel politikaları geliştirmekle görevli olan kalkınma ajanslarının yönetim yapısı

	<p>içerisine üniversiteler katılmalı ve bilimsel bir bakış açısının bir şekilde yönetimde söz sahibi olması sağlanmalıdır. İlkelerden ise katılım ve şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkelerini benimsemelidirler.</p>
6.Katılımcı	<p>Kalkınma ajanslarının hedefleri arasında tüm bölgeleri kapsayan kalkınma planları hazırlanmalıdır, bölgelerin sahip olduğu kaynakları rekabet edilebilir seviyeye getirmek, yerel girişimciliği teşvik etmek, her bölgenin rekabet üstünlüklerini belirleyerek bunları sürdürülebilir hale getirmek, bölgelerin var olan potansiyellerini ortaya çıkararak yenilikçilik ve girişimciliğe önem verilmelidir.</p>
7. Katılımcı	<p>Kalkınma politikalarının evvela politik ayrımcılık mülahazalarından ayrı tutulması gerekmektedir. Bu ise bölge gerçeklerini ve ihtiyaçlarını objektif kriterlere göre belirlemekle olur. Yapılacak tespitlerin ülke genelinde dikkate alınarak yapılması önemlidir.</p> <p>Belirlenen politikalar ve bunların uygulama aşamalarının kısa vadeli çıkar ve sonuçlardan önce uzun vadede kalıcı ve sürdürülebilir olmaları hedeflenmelidir. Politika belirleme aşamasında katılımcılık sağlanmalı ancak katkı sağlayacak bileşenlerin bilimsel ve objektif kriterlere göre belirlenmesi gerekmektedir. Üniversiteler, sivil toplum, iş çevrelerinin kamu ve yerel yönetimlerin karar süreçlerinde katılımı önemlidir. Ancak, bu katılımı paydaşlarının etkilerinin sorumlulukları ile uygun oranda olması gerekmektedir.</p>
8.Katılımcı	<p>Kalkınma politikaları hazırlanırken aynı coğrafi, ekonomik ve kültürel olarak birbirine yakın olan illerin aynı kalkınma bölgesine dahil edilmesi ile işe başlanmalıdır. Ülkemizde bu durum coğrafi yakınlık kaynaklı belirlenmiştir. Birbiriyle daha irtibatlı, ekonomik ve yatırım önceliklerine uyan bölgeler bir arada olmalı.</p>
9.Katılımcı	<p>Bölgesel kalkınma alanları belirlenirken sadece coğrafi alana dikkat edilmesi yerine farklı bir takım kıstaslar getirilmelidir. Aynı şekilde her bölgeye her desteği değil de bölgeyi oluşturan şehirlere yönelik sektörlere ayrıca destek verilmelidir.</p>
10.Katılımcı	<p>Bu soru ile ilgili görüşüm öncelikle bölgenin iyi tanınmak yapısını iyi anlamak gereklidir. İhtiyaç analizlerinin iyi belirlenerek bunlara göre planlamaların iyi yapılması gereklidir. Planlamadan kasıt yapılmış olan analizler, araştırmalar, raporların raflarda bir plan olarak durmaması ve böyle meydana gelebilecek durumlardan sakınılması gereklidir.</p>

Tablo 9'da katılımcılardan alınan cevaplar doğrultusunda bir bölgesel kalkınma planının hedefleri ve ilkeleri şunlar olmalıdır:

- Bölgelerarası eşitsizlik ortadan kaldırılmadır.
- Yerel girişimciliğe destek verilmelidir.
- Her bölgenin kendi kaynak potansiyeline göre işler yapılmalı ve sürdürülebilirliği sağlanmalıdır.
- İstihdam oluşturacak yeni projeler oluşturulmalıdır.
- Karar alma süreçlerinde tüm paydaşlar birlikte hareket etmelidir.
- Karar alma sürecine yer halk dahil edilmeli geri dönütler varsa bunlar değerlendirilmelidir.
- Benimsenmesi gereken ilke ise katılım, şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkesi olmalıdır.
- Her bölgeye gerek duyduğu yatırımlar yapılmalıdır.
- İhtiyaçların iyi analiz edilmesi, ihtiyaçlara göre plan yapılması ve uygulanması gerekmektedir.

4.1.7. Bölgesel Kalkınma Uygulamasının Etkin ve Başarılı Olması İçin Sürecin İşleyişi ve Tasarlanmasına Yönelik Görüşlere İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında görüşme yapılan 10 katılımcının tamamı bölgesel kalkınma uygulamasının etkin ve başarılı olması için sürecin işleyişi ve tasarlanması nasıl olmalıdır sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 10'da ayrıntılı bir şekilde verilmiştir.

Tablo 7. Bölgesel Kalkınma Uygulamasının Etkin ve Başarılı Olması İçin Sürecin İşleyişi ve Tasarlanmasına Yönelik Görüşler

Katılımcılar	Katılımcı Görüşleri
1.Katılımcı	Hazırlanan kalkınma politikaları tüm faktörleri göz önüne alınarak hazırlanmalıdır. Teklif çağrıları toplumun her kesimine hitap etmelidir. Ajans yöneticilerine ulaşılabilirlik kolaylaştırılmalıdır. Her türlü fikre açık olunmalıdır. Ekonomi kalkınmanın temelidir fakat sosyal boyutu da göz ardı edilmemelidir.

2.Katılımcı	Bölgelerarası farkları ortadan kaldırmak için AB standartları dikkate alınarak bir bölgesel politikanın hazırlanmasına öncelik verilmelidir. Kalkınma politikalarına kamu desteği verilmelidir.
3.Katılımcı	Bölgesel planlamanın başarısında ulusal planlama ön koşuldur. Her bölgenin kendi özellikleri uygun danışma kurullarının olması gerekmektedir.
4.Katılımcı	Bölgesel ölçekte üretilen kalkınma politikalarına karşı her il, farklı refleksler göstermektedir. Çünkü her ilin şartları ve potansiyelleri farklıdır. Ajans bölgesinde bulunan idari birimlerdeki müteşebbis ruh çok farklıdır. Kimi illerde özel sektör faaliyetleri gelişmişken, kimi illerde ise kamu yatırımları ön plana çıkmaktadır. Kimi illerde sanayi, kimi illerde tarım, kimi illerde ise hizmet sektörü gelişmiştir. Aynı bölge içindeki ekonomik faaliyetler farklılık göstermektedir. Her ilin ve hatta ilçenin ayrı olarak, kendi potansiyellerine göre değerlendirilmesi önem arz etmektedir.
5.Katılımcı	Her şeyden önce hazırlanacak olan kalkınma politikalarının ekonomik boyutunun yanında çevresel, sosyal ve toplumsal boyutu da düşünülmelidir.
6.Katılımcı	Bölgesel kalkınma ajanslarının hedefi sadece geri kalmış bölgelerin gelişimi ile ilgili değil tüm bölgelerin gelişimini hedefleyen kalkınma politikalarının hazırlanması olarak belirlenmelidir.
7.Katılımcı	<p>Bölgesel kalkınma öngörülerinin öncelikle ulusal hedeflerle uyumlu olması şarttır. Bunun ise bir üst kuruluşla koordineli olması gerekmektedir. Bu büyük oranda Kalkınma Bakanlığı tarafından sağlanmaktadır. Bölge aktörlerinin karar alma süreçlerinde katılımları sağlanırken uygulama aşamasında denetim içinde etkin kullanımlarının sağlanması gerektiğini düşünüyorum. Harcama ve uygulamalarda şeffaflık ve hesap verebilirlik artırılmalıdır. Planlama ve denetimde profesyonel destek hizmet alımı yapılabilir.</p> <p>Ayrıca uygulamaların bölge beklenti ve inançları ile uyum göstermesi, bölgesel şartlara uygun politikalar benimsenmesi gerekmektedir.</p>
8. Katılımcı	Kalkınma ajansları kurumsal yapılarını hibe veren şekilde değil de proje hazırlama ve destekleme üzerine kurmaları gerekmektedir. Orta ve küçük ölçekli işletmelere proje danışmanları daha yakın irtibat kurmaları ve ajansın sağladığı imkânların kullanılması sağlanmalıdır.

9.Katılımcı	Kalkınma ajansları tarafından ilan edilen proje ilanlarının kısa süreli olmaması gereklidir. Çok dar bir zaman aralığında sunulan bu hizmetler desteklerden yararlanmak isteyen kurum ve kuruluşları proje yapan şirketlere mecbur bırakabilmektedir. Bu da ihtiyaca göre proje değil de projeye göre ihtiyaçların şekillenmesine sebep olmaktadır.
10.Katılımcı	Kalkınma ajanslarında çalışan personelin bölgeyi ve özel sektörü iyi tanınması lazım. Bunun yanında kalkınma ajanslarında özel sektörle beraber, yan yana çalışabilecek bir ekip olması başarıyı daha da arttıracaktır. Çalışanlar ile birlikte yönetim kurulunu oluşturan Vali, Belediye Başkanları, İl genel Meclis Başkanları Ticaret Odası Başkanlarının da özel sektör mantığıyla işe bakan ve bu bakış açısını kamu ile de harmanlayan kişiler olması gerekmektedir.

Araştırmaya katılım gösteren 10 katılımcının vermiş olduğu cevaplar ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. Katılımcılardan alınan cevaplara göre bölgesel kalkınma uygulamasının etkin ve başarılı olması için hazırlanan politikaların ekonomik boyutunun yanında çevresel, sosyal ve toplumsal boyutlarının da dikkate alınarak hazırlanması gerektiğini belirtmişlerdir. Bunun yanında hazırlanan politikalarının önceliğinin ulusal hedeflere uyumlu olması ve her bölgenin rekabet avantajlarını belirleyerek ona göre planlama yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Kamu ve özel sektör bir arada çalışabileceği projelerin oluşturulması gerektiği görüşleri belirtilmiştir.

4.1.8. Bölgesel Kalkınma Politikalarının Uygulama Aracı Olarak Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Daha Başarılı Olması İçin Gelecekteki Rollerini Neler Olmalı Görüşlerine İlişkin Bulgular

Araştırma kapsamında 10 katılımcıya yöneltilen bölgesel kalkınma politikalarının uygulama aracı olarak bölgesel kalkınma ajanslarının daha başarılı olması için gelecekteki rolleri neler olmalıdır sorusuna yönelik alınan cevaplar Tablo 11’de ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir.

Tablo 8. Bölgesel Kalkınma Politikalarının Uygulama Aracı Olarak Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Daha Başarılı Olması İçin Gelecekteki Rollerini Neler Olmalı

Katılımcılar	Katılımcı Görüşleri
1.Katılımcı	Bölgesel kalkınma ajansları Avrupa Birliği uyum sürecinde kurulmuş olsa da doğru politikalar ile başarılı olma ihtimali yüksek yapılanmalardır. Personel nitelikleri geliştirilerek daha kaliteli hale getirilebilir. Bilimsel verilere ulaşılabilirlik artırılabilir. Genel olarak bilimsel verileri teyit etmek amacıyla yahut sıfırdan bilgi eklemek amacıyla her alandan uzmanların bulunduğu bir çağrı merkezi oluşturulabilir. Bölgeler baz alınarak destek programları planlamak yerine iller baz alınarak destek programları çeşitlendirilebilir. Mevcut haliyle kalkınma ajansları; prosedürler yerine gelsin mantığıyla hareket etmekte ve işlevsellik ikinci plana itilmektedir. Bunun önüne geçilebilmesi için denetimlerin boyutu değiştirilmeli verilen desteklerin etkisi genel olarak değerlendirilmeli, ne kadar başarılı bir destekleme yapıldığı incelenmelidir.
2.Katılımcı	Bölgesel kalkınma ajansları ile birlikte bölgelerin potansiyellerine dayanan bir strateji geliştirilmesinin önü açılacaktır. Bölgesel kalkınma ajanslarının kurulmasıyla dünya uygulamasıyla benzerlik göstereceği aşikardır. Söz konusu ajansların yeniden düzenlenmesi gerekecektir. Ayrıca geleceğe yönelik olarak insan odaklı bir yönetim sistemi başarıyı artıracaktır. Merkezi yönetimin taşra yönetimi üzerindeki etkisinin zaman, kırtasiyecilik ve bürokrasi yüzünden aksadığı yönündeki eleştirilerin kaldırılmasını da ayrıca sağlayacaktır.
3.Katılımcı	Kalkınma ajanslarının yerel ihtiyaçlar doğrultusunda uzmanlaşması, dış dünya ile güçlü ilişkiler kurması, içinde buldukları yerel kalkınma sistemi ile çakışmayan birbirini tamamlayan işlevler üstlenmesi, bilgiye erişim ve yenilik alanlarına önem vermesi, kurumlar arası koordinasyon yeteneklerini artırması ve bünyesinde söz sahibi olmayan diğer dinamikleri kendine katmayı gözden geçirmesi gerekmektedir.
4.Katılımcı	Ajanslar gerçek anlamda illerin potansiyellerini harekete geçirebilmelidir. Ajans bölgesindeki iller arasındaki kalkınma farklılıklarını azaltmak kısa vadede mümkün olmadığından, her ilin ayrı ayrı değerlendirilerek illerin kalkınmasına yönelik projelerin desteklenmesine öncelik verilmelidir.
5.Katılımcı	Kalkınma ajanslarının ülkemizde kendine biçilen rolleri oynayabileceği uygun yönetim yapılarına kavuşturulması, siyaseten etkilenmemesi için oluşumda siyasi sayısının azaltılması ve bilimselliğin daha fazla artırılması gereklidir. Sunduğu desteklerin başarıya ulaşabilmesi için bölge genelinde

	aynı destekleri sağlamak yerine, her il için farklılaşmış destek mekanizmaları sunması gereklidir. Ayrıca yapısal olarak ekonomi boyutuna daha fazla odaklanan ve iş üretmek için daha fazla zaman ayırdığı kadar da sosyal boyutları olan ve çevresel etkileri de düşünen bir yapıya sahip olmalıdır.
6.Katılımcı	Kalkınma ajansları özelinde proje desteği açıklamasından kabulü, değerlendirmesi ve yürütülüp nihai sonuca bağlanması aşamalarında kırtasiyecilik ve bürokrasiden uzaklaşması proje paydaşlarının en büyük taleplerinden bir tanesidir. Bölgesel paydaşlar zaman zaman kalkınma ajansı kabul edilme garantili proje teklifleri ile karşılaşabilmektedirler. Bunun yerine uygun sektörel desteklerde objektif koşullar dahilinde uygun paydaşların bulunup bölgenin kalkınması için uygun projelerin bizatihi ajans uzmanlarınca hazırlanıp takip edilmesinin veya önemli bölgesel projelerin yönetimini bizatihi üstlenebilmesiyle verilen desteklerin reel etkisini artıracığı değerlendirilmektedir.
7.Katılımcı	Bölgelerin kendilerine özgü ayrıcalık özelliklerinin planlamalarda daha fazla dikkate alınması gerekmektedir. Ajansların her bölgede benzer politika araçları kullanmak yerine o bölgenin özelliğine uygun öz bölge ihtiyaçları için tasarlanmış farklı enstrümanlar kullanması bu ve benzer politika araçları kullanmak yerine o bölgenin özelliğine uygun öz bölge ihtiyaçları için tasarlanmış farklı enstrümanlar kullanması önemlidir. Programların siyasi günübirlik mülahazalardan uzak tutulması uzun vadeli hedefleri benimsemesi ve sürdürülebilir olması gerekmektedir. Bir diğer konu ise ajansların kısıtlı bütçelerle bölgesel farklılıkları gidermesi beklenmekte hacimlerine ve kapasitelerine uyumsuz büyük hedefler yüklenmektedir. Bu sebeple gelir olanaklarının artırılması yerel yönetimlerde verimsiz ve zaman zaman israfa varan, plansız ve yerindelik denetimine tabi olmayan kaynakların kalkınma ajanslarına aktarılması gerekmektedir. Kalkınma ajansları ile sunulan desteklerin ürettiği istihdam, sosyal fayda, ve katma değer ölçüleri de dikkate alınarak değerlendirilecek bir denetim mekanizması oluşturulmalıdır.
8. Katılımcı	Her şeyden önce personel ve yönetim vizyonu geliştirilmelidir. Rehberlik ve danışmanlık hizmeti ön plana çıkarılmalıdır. Daha çok özel sektör mantığına yönelmeli ve merkezi yönetimin kalkınma ajansları üzerindeki etkileri azaltılmalıdır.
9.Katılımcı	Yönetimin vizyonunun geliştirilmesi ve uygulamaların iyi denetlenmesi gerekir. Kalkınma ajanslarının hibe veren

	kurum olma durumundan çıkarılmalıdır. Az gelişmiş bölgelere daha fazla yoğunlaşarak verilecek desteklerle ilgili olarak bürokratik aşamaların azaltılması ve ilgili her kurum ve kuruluşun kolaylıkla anlayıp uygulayabileceği bir uygulama gerçekleştirilmelidir.
10.Katılımcı	Bölge Kalkınma ajanslarının daha başarılı olmaları için gelecekteki rolleriyle ilgili olarak vizyoner projelere daha ağırlık verilmeli, kalkınma ajansları özel sektöre daha açık hale getirilmelidir. Kamunun yapmakla yükümlü olduğu plan, program ve projelere teknik desteğin dışında hibe verilmemelidir. Strateji ve vizyoner bir bakış açısı oluşturmak için bu meyanda çalışılmalıdır.

Katılımcı 1 soru ile ilgili görüşünü “*bölgesel kalkınma ajanslarının başarılı olması için yapması gerekenler arasında nitelikli personel, bilimsel verilere kolay ulaşılabilmesi için sistem hazırlanabilir bununla birlikte bölgeler baz alınarak destek programları hazırlamak yerine iller bazın da destek programları hazırlamak daha faydalı olacaktır*” belirtmiştir.

Katılımcı 2 ve 7'nin sorulan soruya ilişkin cevapları şu şekilde olmuştur.

“*Hazırlanan bölgesel kalkınma planların bölgenin kendi özelliklerinin dikkate alınarak hazırlanması ile daha etkili olacağını bununla birlik ekonomik, sosyal, toplumsal ve çevresel boyutlarının da daha ayrıntılı bir şekilde inceleneceğini düşünüyoruz*”.

4.2. Hokkaido ve Marka Kalkınma Ajanslarının Karşılaştırılması

Çalışmamızın özelinde Hokkaido ve Doğu Marmara Kalkınma ajansı incelenmiş olup temelinde önemli farklılıkları içermektedir;

Hokkaido Kalkınma ajansına özel olarak Japonya hükümeti tarafından 1950 yılında “Hokkaido Kalkınma Kanunu“ çıkarılmış ve yapılan yatırım ve teşvikler temelini bu kanundan almaktadır. Marka ise 2006 yılında AB uyum yasalarına istinaden kurulmuştur.

Hokkaido Kalkınma kanununda; Hokkaido'nun kalkınması için özel amaçlı devlet kurumu, Hokkaido'nun kalkınması için kapsamlı kalkınma planı, Hokkaido'nun kalkınması için hükümetin yoğun yatırımları, Bölgesel kalkınma için

politika tabanlı finansman ve Soğuk bölge için teknoloji olmak üzere 5 temel ilke belirlenmiştir. Ülkemizde ise genel kanun uygulamasının yansımaları olarak kalkınma ajanslarının her bölgeye uygulanan klasik örgütlenme yapısı benimsenmiştir.

Burada öne çıkan bir diğer durum ise Japonlarda yapılan iş ve işlemlerle ilgili olarak planlama aşaması çok uzun bir evre almakta bundan dolayı da hata payı azalmaktadır. Hokkaido kalkınma ajansında görüldüğü gibi yaklaşık olarak 150 yıldır başarılı bir sistematik içerisinde bölgeye yönelik olarak hedefler gerçekleştirilmektedir.

İhtiyaç olan bölgelere Hokkaido da olduğu gibi ihtiyaca binaen yatırım yapılmakta ve desteklenmektedir. Burada ulaşım, alt yapı, gelişmişlik, coğrafi avantaj gibi unsurlar ön plana çıkmaktadır. Hokkaido ciddi destekler alarak ciddi toprak tarıma kazandırılmış, çeşitli teşviklere sahip olmuştur. Bizde ise kalkınma ajansları daha öncede belirtildiği gibi bölgede coğrafi yakınlığa göre belirlenmekte bazen her tarafa hitap etmeyen yatırımlar teşvik edilebilmektedir.

Burada önemli bir farkta Japonya ve Türkiye'deki yaşam farklılıkları ön plana çıkmaktadır. Japonya'da profesyonel bir bakış açısı ile işlerin üzerine gidilmekte ve planlamaya çok önem verilmektedir.

Japonlar genel olarak başarıya ulaşmayacak işlere yatırım yapmayacaklarını belirttiler. Deneme işinden ziyade sonuç odaklı çalışmaktalar. Devlet kurumları, bunlara belediye ve okullar da dâhil, genel olarak İngilizlerin yapı tarzını yansıttığı görülmektedir. Her ne kadar dışarıdan farklı görünse de batı etkisi göz ardı edilemeyecek seviyededir. Hatta batılı bir hayat tarzına doğru etkileşim içerisinde oldukları söylenebilir.

Hokkaido bölgesinde uygulanan projeler (42 sayfa bkz.) açısından bir değerlendirme yapılırsa;

Yakın zamanda destekler alt yapı ve gelişmelerin belirli seviyeye gelmesinden dolayı, Yol iyileştirme manzarasının geliştirilmesi daha çok görsellikler ön plana çıkmakta, bizde ise daha çok altyapı yatırımları yeterli seviyeye ulaşamadığından desteklenmektedir.

Hokkaido bölgesinde genel olarak çok soğuk ve kalabalık olmasından dolayı işçi bulma sıkıntıları, pazar problemleri maliyetlerin yükselmesi gibi bir durum ortaya koysa da bu problemler devlet eliyle sübvansede edilerek aşmaktadır. Bizde de vergi muafiyeti, ihracat destekleri, çalışanların sigorta giderlerinin karşılanması gibi benzer uygulamalar bulunmaktadır.

Hokkaido'da engelli, yaşlı ve düşünlere yönelik gerçekleştirilen projelerde kamu çalışanlarının yanında ayrıca gönüllü çalışan kişilerinde olduğu, bu kurumun hizmetinden faydalananların durumuna göre kuruma katkı yaptıkları, kurum aracılığıyla üretime katkı sağlayanların bunlardan kazanç sağladığı görülmektedir. Her şeyden önemlisi de belli bir düzen ve nizam içerisinde toplumun dezavantajlı kesimi olan yaşlı ve engellilerin sosyal hayatın tam ortasına yerleştirilerek sosyalleşmenin sağladığı tarafımca gözlemlenmiştir. Bu durum ülkemizde güzel örnekler olsa da yeterli seviyeye ulaşmadığı görülmektedir.

Japonya'da Turistik Cazibelerini ön plana çıkarılmaya çalışılmaktadır. Burada uygulanan kar festivali, gece manzaraları, yol manzaraları, bahçe düzenlemeleri sonucunda bu bahçelerin gezilmesi gibi faaliyetler yapılmaktadır. Marka'nın kapsadığı bölgede ise Japonya'da olduğu gibi turizm sektörünün kapasitesinin ve rekabet gücünün artırılması, markalaşarak cazibe merkezi haline gelmesi ve kaynaklarını hem koruyarak hem de kullanarak sürdürülebilir kalkınmasına katkıda bulunmak amaç edinilmiştir. Bu şekilde Turistik cazibeler ön plana çıkarılmaya çalışılmaktadır. Burada belirtilmesi gereken önemli bir fark bölgede var olan tarihi kültürel alanların restore edilerek Turizme kazandırılmaya çalışılması (örneğin Konuralp tarihi kent projesi) amaçlanmaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Bu çalışmada, kalkınma olgusunun yerel ve bölgesel boyutları göz önünde bulundurularak, kalkınmanın sadece ekonomik bir gelişmeden ibaret olmadığı ve sosyal, kültürel, ekonomik, ve çevresel boyutları da olduğu düşüncesinden hareketle, Türkiye ve Japonya'daki kalkınma ajansların yapmış oldukları faaliyetler incelenmiştir.

Kalkınma; içerisinde büyümeyi de barındıran bu yönüyle ekonomik, sosyal, kültürel ve birçok alanda sürekli olarak ilerleme, gelişme ve dolayısıyla toplumsal refahta meydana gelen artış olarak tanımlamak mümkündür.

Bu çalışmada Kalkınma türlerini, sürdürülebilir, yerel, kırsal ve bölgesel kalkınma olmak üzere dört başlık altında incelenmiştir. Bu başlıklar içerisinden çalışmamıza temel teşkil eden kırsal kalkınma; köy ve şehir arasındaki Sosyal, kültürel ve ekonomik olarak ortaya çıkan farklılıkların bertaraf edilmesi amacıyla gerçekleştirilen değişim ve gelişimi tanımlamaktadır. İşte bu farklılıkları ortadan kaldırmak amacıyla Dünyada ve Ülkemizde bölge kalkınma ajansları kurulmuştur. Çalışmamın merkezinde Türkiye'deki kalkınma ajansları ile Japonya'daki Kalkınma ajansları incelenmiştir. Devamında ayrıntılı olarak Doğu Marmara Kalkınma Ajansı (MARKA) ve Japonya'daki Hokkaido kalkınma ajansı incelenmiştir.

Japonya ile ilgili olarak TC. İçişleri Bakanlığı ile JICA (Japan International Cooperation Agency) tarafından gerçekleştirilen "Mülki İdare Amirlerinin Kırsal Kapasitelerinin Arttırılması Projesi" kapsamında incelememizin konusu ocak-şubat 2017 döneminde 1 aylık yerinde ziyaret ve inceleme yaptığımız Japonya'nın Hokkaido bölgesinde elde edilen sonuçlar kısaca aşağıda özetlenmiştir.

Japonya'nın yüz ölçümü 377.972 km², nüfusu ise 126.952.000'dir. Ülkemizin yüz ölçümü 783562 km², nüfusu ise 77.696.000'dir. Yüz ölçümü bakımından

Türkiye'nin yaklaşık olarak yarısına sahip olan Japonya'da nüfus yoğunluğu yüksektir. Ülkemizin aksine doğu batı şeklinde bir coğrafi yapıdan ziyade kuzey güney şeklinde bir coğrafi yapı bulunmaktadır.

Japonya, coğrafik alan olarak 8 bölgeye ayrılmıştır. Bunlar sırasıyla; Hokkaido, Tohoku, Kanto, Chubu, Kinki, Shikoku, Chugoku, Kyushu ve Okinawa bölgeleridir. Türkiye ise 7 bölgeye ayrılmıştır.

Genel olarak günümüz itibariyle Japonya'da 47 il (veya eyalet denebilir), 1719 ilçe, belediye ve köy standardında yerleşim mevcuttur. Belirtilmesi gereken diğer bir husus ise, Japonya'nın irili ufaklı 6.852 adaya sahip bir adalar ülkesi olmasıdır. İllerin başında seçilmiş valiler ve yönetiminde il meclisi, belediyelerin başında seçilmiş belediye başkanları ve meclis üyeleri bulunmaktadır. Buna karşın Türkiye'de 81 il ve bu illere bağlı 905 ilçe bulunmaktadır. Merkezi yönetim; Bakanlıklar, Valilik ve kaymakamlıkları içinde barındırırken, yerel yönetim; il, belediye ve köy şeklinde bir yapıya sahiptir.

Japonya'da bölgesel kalkınma ile ilgili olarak ciddi bir şekilde gündeme alınması 2. Dünya savaşından sonra olmuştur. 2. Dünya savaşından önce kalkınma ile ilgili olarak sadece 1868 den itibaren Hokkaido bölgesindeki Kalkınma hamleleri başlamıştır. Ülkemizde ise AB uyum yasalarının yansıması olarak bölge kalkınma ajansları 2006 yılında kurulmuştur. Bunların öncesinde ülkemizde Gap ve Doğu Anadolu Kalkınma Programı (Dakap) gibi benzer kuruluşlar kurulmuştur.

Japonya'da Bölgesel Teşvik Kanunları çıkartılarak bölge kalkınması sağlanmıştır. Bu teşvik kanunlar sayesinde belirlenen bölgelere kamu projeleriyle ayrıcalıklı uygulamalar yapılmıştır. Türkiye'de ise Gap gibi kuruluşlar bu anlamda bölgesel teşvik olarak desteklenmişse de Bölgesel kalkınma ajansları illerin gelişmişlik düzeyinden ziyade coğrafi yakınlıklarına göre belirlenmiştir.

Yapılan değerlendirmeler ışığında kalkınma ajanslarının yapıları Ülkemiz ve Japonya açısından değerlendirildiğinde kültür ve ihtiyaç farklılıklarının bu kurumların işleyişinde önemli bir rol oynadığı, dolayısıyla planlanan ve akabinde

gerçekleştirilen iş ve işlemler bu farklılıklardan kaynaklı olarak değişiklik göstermektedir.

Öte yandan bu tez çalışmasında ayrıca, on üst düzey yönetici ile görüşmeler yapılmıştır. Çalışma kapsamında, katılımcıların görüşleri incelendiğinde, kalkınma ajanslarının hedefleri arasında tüm bölgeleri kapsayan kalkınma planları hazırlanmalı, bölgelerin sahip olduğu kaynakları rekabet edilebilir seviyeye getirilmeli, bölgelerin rekabet üstünlüklerini belirleyerek bunları sürdürülebilir hale getirilmeli, bölge potansiyellerinin açığa çıkarılmasında girişimciliğin temel araç olarak kullanılmasına özen gösterilmeli şeklinde belirtmişlerdir. Kalkınmaya yönelik geliştirilen plan ve politikalar incelendiğinde, sürdürülebilirlik ilkesi bağlamında bölgelerin/yörelere gelişmesine ve büyümesine katkıda bulunması temel gayedir. Bununla birlikte bölgeler/yörelere arasındaki gelişmişlik düzeyini önemli ölçüde azaltmaya katkı sağlamasıdır. Bölgesel kalkınma ajanlarının bölgelere önemli katkıları bulunmaktadır. Bu katkıların başında bölgeler arasındaki eşitsizliği ortadan kaldırma, bölgelerin rekabette farklılaşmaları ve böylece rekabet avantajı elde etmeleri gelmektedir. Bölgesel kalkınma ajanlarının bu önemli katkıları elde edebilmesi için etkin bir biçimde hazırlayacakları planlamalara ihtiyaç vardır.

Katılımcılardan elde edilen bilgiler ışığında, kalkınma ajanslarının kuruluş misyonları ile uygulamalarının farklı olduğu yönündedir. Katılımcılardan alınan diğer bilgiye göre, kalkınma ajanslarının sadece ekonomik boyutu ele aldıklarını çevre, sosyal ve toplumsal faaliyetlerinin yeterince destek verilmediği şeklindedir. Bu bağlamda, kalkınma ajanslarının kuruluş amaçlarının “bölgelerarası eşitsizliği ortadan kaldırma” amacına ulaşabilmesi zor olabilir. Bununla birlikte, kalkınma ajansları tarafından verilen hibe ve desteklerle ilgili olarak amaca ne kadar ulaştığına yönelik etki analizlerinin iyi yapılması gerektiği vurgulanmaktadır. Öte yandan, kalkınma ajanslarının sosyal anlamda küçük işletmelere sağladığı politikalar ile gelişmesine katkı sağladığı görülmektedir.

Katılımcılardan elde edilen diğer bir bilgiye göre, bölgesel kalkınma planlarının bölgede bulunan illeri ekonomik anlamda olumsuz etkilemektedir. Bunun

nedeni olarak ise kalkınma ajanslarının bölgelerarası eşitsizliği sağlamak yerine büyük illere daha fazla proje desteği ve yatırım yapımı ile küçük illere bu oranda desteğin sağlanamamasıdır. Bu durumun büyük illeri ile küçük iller arasında gelişmişlik düzeyi daha da arttırabilecektir. Bölgesel kalkınma plan ve politikalarının başarılı olabilmesi için öncelikle ülke genelinde ortaya konacak olan bir ulusal plan çerçevesinde faaliyetlerin düzenlenmesi büyük yarar sağlamaktadır. Katılımcılardan elde edilen bulgular kapsamında, bölgelerin kendilerine özgü ayrıcı özelliklerinin planlamalarda daha fazla dikkate alınması gerekliliğidir. Kalkınma ajansların her bölgede benzer politika araçları kullanmak yerine o bölgenin özelliğine uygun bölge ihtiyaçları için tasarlanmış politikaların kullanması çok önemlidir. Ayrıca kalkınma ajanslarından planlarının uzun vadeli hedefleri benimsemesi ve sürdürülebilir olması çok önemlidir.

Katılımcılardan alınan cevaplara göre bölgesel kalkınma uygulamasının etkin ve başarılı olması için hazırlanan politikaların ekonomik boyutunun yanında çevresel, sosyal ve toplumsal boyutlarının da dikkate alınarak hazırlanması gerektiğidir. Bunun yanında hazırlanan planlarının önceliğinin ulusal hedeflere uyumlu olması ve her bölgenin rekabet avantajlarını ve üstünlüğünü sağlayacak planlarının yapılması gerektiğidir. Bölgesel kalkınma ajanslarının başarılı olması için yapması gerekenler arasında nitelikli personel, bilimsel verilere kolay ulaşılabilmesi için sistem hazırlanabilmesidir. Bununla birlikte bölgeler baz alınarak destek programları hazırlamak yerine iller bazın da destek programları hazırlamak daha faydalı olacağı belirlenmiştir. Ayrıca, bölgenin yapısını iyi anlamak gerekliliğidir. İhtiyaç analizlerinin iyi belirlenerek bunlara göre planlamaların iyi yapılması gerekliliği tespit edilmiştir. Öte yandan, bölgenin kendi özelliklerinin dikkate alınarak hazırlanan planlarının daha etkili olacağıdır. Bölgesel kalkınma ajanslarının daha başarılı olmaları için vizyoner projelere daha ağırlık verilmeli ve kalkınma ajansları özel sektöre daha açık hale getirilmesi büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, kamu ve özel sektör bir arada çalışabileceği projelerin oluşturulması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Bölgesel kalkınma ajanslarının yapmış oldukları planlar oldukça çok iyi bir biçimde hazırlandıkları ortadadır. Fakat planların uygulamada ortaya çıkan sorunlar nedeni ile hedefe ulaşmada problemlerin çıkabileceği yönündedir. Öte yandan,

bölgesel kalkınma planlarının sadece ekonomik anlamda desteklenmesi değil, bunun yanında çevresel ve sosyal planlarının yapılması ile bölgeler arası eşitsizliğin ortadan kaldırılmasının da önemli bir rol oynayabilecektir.

5.2. Öneriler

- Bölgesel kalkınmanın çevresel, ekonomik ve sosyal etkileri üzerine nicel bir araştırma yapılabilir,
- Bölgesel kalkınmanın yerel halk üzerindeki etkisine yönelik bir araştırma yapılabilir,
- Bölgesel kalkınmanın ajansların yapmış oldukları faaliyetler diğer illeri kapsayacak şekilde kıyaslama yapılabilir.
- projeye göre ihtiyaç değil ihtiyaca göre proje geliştirilmelidir.
- Bu çalışmada Japonya'daki kalkınma ajansların yapmış oldukları faaliyetler incelenmişti bunun dışında farklı ülkelerin kalkınma ajanlarının yaptıkları faaliyetlere ilişkin araştırmalar yapılabilir.
- Kalkınma ajanslarının bilimsel yönü eksik kalmakta yönetimine üniversitelerin dahil edilmesi gereklidir.

KAYNAKÇA

5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu Ve Görevleri Hakkında Kanun Kabul Tarihi: 25/1/2006 Yayımlandığı R. Gazete: Tarih: 8/2/2006 Sayı: 26074 Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5 Cilt : 45

Altunay, E., Oral G. ve Yalçınkaya, M. (2014). Eğitim Kurumlarında Mobbing Uygulamalarına İlişkin Nitel Bir Araştırma, Sakarya University Journal of Education, 4 (1), 62-80.

Arslan, K. (2005). Bölgesel Kalkınma Farklılıklarının Giderilmesinde Etkin Bir Araç: Bölgesel Planlama Ve Bölgesel Kalkınma Ajansları. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,4 (7) s.275-294.

Ataseven, B. (2012). “Nitel Bilimsel Araştırmalarda Veri Kalitesinin Önemi”, Marmara Üniversitesi, İ.İ.B. Dergisi, Cilt.33, Sayı.2, (543-564)

Avaner, T. (2005) Bölge Kalkınma Ajansları: Nedir, Ne Değildir? , Paragraf Yayınevi, Ankara

Aydın, H.İ. ve Yıldırım, H. (2013). Kırsal Kalkınmanın Yeniden Yapılanması Sürecinde Yerel Aktörler. Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi, 2 (4), s.28-42.

Baran, B. (2006) Avrupa Birliği Sürecinde Türkiye’de Bölgesel Kalkınma Ajansları, Yayınlanmamış kaymakamlık Tezi, Ankara.

Berber M. ve Çelepçi E. (2005). Karadeniz Bölgesel Kalkınma Sempozyumu, 13–14 Ekim, Bildiriler Kitabı ss. 146–155, Trabzon.

Bülbül, T. (2003). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinde Görev Yapan Öğretim Üyelerinin Lisansüstü Öğretime Öğrenci Seçme Sürecine İlişkin Görüşleri, Ankara University, Journal Of Faculty Of Educational Sciences, 36(1-2).

Büyükbaş, H, (2003). Japon Modernleşmesi Üzerine (1868-1912), Bilim name III, s. 65-86.

Büyüköztürk, Ş. Şekercioğlu, G. ve Çokluk, Ö. (2014). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, (18. Baskı), Ankara: Pegem

Coşkun, R. vd., (2015). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı, (8. Baskı), Sakarya: Sakarya Kitabevi.

Çatlak, Ş., vd., (2015). Scratch Yazılımı İle Programlama Öğretiminin Durumu: Bir Doküman İnceleme Çalışması. Journal Of Instructional Technologies & Teacher Education, 4(3), 13-25.

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT), (2000). Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Yayın No:2592, Ankara.

Dinler, Z. (1994). Bölgesel İktisat, Bursa, Ekin Kitabevi Yayınları.

DPT. (2000), Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 2001-2005, DPT Yayınları, Ankara

Dülgeoğlu, E. (2003). Kalkınma Ekonomisi, Bursa, VI. Basım.

Engin, C. (2011). Kalkınma Ajansları: Türkiye Ve İngiltere Ülke Örnekler. Sosyal Ve Beşeri Bilimler Dergisi Cilt 3, No 2, s. 65-77. (Online)

Erbaş, M.S. (2014). Dünyada Ve Türkiye’de Kalkınma Ajansları: Türkiye Genelinde Kalkınma Ajansları İle TR52 Bölgesi Mevlana Kalkınma Ajansının Faaliyetleri. Türk İdare Dergisi, Sayı 478. S. 65-90

EURADA (1999). Creation, Development and Management of RDA’s: DoesItHaveTo Be SoDifficult.

Gegez, E.A. (2007). Pazarlama Araştırmaları, (2.baskı), İstanbul: Beta Yayıncılık.

Harris, J. M. (2000). Basic Principles of Sustainable Development. Global Development and Environment InstituteWorking. (Çev. E. Özmete)

Işık, N. Baysal, D. ve Ceylan, O. (2010). Bölgesel Kalkınma Farklılıklarının Giderilmesinde Bir Politika Aracı Olarak Kalkınma Ajansları. Niğde Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi, Cilt (3), Sayı:2, s.1-18. 1

Işık, N. ve Baysal D. (2011). Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Türkiye'de Kırsal Kalkınma Politikaları: Genel Bir Değerlendirme. C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 12, Sayı 1 S. 165-186.

Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, (14. Baskı), Ankara: Nobel Yayınları.

Kaya, E. (2007). Kent Yönetiminde Yeni Yaklaşım: Yerel Kalkınma Yönetimi. İstanbul, Okutan Yayınevi.

Koyuncu, A. (2015) Kalkınma Ajansları açısından Ülke Modelleri Karşılaştırması, Dünya Kalkınma Ajansları Kongresi, İzmir

Krippendorff, K. (2004). *Content Analysis: An Introduction To Its Methodology* (2nd Ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Loş, N. (2011). Kalkınma Ve Yönetişim İlişkisi Üzerinden 90 Sonrası Türkiye'de Kalkınma Politikaları. İstanbul. Yüksek lisans tezi

Özdemir, M. (2010). Nitel Veri Analizi: Sosyal Bilimlerde Yöntembilim Sorunsalı Üzerine Bir Çalışma. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(1), 323-343.

Özen, P., (2005). Bölge Kalkınma Ajansları, TEPAV Yayınları.

Paksu, A. (2014). Kalkınma Ajanslarının Bölgesel Kalkınmaya Etkisi, İpekyolu Kalkınma Ajansı Örneği. Gaziantep. Yüksek lisans tezi

Şimşek, H. (2009). Eğitim Tarihi Araştırmalarında Yöntem Sorunu, Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences, vol: 42, no: 1, 33-51

Tolunay, A. ve A. Akyol. (2006). "Kalkınma ve Kırsal Kalkınma: Temel Kavramlar ve Tanımlar. Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, Sayı: 2, s.116-127.

Türnüklü, A. (2000). Eğitim Bilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 6(4), 543-559.

Usta, A. (2012). Sorunsaldan Sonuçlara Bilimsel Araştırma Süreci: Bir Araştırma Raporu Modeli Örneği, ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, Issn: 1309-9302 , Cilt: 3 Sayı: 5 Haziran

Usta, S. ve Akyol, B. (2015) Bölgesel Kalkınma Aracı Olarak Bölgesel Kalkınma Ajansları: Macaristan Örneği 7. Uluslararası Balkanlarda Sosyal Bilimler Kongresi s.1057-1067.

World Commission on Environment and Development (1987). Our Common Future.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2000). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, (2.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, (6.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016), Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, 10.Baskı, Ankara, Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, A. (2010) Kalkınma Ajansları Ve Yerel Yönetişim. Türk İdare Dergisi, Sayı: 466. S.175-195.

Zengin, E., vd., (2014). Yerel Yönetimler Ve Yerel Kalkınma. Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3 (2), s. 95-120.

İnternet Kaynakları

(Hokkaido Genel Politikalar Müdürlüğü Uluslararası şube m. mr Soga 24ocak 2017 sunumundan).

(<http://www.cas.go.jp/jp/seisaku/hourei/data/hd.pdf>, (erişim tarihi 30.12.2017).

(http://www.mlit.go.jp/en/hkb/about_h.html, 2017). Japonya Arazi, altyapı, ulaştırma ve turizm bakanlığı 18.02.2017. okunup özetlenmiştir.)

(http://www.mlit.go.jp/en/hkb/about_h.html, Japonya Arazi, Altyapı, Ulaştırma ve turizm bakanlığı 18.02.2017. okunup özetlenmiştir.)

(IDA, 2017/1). Taizo IDA, arazi, altyapı, ulaştırma ve turizm bakanlığı, Hokkaido kalkınma Bürosu, Geliştirme ve Denetleme bölümü; Uluslararası dairesi Başkanı, Hokkaido Kapsamlı Kalkınma Sistemi 23.01.2017 sunumu

(IDA, 2017/2). (Taizo IDA Uluslararası İlişkiler Bölümü Başkanı, Geniş Bölge Yönetiminin Görevleri ~Hokkaido'da Yerel Yönetime Genel Bakış~ 06.02.2017 sunumundan).

(Suçtan Uzak, Güvenli ve Rahat Bölgenin Yapılanması Hakkında sunumdan. 24.01.2017 Hokkaido Çevre-Yaşam Dairesi Başkanlığı Yaşam Güvenliği Müdürlüğü İl Halk Yaşam Şubesi Müdürü Hiroyuki Fujimura).

24 Ocak 2017 Geniş Bölge Yönetiminin Görevleri, Mr. Soga, Hokkaido il Genel Politika Böl. Uluslararası Şube Müd. Sunumundan

http://web-japan.org/factsheet/en/pdf/e02_regions.pdf, (erişim tarihi: 05.02.2018).

http://www.ankaraka.org.tr/tr/organizasyon-yapisi_3.html, (erişim tarihi: 18.02.2017).

<http://www.cas.go.jp/jp/seisaku/hourei/data/hd.pdf>, (erişim tarihi 30.12.2017).

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/08/20140827-1.htm>, (erişim tarihi: 25.03.2018).

<http://www3.kalkinma.gov.tr/PortalDesign/PortalControls/WebContentGosterim.aspx?Enc=51C9D1B02086EAFB87C09C48D70E71D1> (erişim tarihi: 18.02.2018).

Kalkınma Ajansları Proje Ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği 8 Kasım 2008
Cumartesi Sayı : 27048

Kalkınma Ajansları Yatırım Destek Ofisleri Yönetmeliği Sayı: 29101 27
Ağustos 2014 çarşamba tarihli Resmi Gazete

M. Sato, Ocak 2017 Toyoma Tarım Kulübü Sunumu.

Shigekazu, Sato, Hokkaido Regional Development Bureau, (erişim tarihi: 30.01.2017).

www.marka.org.tr/sayfa/13/74/hakkimizda, (erişim tarihi: 28.12.2017)

www.mevzuat.gov.tr, (erişim kaynağı: 21.12. 2017).

EKLER

Ek 1: Görüşme Formu ve Soruları

Sayın Katılımcı;

Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Toplam Kalite Yönetimi Anabilim Dalı'nda yürütmekte olduğum “Bölgesel Kalkınma Ajanslarının Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma” adlı yüksek lisans tezi için veri toplanması amaçlanmaktadır. Vermiş olduğunuz bilgiler başka bir alanda kullanılmayacaktır. Soruları içtenlikle yanıtlamanız, araştırmanın sağlıklı sonuçlar verebilmesi açısından oldukça önemlidir. İlginiz ve katkılarınız için teşekkür ederiz.

İsmail SÜNDÜK

Düzce Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sorular;

1. Kalkınma ajansları uygulamaları hakkında kuruluş misyonuyla, pratikteki uygulamalar arasında sapmalar olduğunu düşünüyor musunuz?
2. Bölgesel ölçekte üretilen kalkınma politikalarının toplumsal (sosyal) anlamda yerel ölçekte olumlu ve olumsuz etkileri hakkında neler düşünüyorsunuz?
3. Bölgesel ölçekte üretilen kalkınma politikalarının çevresel anlamda yerel ölçekte olumlu ve olumsuz etkileri hakkında neler düşünüyorsunuz?
4. Bölgesel ölçekte üretilen kalkınma politikalarının ekonomik anlamda yerel ölçekte olumlu ve olumsuz etkileri hakkında neler düşünüyorsunuz?
5. Ülkemizdeki bölgesel kalkınma uygulamaları hakkında ne düşünüyorsunuz?
6. Başarılı bir bölgesel kalkınma planında olması gereken unsurlar neler olmalıdır?
7. Bölgesel kalkınma uygulamasının etkin ve başarılı olabilmesi için süreç nasıl tasarlanmalı ve nelere dikkat edilmelidir?
8. Bölgesel kalkınma politikalarının uygulama aracı olarak bölgesel kalkınma ajanslarının daha başarılı olması için gelecekteki rolleri neler olmalıdır?

Ek 2: MARKA Örnek Projeler²

Tablo 9. Modern Uygulamalar ve Yenilikçi Yöntemler ile Düzce Turizm Altyapısının Güçlendirilmesi Projesi

Proje Genel Bilgileri

Başvuru Sahibi Adı	DÜZCE VALİLİĞİ
Proje Adı	Modern Uygulamalar ve Yenilikçi Yöntemler ile Düzce Turizm Altyapısının Güçlendirilmesi Projesi
Proje Süresi	24
Projenin Yeri	DÜZCE-Merkez (Ana İlçe), DÜZCE-Yığılca, DÜZCE-Akçakoca, DÜZCE-Cumayeri, DÜZCE-Gölyaka, DÜZCE-Çilimli, DÜZCE-Gümüşova, DÜZCE-Kaynaşlı

Proje Özeti

Projenin Genel Amacı	Düzce ili turizm sektörünün kapasitesinin ve rekabet gücünün artırılması, markalaşarak cazibe merkezi haline gelmesi ve kaynaklarını hem koruyarak hem de kullanarak Düzce'nin sürdürülebilir kalkınmasına katkıda bulunmaktır.
Projenin Özel Amacı	Modern uygulamalar ve yenilikçi yöntemler ile Düzce turizm altyapısının güçlendirilmesidir.
Hedef Gruplar / Müşteriler	Düzce İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü İl ve ilçe belediyeleri Kamu kurumları , İlçe kaymakamlıkları, Düzce Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Düzce Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Düzce Halk Eğitim Müdürlüğü vb. turizm konusunda çalışmalar yapan tüm kurumlar Sivil toplum kuruluşları Bölge halkı Yerli ve yabancı turistler Turizm İşletmeleri, otel, pansiyon, restoran, kafe, hediyelik eşya mağazaları, seyahat acentesi, rehberler vb. Düzce esnafı Yerel yatırımcılar

² Aşağıdaki örnek projeler Marka'nın Düzce Proje ofisinden elde edilmiştir.

<p>Nihai Yararlanıcılar</p>	<p>Düzce İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü İl ve ilçe belediyeleri Kamu kurumları, İlçe kaymakamlıkları, Düzce Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü, Düzce Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Düzce Halk Eğitim Müdürlüğü vb. turizm konusunda çalışmalar yapan tüm kurumlar Sivil toplum kuruluşları Bölge halkı Yerli ve yabancı turistler Turizm İşletmeleri, otel, pansiyon, restoran, kafe, hediyelik eşya mağazaları, seyahat acentesi, rehberler vb. Düzce esnafı Yerel yatırımcılar</p>
<p>Beklenen Sonuçlar</p>	<p>1.Proje ekibi ve çalışma ofisi İdare bünyesinde oluşturuldu, 2. Proje kapsamında mal ve hizmet alımları tamamlandı, 3. Proje kamuoyu bilgilendirme toplantısı düzenlendi, 4. Modern uygulamalar hayata geçirilerek Düzce turizm altyapısı güçlendirildi, 4.1. Turizm danışma bürosunun inşaatı tamamlandı, 4.2. Turizm danışma bürosu ofis ekipman ve malzemelerinin alımı gerçekleştirildi, 4.3. 4 adet dış mekan bilgilendirme kiosk cihazları yerli ve yabancı turistlerin hizmetine sunuldu, 4.4.Turizm danışma bürosu personeline mesleki yeterlilik kazandırıldı, 4.5.Turizm danışma bürosu yerli ve yabancı turistlerin ve sektör temsilcilerinin hizmetine sunuldu, 4.6.Tanıtıcı ve görsel materyaller hazırlanarak projenin geniş kapsamlı tanıtımı yapıldı, 4.7. Düzce İl Kültür Turizm Müdürlüğü ve Düzce Üniversitesi işbirliğiyle hazırlanan Düzce Tarihi Kitabı basıldı, 5.Yenilikçi turizm uygulamaları ile Düzce turizm altyapısı güçlendirildi, 5.1. Düzce Turizm internet sitesi hazırlandı ve yerli ve yabancı turistlerin hizmetine sunuldu, 5.2. Düzce turizm aktiviteleri internet reklamları ile İlin cazibe merkezleri ön plana çıkartıldı, 5.3. Sportif turizm aktiviteleri tanıtım broşürü ve haritası hazırlandı ve sektör temsilcileri ile paylaşıldı, 5.4. Doğa yürüyüş parkurları, yeni bir anlayışla turistlerin taleplerini karşılayacak nitelikte ve geleneksel yürüyüş güzergahlarını içerecek şekilde sayısal olarak arttırıldı, 5.5. Alternatif turizm aktiviteleri yenilikçi uygulamalar ile çeşitlendirildi, 6. Proje ara ve sonuç raporları hazırlandı.</p>
<p>Temel Faaliyetler</p>	<p>1. Proje ekibinin oluşturulması, 2. Proje kapsamında mal ve hizmet alımlarının tamamlanması, 3. Proje kamuoyu bilgilendirme toplantısı, 4. Modern uygulama yöntemi ile Düzce turizm altyapısının güçlendirilmesi, 4.1. Turizm danışma bürosunun inşaatının yapılması, 4.2. Turizm danışma bürosu ofis ekipman ve malzemelerinin alımı , 4.3. 4 adet dış mekan bilgilendirme kiosk alımı ve kurulumu, 4.4. Turizm danışma bürosu personel eğitimi, 4.5. Turizm danışma bürosunun açılışı, 4.6. Proje tanıtıcı ve görsel materyallerinin hazırlanması, 4.7. Düzce İl Kültür Turizm Müdürlüğü ve Düzce Üniversitesi işbirliğiyle hazırlanan Düzce Tarihi Kitabının basımı,</p>

	5.Yenilikçi yöntemler ile Düzce turizm altyapısının güçlendirilmesi, 5.1. Düzce turizm internet sitesinin yapılması ve yönetimi, 5.2. Düzce turizm aktiviteleri internet reklamları yönetimi, 5.3. Sportif turizm aktiviteleri tanıtım broşürünün ve haritasının hazırlanması, 5.4. Doğa yürüyüş parkurlarının, yeni bir anlayışla turistlerin taleplerini karşılayacak nitelikte ve geleneksel yürüyüş güzergahlarını içerecek şekilde sayısal olarak arttırılması, 5.5. Alternatif turizm aktivitelerinin yenilikçi uygulamalar ile çeşitlendirilmesi, 6. Proje ara ve sonuç raporlarının hazırlanması.
--	---

Tablo 10. Konuralp Tarihi Kent Meydanı Düzenleme ve Restorasyon Projesi

Proje Genel Bilgileri

Başvuru Sahibi Adı	Düzce Ticaret ve Sanayi Odası
Proje Adı	Konuralp Tarihi Kent Meydanı Düzenleme ve Restorasyon Projesi
Proje Süresi	30
Projenin Yeri	DÜZCE-Merkez (Ana İlçe)

Proje Özeti

Projenin Genel Amacı	Düzce’de mevcut bulunan tarihi mekanların turizme kazandırılması amacıyla Konuralp tarihi yerleşiminin gün yüzüne çıkarılması.
Projenin Özel Amacı	Zamanın tahrip gücüyle ve/veya yanlış ve bilinçsiz uygulamaların bir sonucu olarak deforme olan tarihi yapıların onarılarak kent kimliğine kazandırılması Konuralp tarihi kent meydanının turistik bir vizyon edinmesi Kent belleği açısından önemli olan tarihi yapıların özgün hali ile sergilenmesi, somut olan kültürel mirasın belleklerde bir sonraki nesile doğru aktarılmasının sağlanması. Tarihi hamam ve iki adet tarihi çeşmenin restore edilerek tekrar kullanıma açılması ve yapıların özgün işlevlerinin canlandırılması Bölge halkı açısından büyük önem arz eden tescilli türbenin gerekli bakım çalışmaları ile

	yenilenmesi ve ziyarete açılması Konuralp tarihinin gün yüzüne çıkartılarak turistler üzerinde farkındalık oluşturulması ve arkeolojik kazı alanı ile tarihi kent meydanının bütüncül çerçevede entegrasyonu ile turizme kazandırılması Yerel sahiplenmeyi sağlamak ve farkındalık oluşturmak üzere bölge halkının turizm konusunda bilinçlendirilmesine yönelik faaliyetlerin gerçekleştirilmesi
Hedef Gruplar / Müşteriler	Bölge Halkı Bölgeyi ziyaret eden yerli ve yabancı turistler Düzce Belediyesi, Düzce Ticaret ve Sanayi Odası, Düzce Valiliği, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü başta olmak üzere turizm konusunda çalışmalar yapan tüm kurumları
Nihai Yararlanıcılar	Çevre İl ve ilçeler Bölgede hizmet sektöründe faaliyet gösteren işletmeler Tur Operatörleri Turizm alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları
Beklenen Sonuçlar	1. Konuralp tarihi kent meydanında bulunan tarihi yapılar kent kimliğine kazandırıldı. 2. Tarihi hamam yapısı restore edilerek gün yüzüne çıkarıldı ve özgün yapısı ile tekrar kullanıma açıldı. 3. Bölge halkı açısından büyük önem arz eden tescilli türbe gerekli bakım çalışmaları ile yenilendi ve ziyarete açıldı. 4. Kilise suyu çeşmesi restore edilerek kent dokusuyla birleştirildi. 5. Ayan Topçuzade Mehmet Ağa Çeşmesi yeniden ayağa kaldırıldı ve yöre halkının kullanımına sunuldu. 6. Konuralp Antik Tiyatro ile tarihi kent meydanında Konuralp'in tarihi ve kültürel değerine yakışan, farklı, özgün bir mimari ve kentsel tasarım uygulaması gerçekleştirildi. 7. Konuralp arkeolojik kazı alanı ile tarihi kent meydanı bütüncül çerçevede entegre edilerek turizme kazandırıldı. 8. Bölge halkının turizm konusunda bilinçlendirilmesine yönelik faaliyetler gerçekleştirildi ve bölge halkında yerel sahiplenme bilinci ve farkındalık oluşturuldu. 9. Restorasyonu gerçekleştirilen tarihi yapılar şehrin karar alıcıları tarafından yeni fonksiyonlarla değerlendirilerek, çevresinden soyutlanmış sadece bir ziyaret mekanı olarak değil tamamen yaşayan sosyal bir odak olarak değerlendirildi.
Temel Faaliyetler	1. Proje Yönetim Ekibi, Birimlerin ve komisyonların oluşturularak resmi işlemlerin yapılması 2. Proje tanıtım ve görünürlük faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi 3. Tarihi yapıların rölöve, restitüsyon, restorasyon ve mühendislik projelerinin detaylandırılması Rölöve, Restitüsyon ve Restorasyon Projelerinin Detaylandırılarak Hazırlanması Mühendislik ve Kentsel Tasarım Projelerinin Detaylandırılarak Hazırlanması Kentsel Tasarım Projelerinin Detaylandırılması 4. Tarihi yapıların restorasyon ve onarım uygulamaları 5. Kentsel tasarım

	projesinin uygulanması 6. Tarihi yapıların yeniden fonksiyonlandırılması için GOPP toplantısı gerçekleştirilmesi 7. Farkındalık ve tanıtım toplantılarının yapılması 8. Proje raporu hazırlanması ve değerlendirilmesi
--	--

Tablo 11. Göz Gördüğüne Tabidir Yiğilca İlçesinde Lider Çiftçi Yetiştirme Projesi

Teknik Destek Genel Bilgileri

Başvuru Sahibi Adı	Yiğilca İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
Teknik Destek Talep Adı	GÖZ GÖRDÜĞÜNE TABİDİR YIĞILCA İLÇESİNDE LİDER ÇİFTÇİ YETİŞTİRME PROJESİ
Teknik Destek Süresi (Gün)	5
Teknik Desteğin Yeri	DÜZCE-Yiğilca (Ana İlçe)

Teknik Destek Kapsamı

Talep Edilen Teknik Desteğin İçeriği	Projenin temel amacı; Göz Gördüğüne Tabidir sloganı ile Lider Çiftçi unvanı kazanacak niteliklerde örnek çiftçiler yetiştirmek ve bu amaca matuf olarak, 5 iş günü ve toplam 40 saatlik eğitim kursu organize etmektir. Bu proje; yapılması düşünülen eğitim kursu için yörenin sosyoekonomik, sosyokültürel, ekolojik ve tarımsal özelliklerine uygun olarak eğitim müfredatı hazırlamak, hazırlanan müfredat programı doğrultusunda her biri konularının uzmanlarınca Ziraat Mühendisi, Gıda Mühendisi, Veteriner Hekim, Sosyolog, İletişim Uzmanı çiftçi kursiyerlerimize eğitim vermek ve böylece ilçemiz sınırlarında bulunan 39 köyden gönüllü birer çiftçiyi, Lider Çiftçi olarak yetiştirmek gayesiyle tasarlanmıştır. İlçe Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğümüzce teknik ve sosyoekonomik birçok hizmet resmi olarak yürütülmektedir. Her ne kadar teknolojiden üst düzeyde yararlanılsada, birbiriyle bağlantılı
---	--

	<p>yada birbirinin devamı niteliğinde ki bu hizmetlerin zamanında yerine getirilebilmesi yetişmiş insan gücünün sayısı ve kapasitesine de bir o kadar bağlıdır. Bu bağlamda yapılan projenin özel amacı; teknik hizmetlerimizden yararlanan yöremiz çiftçileri ile müdürlüğümüz arasında köprü vazifesi yapacak, üreticinin bilgi ihtiyacını daha hızlı karşılayıp zaman ve imkan kayıplarını en aza indirmek suretiyle verimliliğin artmasına yardımcı olacak, en azından belli bir teknik kapasiteye sahip ve işleri doğru tasnif ederek uygun yönlendirme ve enformasyon kabiliyetleri kazandırılmış gönüllü tarım danışmanları yetiştirmektir.</p>
<p>Beklenen Sonuçlar</p>	<p>1.Köylerde yaşayan Lider Çiftçilerle yapılacak olan iş birliği gereksiz zaman ve imkan kayıplarını önleyecektir. 2.Çiftçilerimizin teknik bilgilere daha hızlı kavuşması sağlanacaktır. 3.Lider Çiftçilerin kendi köy ve arazilerinde kuracakları sonuç yada metot demonstrasyonları ile hangi ürünlerin hangi şartlarda daha iyi yetiştirildiği ve verimin nasıl arttırılabildiği gibi teknik zirai hususların gözlem ve takibi daha iyi olacaktır. 4. Lider Çiftçilerin kendi köy ve arazilerinde kuracakları sonuç yada metot demonstrasyonlarından alınacak olan başarılı sonuçların köylüler ile paylaşılması onlara olumlu yönde etki edecek, ortaya çıkacak doğru üretim metotlarını çiftçilerin kendi gözleriyle müşahede etmesi bu yöntemleri zamanla içselleştirmelerine ve kullanmalarına vesile olacaktır. Vele ki çeşitli yeni yöntem ve uygulamalardaki başarısızlık ihtimali bile, bu sefer neyin nasıl yapılmaması gerektiği hususunda öğretici özellikler taşıyacaktır. 5.Nitekim tüm bu düşünce uygulamalar bütünü, bilimsel düşünce, bilimsel yaşayış ve bilimsel uygulama yöntemlerini çiftçilerimizin hayatına sokacak, çok küçük zarar yada kayıplara uğramak pahasına doğru olana ulaşmak için deneysel faaliyetler noktasında onları cesaretlendirecektir. 6.Lider çiftçi proje hazırlamayı ve uygulamayı hem kendi öğrenecek hem de öğretecektir. Böylece hazırladığı projeyi finanse edebilmek adına farklı kaynak arayışlarına girecek buda iletişim becerileri başta olmak üzere çeşitli davranış kabiliyetlerini arttıracaktır. 7.Deneysel düşünüp deneysel uygulamalar içine giren lider çiftçi, çalışmalarının olumlu sonuçlarını ve kendisini olumlu sonuçlara götüren merhaleleri köylüsüyle paylaşacak böylece doğru uygulamanın yaygınlaşmasına katkı yapmış olacaktır.</p>

	<p>8.Tüm bu faaliyetlerin verim ve üretim artışına olumlu katkılar yaparak kaliteyi ve toplam gelirleri artırması kaçınılmazdır. 9.Toplam gelirin artması bu nevi çalışmalara ayrılacak bütçenin artmasına ve deney bahçelerinin çoğalarak çiftçilerimizin gözlem ve kayıt kabiliyetlerinin yükselmesine olanak sağlayacaktır. Bu durumda netice itibariyle üretimde miktar ve kalitenin ivmelenmesi dolayısıyla gelir artışı demektir. 10.Tüm bunlarla birlikte, ilçede ilk defa kullanılacak olan bu model, ekonomik ve sosyokültürel getirilerinin yanında, devlet gücünün kamu yararına görünürlüğü ve buna mukabil prestijinin artması gibi pozitif psikolojik etkilerinin olacağı da bir gerçektir.</p>
<p>Başvurunun Katma Değer Yaratacak Unsurları</p>	<p>1.Köylerde yaşayan Lider Çiftçilerle yapılacak olan iş birliği gereksiz zaman ve imkan kayıplarını önleyecektir. 2.Çiftçilerimizin teknik bilgilere daha hızlı kavuşması sağlanacaktır. 3.Lider Çiftçilerin kendi köy ve arazilerinde kuracakları sonuç yada metot demonstrasyonları ile hangi ürünlerin hangi şartlarda daha iyi yetiştirildiği ve verimin nasıl arttırılabildiği gibi teknik zirai hususların gözlem ve takibi daha iyi olacaktır. 4. Lider Çiftçilerin kendi köy ve arazilerinde kuracakları sonuç yada metot demonstrasyonlarından alınacak olan başarılı sonuçların köylüler ile paylaşılması onlara olumlu yönde etki edecek, ortaya çıkacak doğru üretim metotlarını çiftçilerin kendi gözleriyle müşahede etmesi bu yöntemleri zamanla içselleştirmelerine ve kullanmalarına vesile olacaktır. Vele ki çeşitli yeni yöntem ve uygulamalardaki başarısızlık ihtimali bile, bu sefer neyin nasıl yapılmaması gerektiği hususunda öğretici özellikler taşıyacaktır. 5.Nitekim tüm bu düşünce uygulamalar bütünü, bilimsel düşünce, bilimsel yaşayış ve bilimsel uygulama yöntemlerini çiftçilerimizin hayatına sokacak, çok küçük zarar yada kayıplara uğramak pahasına doğru olana ulaşmak için deneysel faaliyetler noktasında onları cesaretlendirecektir. 6.Lider çiftçi proje hazırlamayı ve uygulamayı hem kendi öğrenecek hem de öğretecektir. Böylece hazırladığı projeyi finanse edebilmek adına farklı kaynak arayışlarına girecek buda iletişim becerileri başta olmak üzere çeşitli davranış kabiliyetlerini arttıracaktır. 7.Deneysel düşünüp deneysel uygulamalar içine giren lider çiftçi, çalışmalarının olumlu sonuçlarını ve kendisini olumlu sonuçlara götüren merhaleleri köylüsüyle paylaşacak böylece</p>

	<p>doğru uygulamanın yaygınlaşmasına katkı yapmış olacaktır.</p> <p>8.Tüm bu faaliyetlerin verim ve üretim artışına olumlu katkılar yaparak kaliteyi ve toplam gelirleri artırması kaçınılmazdır.</p> <p>9.Toplam gelirin artması bu nevi çalışmalara ayrılacak bütçenin artmasına ve deney bahçelerinin çoğalarak çiftçilerimizin gözlem ve kayıt kabiliyetlerinin yükselmesine olanak sağlayacaktır. Bu durumda netice itibariyle üretimde miktar ve kalitenin ivmelenmesi dolayısıyla gelir artışı demektir.</p> <p>10.Tüm bunlarla birlikte, ilçede ilk defa kullanılacak olan bu model, ekonomik ve sosyokültürel getirilerinin yanında, devlet gücünün kamu yararına görünürlüğü ve buna mukabil prestijinin artması gibi pozitif psikolojik etkilerinin olacağı da bir gerçektir.</p>
--	--